

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

A dühöngők ellen.

Budapest, április 14.

(s.) Minek néznek bennünket az osztrákok? Türelmességünk, azt hiszik, birkatürelmem? Végre is meg kell értetni a megbomlott szomszédal, hogy van határa a türelemnek és nyugalomnak. A mi békeséges türesünk forrása a politikai érettségnek józan belátása, amely magasabb érdekeket tartva szem előtt, elfojtja a háborgó indulatát. Határa pedig ott van, ahol a türelem már nem óvja többé, hanem veszélyezteteti azokat a magasabb érdekeket. Ugy tetszik nekünk, hogy egészen közel jutottunk már ehhez a határhoz. Ha eddig kételkedtünk volna ebben, minden kételkedésünket eloszlathatja az az ádáz zenebona, amelyet a Vaskapu-tarifák miatt csapnak tul a Lajthán.

Dióhéjban a történet így szól: Európa államai megbízták az osztrák-magyar monarchiát az Alduna zuhatagainak szabályozásával. Ausztria és Magyarország ezt a megbízást együtt elvállalták, azután egymás közt abban állapodtak meg, hogy Magyarország veszi magára az egész megbízást, minden terhével, minden kockázatával együtt. Így történt. Magyarország elvégezte a vállalt feladatot; óriás erőfeszítéssel, rengeteg áldozattal, egész Európának imponáló erkölcsi és szellemi erővel legyőzte a vállalkozásnak szinte ijesztő nehézségeit és az Aldunának vizi járóművel soha addig meg nem közeli-tett részeit megnyitotta a hajóforgalomnak. A megnyitáson ott volt egész Európa és bámulattal tapsolta meg a magyar géniusz hatalmas alkotását. A nagy munkának csendes szemlélője, Ausztria előbujt ekkor és belemarkolt a mi babérainkba. A megnyitás ünnepén a monarchia reprezentált és nem Magyarország. Azt mondták, ez így dukál, mert a monarchia kapta a nagy munkához Európa mandátumát. Jó! Nyeltünk rá egyet. Aztán dolgoztunk tovább. Dolgozunk még most

is, pedig a szerződés rég betelt már: az Alduna hajózható. Sehosem mondja a szerződés, hogy milyen legyen a szabályozás. Csak szabályoznunk kellett, punctum. Azzal a munkával, amelyet három év óta végzünk, senkinek sem tartozunk már, csak magunknak. Nagy nemzethez méltó nemes ambícióval küzdünk tovább az elemek ellen, csak azért, hogy művünk mennél tökéletesebb legyen. A külső diadalból beértük kevesebbel, mint ami megilletett volna bennünket; adtunk belőle Ausztriának is, fogja, ha ráfér a szemére. A munkából ellenben többet teljesítünk köteles részünknel. Mi úgy hiszszük és minden becsületet nemzettel egy hiszi, hogy ez erőteljes megnyilatkozása az ideális becsvágnak, amely, igaz, bölcsen szemmel tartja a magunk érdekét is, mivelhogy nem is jogosult egy állam ambíciója. Az osztrák ész azonban balekságnak nézi ezt a szép és okos idealizmust. És most, hogy alkalma nyílt reá, a mi balekságunkat meg akarja fejni. Megpróbálja kicsavarni a kezünkbel a jussunkat, amelyet verejtékes áldozatkészséggel szereztünk. Megdézsmálta a dicsőségünket és most ki akarja sajátítani azt a szuverén jogunkat, hogy magunk szabjuk meg, mely időtől fogva, milyen módon és milyen mértékben szedjük díjat azoktól a hajóktól, amelyeknek utját mi tettük szabaddá. Európa minden más állama elismeri ezt a jogunkat; senkisémm tett ellene kifogást, sehol egy hang sem emelkedett ellene, csak Ausztriában tiltakoznak a düh kifakadásai közben.

Ime, ez a Vaskapu-ügy rövid története 1878-tól mostanáig. Elhallgattuk a részleteket, mellőztük az színeket. Ez a rövid vázlat éppen elegendő arra, hogy egész csunya mi-voltában lássuk azt a hajszát, amely most bekoronázza Ausztriának huszesztendőz gyászos szereplését. A nagy munkát velünk együtt vállalja; a teljesítés elől kitér; a dicsőség édes falatját azonban mohón maj-

szolja; a munka és áldozat elől zsebbe dugja a kezét; de kihuzza onnan, hogy az érdemből osztályrészt bitoroljon; végül pedig vérszemet kapva, ki akar forgatni bennünket abból a jogunkból, amely meg nem támadható, amelynek kizárólagossága minden kétségen felül áll, amelyet minden tisztességes nemzet, minden tisztességes ember szentül tisztelni tartozik. Ez az a határ, amelyen tul nem maradhatunk többé türelmesek, mert tiltja ezt nemcsak a magunk józan önzése, hanem az a bizonyos magasabb érdek is, amelynek nevében annyi méltatlanságot zsebre-vágtunk már.

Mikor a Vaskaput megnyitottuk, akkor élénken emlegettük ezt a magasabb érdekét. Azzal hozakodtak elő, hogy együtt vállaltuk el Európa mandátumát, együtt kell arról beszámolnunk, együtt kell megjelentünk Európa előtt, mert különben veszedelem éri a monarchia egységét tartozását, vagy *egységét*, amint ők mondják odaát. Ennek a nem létező egységnek — amelynek helyébe mi a dualizmus szilárdságának igazi érdekét tesszük — ennek a rosszul megnevezett, de általunk jól felfogott magasabb érdeknek nevében követelt részt Ausztria a hálás külföld tapsaiból. És mi akkor — ki tudja, nem volt-e már ez is hiba — engedték magunkat kapacitálni. Ámde most, mikor el nem vitázható jogunkat készségesen elismeri egész Európa, megint előállnak az osztrákok és hallatlanul perfid módon lázitanak az ellen, amit habozás nélkül ítél meg nekünk az egész többi külföld becsületes jogérzete. Nemcsak tiltakoznak, hanem alacsony módon neki rontanak magának a nagyszerű alkotásnak is; becsmeriük, kisebbitik azt a művet, amelynek érdemén osztokodtak s amelynek áldásait élvezik. Mikor parádézni lehetett vele, akkor jó volt a Vaskapu-szabályozás, szép volt, nagyszerű volt, kész volt. És jó volt mindedig, amig ingyen látták hasznát. Most, hogy fizetni is kell majd valamicskét, nem,

T A R C A.

A szép aljegyző.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Lőrinczy György.

A homokont-megyebeli nemes atyafiságnak csak akkor nyílt fel a szeme, mikor az ifjúsági bál után híre folyt, hogy Reeskéssy Zoltán, a szép aljegyző házasodik. Mintha valami közös, nagy sérelem esett volna a családi büszkeségen, megvetőleg dobták félre az aranysegésű kartonlapot, amivel tudtul adták, hogy Reeskéssy Zoltán jegyet váltott Kádár Juliskával.

— No, ezt ugyan jól kiválasztotta, — nevezett az alispánné, — egy ácsmesternek a lányát elvenni! És közénk akarja hozni, persze!

A bájos kis Kádár Juliska tudniillik csakugyan egy meggazdagodott ácsmesternek a lánya volt. S ámbár a bugrisokra való tekintettel, a megyei aljegyzők a bálokon táncoltatták is a kis ács-leányt s a társaságban is szívesen elfogadták, a gentry-asszonyok maguk közt mégis mindig csak a kis Kádár-leánynak hívták. És epésen, gunyosan hánytorgatták fel az apja mesterségét, amit a kétszáz ezer forintja sem feledtetett el. Nem különösen most, mikor a társaság, a megye elkényeztetett kedvence, a szép aljegyző, jegyet váltott vele. A fiatal pár pedig boldogan, mosolyogva, gyanútlanul fogadta a gratulációkat, a mik sokkal ügyesebb maliciával voltak kigondolva és elmondva, semhogy a szerelmesek észrevehették volna a fulánkjait is.

Egyszer mégis, mikor a délelőtti rendes sörözés alatt, a megyeházi fiatalok körülülte az Arany-Kecske nagy kerek asztalát, kenyértörésre került a dolog. Reeskéssy Zoltán is ott volt és szokás szerint mindenféle szerelmi históriák szöbe kerültek. Szelőcey Pista, a negyedik aljegyző, a rangsorozatát megillető számú sörös poharak kiürítése után, cinikusán, nevetve kotytyant a beszélgetésre.

— Ejh, mit szerlem! Nevetséges! Reeskéssy Zolti a legokosabb ember köztünk!

Elhallgattak, mint mikor valami készül. A szép aljegyző letette a poharát, s félig mosolyogva, félig dühösen fordult a gyerek felé:

— Vajjon mivel érdemlem meg ezt a becses elismerést?

— No, mert neked még a szerelmes levelet is bizonyosan százas bankókra írják...

A szép aljegyző a feje bubjáig elpirult.

— Te! kiáltott a fiura, — ezert a szemtelenségért pofont érdemelnél.

— Komolyan mondd? kérdezte a fiu és felállott.

— A lehető legkomolyabban.

Erre aztán persze nem volt mit felelni. Szelőcey Pista meghajította magát és szó nélkül ott hagyta a társaságot. Nemsokára aztán valamenynyien szétoszlottak ebédelni.

Másnap reggel megverekedtek. Szelőcey Pista kapott ki, másfél centiméteres karcolat az arca balfelére. Azzal vége lett az egész dolognak. És legalább egy időre vége lett a csipős megjegyzéseknek és célzásoknak is. A szép aljegyző meg is esküdött Kádár Juliskával s a bájos kis menyecske boldog volt szerelmében és

büszkeségében, hogy a szép aljegyző felesége lehet, egyrangú a nemes, nagyságos gentry-asszonyokkal, akik majd megpukkadtak az elfojtott méregtől.

Hanem a szép aljegyző minden népszerűsége ugy elpárolgott egy pár hét alatt, mintha csak valami lejárt ember lett volna. Alig köszöntötték a megyeházán s csak ugy kénytelen-kelletlen álltak vele szóba. Hallgatag, titkos szövetségre lépett ellene valamennyi hivatalosb. Aztán sutogások kelték szárnyra a tömérdek restanciáról, sőt fegyelmiről is, ami készülöben van a szép aljegyző ellen. Ennek a híre felszívargott a kaszinóba is, ahol irányadó körök fölemelítették a jegyzői kar megerősítésének a szükségességét. Az alispán nem győzött eleget panaszkodni.

— Lehetetlen ilyen erőssel adminisztrálni! Csak legalább egy jegyzőm volna!

A pénzügyigazgató megpróbálta pártját fogni a szép aljegyzőnek.

— Hát Reeskéssy? Hiszen mindig magasztaltátok. Hogy micsoda tolla van annak az embernek!

— Ugyan, hagyj el, kérlek — vágott közbe indulatosan az alispán, — amilyen szép gyerek, olyan nagy szamar!

Pedig hát, a kis Kádár-leány volt az oka mindennek. Meg az apja, az ácsmester. De azok nem tudtak arról semmit. A kis Juliska szíve, lelke repesett a boldogságtól, a rövid, édes boldogságtól. Mert csak éppen, hogy kifizethette a szép aljegyző váltóit a kis menyecske, mintha életének egyetlen célja csak az az lett volna, azután elkezdett hervadni, halványulni. Gyöngye, halk

nem fizetni, csak egy csekélyke részét megfektetni a mi hozott és még hozandó áldozatainknak: most már az osztrákok nem játszanak tovább. Most egyszerre nyomorult fuserunka, haszontalan félmadrág lett az egész világraszóló alkotás. Három év előtt kritika nélkül siettek bezsebelni az elismerést és tíz év óta skrupulus nélkül használták ki a mi munkánknak milliókat érő előnyeit. És 1896-ban borzasztóan feltették a monarchia közös érdekét, most ellenben megfelekedeznek arról, hogy kicsoda pusztítást okoz ennek a közös érdekünknek a területén az az örült mérénylet, amelyvel szerződés ellenére, tisztesség ellenére és egész Európa ellenére reánk és jogainkra támadnak. Engedelmet kérünk, így meg már mi nem játszunk. Akik félték a monarchia összetartozását mindentől, amiben Magyarország külön joga jelentkezik, ugyan azok nem riadnak vissza semmi sérelméről ennek az összetartozásnak, mihelyt a maguk kapzsúsága a legcsekélyebb mértékben is rövidségeit tart. Ez a kapzsúságnak az a paroxizmusa, amely birkáknak, lajhároknak néz bennünket. A magyar nemzet önérzete, Magyarország külön érdeke és a monarchia együttes érdeke egyaránt követeli, hogy féket vessünk ennek a dühöngésnek.

A hivatalos Ausztria eddig nem nyilatkozott, csak hallgatással és félhivatalos szóval bátorítja a dühöngőket. Reméljük, hogy mire a hivatalos hang — máris elég későn — megszólal, lesz oka arra, hogy dezavualja a dühöngők ordítását és a maga hallgatását.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, április 14.

Két meghosszabbított ülést szánt a t. Ház a pénzügyi költségvetés letárgyalására. Aztán egy is elég volt hozzá s azt se tudta a vita egészen kitölteni. Nem egészen három óra alatt a budget utolsó tőréjét is sikerült leörölni.

Rövid volt tehát, de nem érdektelen a pénzügyi vita. Csak éppen pénzügyi nem volt, vagy legalább is kevésbé az. Mert mindössze Komjáthy Béla és később a mindenhez szóló Major Ferenc próbáltak valami financiális kritikát gyakorolni, amire a pénzügyminiszter rendkívül előékenyen és korrekt formában válaszolt. Mintha hálás akart volna lenni, hogy egyáltalán hall valami kritikát. Azontul a vita voltaképpen azokban a rekriminációkban merült ki, melyekkel Polónyi Géza a pénzügyminiszternek a közel-múltban való ismeretes szereplését hámozta ki

köhögés fogta el s néha apró, fehér fogai közé egy-egy csöpp piros vér buggyant elő... De Juliska azon is mosolygott. És azért mosolygott eleinte a doktor is. Csak mikor a harmincnégy, harminckilenc fokos láz következett, ami a kis, vékony asszony finom arcoeskáját lángba borította, akkor már nem mosolygott a doktor. A bájos gyerekkasszony úgy mult el, mint a déresipett vadrózsa, mosolyogva lehullt. Még akkor is mosolygott, szeliden, nyájasan, mikor a ravatalra fektették, fehér selyemben, mirtus-koszorús menyasszonyi ruhájában. A résztvevő megyeházi nagyságos asszonyok úgy el-el-nézgettek és sírnak ott a koporsó mellett roppant fájdalmasan. De azért szorgalmasan vigasztalgták a szép aljegyzőt.

Persze, a halál, az kiengesztel mindent. A tekintetes, vagyis nagyságos vármegye megsértett nemes büszkeségét is. És a temetés után a Reekéssy Zoltán népszerűsége úgy megnőtt, mint az értékpapírok árfolyama valami ügyes börzsemanőver után. Egyszóval: megint a szép aljegyző lélt, az a falusi vívő, aki a házasság előtt volt. Gyűrött, zöld kalapot hordott, a legújabb megyeházi divat szerint: vadriszó-fogba tűzött szalonka-tollat, továbbá ivott, mint a polikán és bár a restanciák még nagyobb dimenziókat öltöttek, a fegyelmiről szóló komor regékkel végképpen elhallgattak.

Pláne, mikor a gyászéve leteltével megkérte az alispán testvérének a lányát, Kengyelessy Matildot, akkor aztán teljes lett az elégtétel. Egyértelműleg elhatározták a kaszinóban, hogy a szép aljegyző végre elővette a jobbik esztét. Az alispán maga sietett megmagyarázni az új hímen-hírt.

— No, hát istenem! Az első házassága az a kis ácsleánnyal, persze. afféle apró kalend

a feledésből. Nem voltak ujak ezek a rekriminációk, de annál hevesebbek. Az a régi harag sistergett bennük, amely annak idején az ischli (vagy augusztusi) klauzula miatt az egész országot feltűzelte a amelyet Polónyi most már csak a pénzügyminiszter ellen tartogat. Megigérté még a rendszerváltás napján, hogy minden politikai bizalmatlanságát felhalmozza Lukács László ellen s ezt az ígértét be is váltja. Ma már a második részlettel szolgált s roppant hevesen kelt ki a „közjogi finánc” ellen, ahogy Lukács László elnevezte. Hármas alpra fektette vele szemben fokozott bizalmatlanságát: az egrí mandátum, a sérelmes klauzula s a késedelmi kamatok hármas alapjára. Meg kell azonban adni, hogy Lukács László pénzügyminiszter ma szerencsésen legyőzte önmagát s ezzel az ellenfelet is. Mert már nem bocsájtkozott olyan vállalkozásba, hogy szépségfiastromokkal próbálja csinosítani a régi rendben való szereplését, sőt tapintatos szűkszavusággal szinte meg akarta érteni, hogy maga is legszivesebben látná, ha a multnak eltemetett aktáit nem bolygatják tovább. Nyilván ez a legokosabb is. Csak a késedelmi kamatok dolgát próbálta egy csinos szépségfiastrommal tetszést tenni, mondván: hogy a magyar nemzetnek nehezen kifejlődött adózási erkölcsét nem illett volna kivételes idők kivételes intézkedésével kockáztatni. Ebben van is valami. De az adózási erkölcsön felül ott van a nemzet alkotmányos erkölcsé is, amelyet még kevésbé illik fiskális okokból kockáztatni. Ám ezek is elmúlt dolgok immár s maradjanak megbolygatatlannul a mult kevésé épületes aktái.

A faktum az, hogy egy órákor a pénzügyi tárcza költségvetése is le volt tárgyalva s a pénzügyminiszter beterjesztette az appropriációs törvényjavaslatot. Mig a bizottság ezt elintézi, a t. Ház egyelőre apróbb ügyekkel fogja bíbelődni. Holnap például a kérvényeket tárgyalja — de már nem meghosszabbított ülésben...

A képviselőház ülése április 14-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órákor. —

Elnök: Perczel Dezso.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán, Lukács László, Hegedűs Sándor, Darányi Ignác, Wlassics Gyula.

A pénzügyi költségvetés.

A központi igazgatás tételénél.

Neményi Ambrus előadó: A pénzügyminiszterium 1899. évi költségvetése teljességgel abban a keretben mozog, mint az előző 1898. évi költségvetés. A bevételi netto eredmény ezáltal csak 2,500.000 forinttal van magasabban előirányozva, mint tavaly. Ez valóban nem tesz nagy szomat oly költségvetésnél, melynek összes bevétele 335,600.000 frittal van előirányozva.

volt. Olyasmin minden fiatal embernek át kell esnie. De Matild... az már egészen más!

És bizalmasan utána sugta:

— Tulajdonképpen ez igazi mély, régi, gyermekkori szerelem. Hiszen már azelőtt is Matildot akarta elvenni, csak valami kis félreértésen mult el a dolog, akkor is...

Mikor Besnyői Ferit, a főjegyzőt, megválasztották a csompolai kerületben képviselőnek, a főjegyzői állásra — természetesen szóba sem hozták más jelöltet, csak Reekéssy Zoltánt, a szép aljegyzőt. Egyhangulag, viharos lelkesedéssel kiáltották ki főjegyzőnek a megyegyűlésen. Ugyanazok, akik egy évvel előbb még kigyót, békát kiabáltak rá s fegyelmivel, elespással fenyegették, most ki nem fogytak a magasztalásából. Büszkeséggel tekintettek rá, hogy az övek, megint az övek.

És mikor a főispán kihirdette a gyűlésnek, hogy Reekéssy Zoltán egyhangulag főjegyzővé választották, ez felállt, hogy ősi szokás szerint elmondja a széfkfogaló beszédét. Alig engedték szóhoz jutni, úgy éljenzték. Az pedig csak állt, állt, szemben az alispánnal és erőteljes alakja délecegen nyult ki a büszkeségtől, amint a lelkesedő gyűlés emberorain végig-végignézett. Megsimította körmondatokkal terhes szép homlokát és beletekintve a jegyzeteibe, még emeltebb hangon, még büszkébben és önértetesebben folytatta a széfkfogaló beszédét.

— Sokan ijesztgettek engem, mikor a tekintetes vármegye szolgálatába első ízben léptem, hogy ebben a vármegyében csak családi összeköttetések segítségével lehet a közpályán boldogulni. En, tekintetes közgyűlés, aki saját erőmre támaszkodhattam csak, aki családi összeköttetéssel nem dicsekedhettem, sohasem hit-

Csak egy-két körülményre kíván utalni. (Halljuk! Halljuk!) Az egyenes adó jövedelme ezáltal kerek 100 millió forinttal van előirányozva, míg tavaly csak 99 millió forint volt az előirányzat. A bevétel leszállítása csak egy tételnél fordul elő, a földadónál, mely 500.000 forinttal kisebb összeggel van előirányozva, mint tavaly. Minthogy azonban ez a tétel már tavaly egy millió forinttal lett leszállítva, az eredmény az, hogy a földadó az 1899. évre másfél millióval kisebb összeggel van beállítva, mint 1897-ben. Ez nem nagy összevagy, de mégis bizonyos jelentősége van. Amennyiben mutatja, hogy a pénzügyminiszter a törvényhozásnak minden különös intézkedését megelőzőre, már az előirányzatnál tekintettel volt némileg azokra a kérvényekre, melyek a földadó leszállítását a Háznál sürgették.

A bevételi előirányzatra nézve általánosságban megjegyzni, hogy az egyes tételek az 1897-iki tényleges eredmények alapján lettek megállapítva jobbra csekélyebb összeggel, mint amelyek 1897-ben tényleg elérve lettek. Így a szeszdó tényleges bevétele volt 1897-ben 81.4, a mostani előirányzat 29.3 millió. Cukoradó volt 1897-ben 6.5 millió, a mostani előirányzat 5.6 millió. Ásványolajadó volt 1897-ben 5.3 millió, a mostani előirányzat 4.6 millió. A cukor-, sör- és szeszfogyasztási adónál előforduló mérsékelt emelkedések azzal vannak igazolva, hogy ezután ezeknek az adóknak teljes hozadéka az államkincstárba fog befolyjni. Az eddigi összeggel van főlve a huszofogyasztási és némileg csekélyebb összeggel a boritaladó. Ez a kettő kétségkívül kedvezőlen szimp-tóma, amely előtt szemet hunyni nem lehet. Az államasutak gépjárára és a diószyóri vasművek a bevételekkel 2,293,000 forintnyi látszólagos visezaesést mutatnak. Azonban ez csak könyvelői manipuláció mert az ellentétel ugyanily összeggel a kiadásoknál is előfordul.

(A vita.)

Komjáthy Béla: A költségvetés pénzügyi tételre kiterjeszkedni nem akar. Az előadó szerint a földadónál 500.000 forintnyi esés mutatkozik s a jelen költségvetés realis. Ebben összefüggést nem talál. Kifogásolja a pénzügyi közegek működését. Ezek mindenütt a polgárok ellenére cselekesznek. Így például az illetékek kiszabásánál a fölszólalások egész özönével találkozunk. Az adóhivatali közegek kivetik az adót, a községeknek a jegyző beszédi, de vajmi ritkán van helyesbítés, mivel az adókievitést nem ellenőrzik. A bírő, kinek ez kötelessége volna, sokszor irni, olvasni sem tud. Azonban nemcsak az adminisztráció működésében vannak ilyen szabálytalanságok, hanem a törvényhozásban is, mely a fogyasztási adókat folytonosan emeli s ez ismét csak a szegény népet terheli. A mezőgazdasági szeszgyárakat jobban kell gyámolítani, de az ipart is. Mert addig, míg mezőgazdasági állam leszünk, csak elten-gődhettünk, de nem fejlődhetünk.

Ugron Gábor: A mig nincs erőteljes földművelés, nincs erőteljes ipar!

Komjáthy Béla: Sürgeti az adórendszer-változást. Kifogásolja a cukorpremiúr-os rendszert. Ez már megbeszélta magát, mert a cukorvámokat mindenütt emelték. A petroleum-fogyasztás terén ural-kodó vizsásságokat is fölhozza. A nyers petroleumot, vagy mesterségesen tisztított petroleumot rendszeren külföldre viszik finomítás végett s azután magas vá-mokkal megterhelten hozzák vissza. A költségvetést nem fogadja el.

Polónyi Géza: Annak az ígértének tesz eleget, hogy a pénzügyminiszter iránt különösen ki fogja fejezni bizalmatlanságát a telhető tárgyalog-sággal. Előbb azonban a pénzügyi adminisztrációnak

tem azt. Hiszen ime, mostani megválasztatásom is világos cáfolata annak a balvélekedésnek, mert a tekintetes közönség nem is jutalmazhat bennem mást, mint az én igénytelen, bár mindig buzgó és lelkes munkásságomat...

Egy arcizma sem mozdult. Olyan nyugodtan, olyan bizton beszélt, mintha csak a szent-írást olvasta volna. De az utolsó mondat után fojtó, néma csönd állott be. A tömeg meglepetését mondja el az ilyen nagy hallgatás. Kényelmetlenül, kellemetlenül érezték magukat az emberek, akiknek nyomban eszébe jutott a kis Kádár Juliska... és akik érezték, hogy a szép aljegyző sohasem lett volna főjegyzővé, ha nem volna az alispán unokahúgának a vőlegénye... A tekintetes közgyűlés erre gondolt, de a hangodi körjegyző, akinek némi befejezetlen fegyelmi ügyei voltak elintézés alatt, megmozdult a zöld asztal végén és harsányan berivált a nagy némaságba:

— Igaz! Ugy van! Éljen, éljen!

Szinte föllélekzett és éljenzett utána az egész gyűlés.

Az öreg Darázs László is, a hercekei földesur, aki a jobb lábát Königrátnél hagyta. A lábálavál nagyot rugott a kemény tölgyfa-padlón, talán azért, hogy ne hallják, amit a bajsza alatt dörmög.

— No, öcsém — morgott az öreg — te sokra viszed. Aki ilyen szemtelen pófával tud hazudni, abból előbb-utobb nagy ember lesz, az bizonyos.

És aztán felállott ő is és mosolyogva, hangosan nagyot kurjantott a főjegyző felé:

— Éljen, éljen! A szép jegyző, a szép vőlegény! Éljen, éljen!...

arra a hiányára mutat rá, ami a korcsmáltatási jogok bérbeadás körül divik.

A pénzügyminiszter iránt való bizalmatlansága okait hozom pontra redukálja. A Bánffy-kormány ellen lezajlott küzdelem egyik momentumta a minden törvényt lábbal tipró választási eljárás volt. A legutóbb lefolyt választásoknál egy olymértékű visszaélést tapasztaltunk, amely törvényt, erkölcsöt, mindent ami tisztesség és hazafiság, lábbal tiport. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) A volt kormány tagjai közül kettő volt az, aki ezen a téren kiválólag ki- hívta az ellenség bizalmatlanságát. Az egyik a kormány tagjai között ennek a politikai rendszernek az eszköze, a másik annak az áldozata volt. Az eszköz nem a pénzügyminiszter, hanem a volt igazságügyminiszter volt. A pénzügyminiszterben eszerintesen és ádáz rendszernek áldozatát látta és látja. Talán gondolkozba ejthette volna a pénzügyminisz- tert, hogy ehhez a mandátumhoz talán nem egészen fér a tiszteletnek az a mértéke, melyet az ő személye iránt szívesen hoztunk ide, tanuságul az ország színe előtt; gondolkozba eshetett volna a pénzügyminiszter e felett, mert hiszen nem lehetett célja csupán az, hogy mandátumot bírjon, mert Vízakna választókör- zőnsége egyhangú bizalommal tisztelte meg.

A pénzügyminiszter támadást intézett Magyar- ország közjoga, gazdasági önállósága, szóval alkot- mánya ellen. Igaz, hogy azon megállapodásokat, melyeket mi az ischli klauzula neve alá ismerünk, nevesebben augusztusi megállapodásoknak kell tekintünk.

Ugron Gábor: Augusztusi árulás!

Polónyi Géza: Ebben az 1867-ben lefektetett alkotmány azon csekély részében is, amely a nemzet számára legalább a gazdasági önállóság terén állított föl egy bizonyos védvámot és szerzett biztosítékot, megdönteni céloztattak. A pénzügyminiszter ezen, nevezik ischli klauzula árulás! . . .

Ugron Gábor: Ischli árulás!

Polónyi Géza: . . . az általános vita alkalmá- val már felszólalt és elmondotta annak okait. A pénzügyminiszter élt a joggal, mely parlamenti férfiú mindig megillet, hogy a multak eseményeiről nemcsak exniáció céljából, hanem azért, hogy legalább politikáját megmagyarázza, menséget keres- tet a saját beszédében. A javulásnak mindenesetre első foka az, hogyha az ember belátja saját tévedé- sét. A pénzügyminiszter azt mondja, hogy ezzel a klauzulával az osztrák obstrukció kezéből akarta kicsavarni a fegyvert. Hát jogosult-e az egy magyar államférfi részéről, hogy odaát Ausztriában egy alkotmányjogi surrogátumnak, a 14. §-nak, az ott is fennálló törvény ellenére való perennális alkalmaz- hatóságát és alkotmányjogi érvényét látszások ér- vényre emeli? Helyes dolog-e az osztrák kormány felől kikuzni a tuskét akként, hogy a magyar alkotmány szenvedjen csorbát? Itt van az a híres nuncium, amelyet az egyezkedési tárgyalások alkalmá- val január 17-ről keltező, kézhez kaptunk. Ennek pontjaira csak röviden utal. A volt kormány e nuncium szerint hajlandó volt a gazdasági kiegyezést to- vábbi 10 évre vámszövetség alakjában megkötni, holott tudtunk már a pénzügyminiszter, hogy Ausztriában, nálunk is, alapos aggályok merültek fel a tekintetben, hogy a nemzetközi szerződések lejáratí ideje nem esik össze a vámszövetség kérdésével. Mi oka volt a pénzügyminiszternek, mint az akkori kormány egyik oszlop tagjának, arra az állapontra helyezkedni, hogy akkor, mikor Bánffy még a mult decemberi vitákban kifejezetten kijelentette, hogy ő is azt állítja, hogy ha a szövetség létre nem jön, Magyarországon az önálló vánterület álláspontra követhetik be, mi oka volt a pénzügyminiszternek arra, hogy akkor már, a mostani traktáció idején az önálló vánterületi jog állapotától úgy faszott, mint az ördög a tőmjén- től és folyton csak az örendelkezési jogot emlegette, azt pedig, hogy ez a kifejezés önálló vánterületi bele- jöjőn a törvénybe, leghatározottabban opponáltak és elleneztek.

Ebben a nunciumban Magyarországnak még azt a jogát sem akarták elismerni, hogy Magyaror- szágnak, amely más államokkal köthet szerződést, Ausztriá- val nem köthet.

Mindéz intézkedések koronájaként a pénzügy- miniszter megtette azt is, hogy törvényesen meg nem szavazott, tehát nem esedékes adók után késedelmi kamatot szedessenek Magyarországi polgáraitól.

Törvényjavaslat benyújtásával is kéri a Házat arra, hogy e nyilvánvalólag törvényellenesen beszédelt késedelmi kamatozó azoknak, akik befizették, visszafizet- tessenek.

Major Ferenc kéri a pénzügyminisztert, hogy a szövetségi törvényt olyképpen hajtsa végre, hogy a kisiparos a szükséges tőkéhez könnyen és olcsón jusson hozzá. Sürgeti az adóreformot is és annak keretén belül a földadó leszállítását.

Elnök a vitát bezárta.

A pénzügyminiszter beszéde.

Lukács László pénzügyminiszter: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Engedje meg a T. Ház, hogy vá- laszoljak azokra, mik a költségvetés tárgyalása folya- mán az én tárcámot illetőleg ezideig felhozattak. Ha felszólalásom hezagos, tördelmes lesz, azt méltóztat- ság elnézni és annak tulajdonítani, hogy oly sokféle tárgy vonatott be egy-egy beszéd fonálán a vitába, hogy kénytelen leszek azokkal csak lehető röviden foglalkozni. (Halljuk! Halljuk!)

Komjathy Béla t. képviselő ur egy panaszszal kezdette felszólalását, amelyben a közvéleménnyel, és a sajtóval és talán a T. Ház tagjaival szemben is annak adott kifejezést, hogy talán rossz néven véte- lik a parlamenti bírálat gyakorlatra a kormány té- nyeivel és előterjesztésével szemben. Én azt hiszem, T. Ház, hogy ez a vád a kormányt nem illetheti. Én részéről — és társaim is azon állásponton vannak és ez természetesen így is kell, hogy legyen — min-

díg köszönettel fogadom a kritikát, az objektív bírá- latot, mert hiszen eszaktokatlanságot egyáltalában nem tulajdonítunk magunknak s egyedüli kérdésünk és kívánságunk csak az, hogy az a kritika ne szub- jektív természetű, hanem objektív és igazságos le- gyen. (Helyeslés jobbfelől.)

(A pénzügyi adminisztráció.)

És igen sajnálom, hogy e tekintetben kényte- len vagyok Komjathy Béla t. képviselő ur kritiká- jának egy részét olyannak jelenteni ki, amely az objek- tivitás kellékével talán nem teljes mértékben rendel- kezik. Legalább is fejtegetéseinek az a része, mely a pénzügyi adminisztráció ellen fordul, azt hiszem, tulzásokba esett. Mert ha el is ismerem, hogy a pénzü- gyi adminisztrációnak vannak hiányai, mert hiszen éppen ez az oka annak, hogy ezen hiányok javításá- val és a bajok orvoslásával foglalkozunk, és nem- sokára abba a helyzetbe kívánjuk hozni a t. Házat, hogy azzal szintén foglalkozzunk; mondom, ha el is ismerem azt, hogy vannak hiányok, amely hiányokat egyik napról a másikra igen nehéz lett volna, és nehéz is megszüntetni; azt a vádat, hogy rendszeresen visszaéléseket üz a magyar pénzü- gyi adminisztráció, hogy tisztán csak az állam- hatalom erejére támaszkodva zsarolja a közönséget, bocsánatot kérek, de el nem fogadhatom, és kényte- len vagyok ez ellen tiltakozni. Mert ha ilyen állít-ásokkal találkozunk, az úgy tűnik fel nekem, mintha ezek reminiscenciák lennének az ötvenes évekből, amidőn idegenek kezében volt az adminisztráció, de ma a magyar állampolgároknak egy nagy osztályát ezzel az igazságtalan és hazafiatlan váddal megbélye- gezni: azt hiszem, sem nem igazságos, sem nem méltányos. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy a törvényt az illetők nem tudják; azt mondja, hogy a közegok visszaéléseikért soha meg nem büntetettek, azt mondja, hogy hiába appellál valaki, soha elégtételt nem nyer.

A t. képviselő urnak az egész adminisztráció minden egyes tényleg részletesen kellene ismernie, hogy ilyen vádatok általánosságban felállíthat. Mert igen is, t. képviselő ur, a közegok tudják és igye- keznek megtanulni a törvényeket, visszaélések eseté- ben megbüntetik és ott, ahol egy független és részrehajlatlan bíróság van hivatva a felelőseket elbírálásra, azt mondani, hogy a jogvédelem hiány- zik, azt hiszem, nem lehet, mert hiszen egyáltalában nincs más mód a jogvédelem biztosítására, mint hogy teljesen független és önálló bíróságot bizatik legfel- sőbb fokán a vitás kérdések eldöntése. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)

(Fogyasztási adók.)

Panaszkodik a t. képviselő ur bírálatában a fogyasztási adók kíméletlen emelése ellen. Nem tudom T. Ház, mire véljem, mire vonatkoztassam ezt a vádat.

Annyit tudok, hogy az én kormányzatom ideje alatt a fogyasztási adók emelése az egész vonalon egyáltalában szóba nem jött és részéről semmiféle olyan törvényjavaslatot, amely a fogyasztási adót emelte volna. be nem terjesztettem a törvényhozás ilyet részéről el nem fogadtam.

És nem tudom, miképpen hozza kapcsolatba a képviselő ur ezt a kérdést a darabszám szerint dolgozó munkások megadóztatásának kérdésével, mert ez már nem a fogyasztási adókrá, hanem az egyes megadóztatásra vonatkozik. És itt is tévedésben van a t. képviselő ur, mert igenis újabb időben, midőn ezen munkások vizsák helyzete tudomásomra jutott, rendelkeztem, hogy ezek helytelenül segítve legyen.

Citálja a tisztelt képviselő ur azokat a krité- riumokat, amelyekkel egy jó fogyasztási adórund- zornak bírnia kell és többek között felhozza azt a kelleket is, hogy a fogyasztási adórendszer ne legyen olyan, amely az illető iparág fejlődését meg- akadályozza. Azt hiszem, méltóztatik feltételezni a tisztelt képviselő urnak, hogy mi is tuozuk, hogy a fogyasztási adórendszernek az egyik kiválasztott ké- pezi. De nem ismerhetem el, hogy a mi adórendsze- rünk olyan volna, amely az illető ipar fejlődését ga- tólja. E tekintetben méltóztatnék a tisztelt képviselő urnak a fogyasztási adónak alvételét cikkeket statisztikáját megtekinteni; méltóztatnék megtekinteni az önnaga által feleltett szesztermelést, és meg fog- gyózdni, hogy a 30-as évektől kezdve 1897—98-ig megduplázódott a termelés, ami csakugyan nem lett volna lehetséges, dacára az időközben emelt adóknak, ha az adórendszer olyan volna, amely a fejlődést akadályozza.

Foglalkozott a t. képviselő ur a szeszivilől megszűnésével is és ezt az adórendszerrel hozta kapcsolatba. Azt hiszem, ez szintén tévedéses alaps- zint, mert az, hogy a mi szesz-exportumot meg- szűnt, nem a magyar szeszadó-rendszernek, hanem egészen más körülményeknek eredményét képezi. Figyelmettettem arra is, hogy az ipari szeszgyártás érdekeit szem elől ne téveszsem, habár a képviselő ur maga is elismeri, hogy a mezőgazdasági szesz- gyártásnak igen nagy fontossága van.

Azt hiszem, hogy e tekintetben teljesen egy véleményen vagyunk, mert habár senki sem vonhatja kétségbe a mezőgazdasági szesziparnak rendkívüli nagy fontosságát, nem hunyhatunk szemet az előtt sem, hogy az ipari szeszgyaruk ugy pénzügyi, mint közgazdasági szempontból szintén igen nagy fonto- sággal bír, és ott, ahol ennek a két produkcionális ágának az érdekei összeütköznek, igyekeznünk kell lehető igazságosan és méltányosan ez irányban eljárni.

Ami a tisztelt képviselő urnak azt a kifogását illeti, hogy söradóztatásunk annyiban helytelen és hiányos, hogy a gyengébb söröket ugyanazon fo- gyasztási adóttal érinti, amelylyel az erősebb sörök vannak megadóva, — e tekintetben osztodom az ő nézetével, és csak azt vagyok bátor konstatálni,

hogy legközelebről szándékozom erre vonatkozólag olyan törvényjavaslatot beterjeszteni, amelynek érte- lésében a gyengébb sörök foktartalmuk szerint csekélyebb adóval érintenek, (Helyeslés.) mint az erő- sebbek, amivel azt hiszem, az ő kívánalmuk teljesítő lesz. (Helyeslés.)

Teljesen egyetérték a tisztelt képviselő urral abban is, hogy a tözsdeadó behozatala ugyan kíván- atos az igazságos adóztatás szempontjából, de annak túlságos mérvének lenni nem szabad. Magam is eb- ben a véleményben vagyok, nemcsak azért, mert tökszeszerény országban ilyen kísérletekkel igen vé- szedelem eredményekre lehetne eljutni, hanem azért is, mert nekünk tekintettel kell lennünk a szomszéd Ausztriának ilyenmő adójtára s nem hozhatunk be olyan adórendszert, amely különben is csekély börze- forgalmunkat esetleg teljesen átterelhetné.

Kifogást tett a t. képviselő ur a miatt is, hogy a hirdetőmennyi bélyeg egyforma magas, bármind ér- tékkel bíró hirdetőmennyre nézve. Magam is ismerem azt a bajt, foglalkozom is a kérdéssel és azt hiszem, abban a helyzetben leszek, hogy e tekintetben is ja- vaslatot terjeszthelek elő, amely vagy reformálni fogja a hirdetőmennyi bélyegdíj kérdését, vagy ameny- nyiben lehetséges, annak eltörlését fogja magában foglalni.

A biztosító-társulatok reformjára vonatkozólag csak annyit kívánok megjegyezni, hogy ez a kérdés első sorban nem hozzám tartozik, hanem a kereske- delmi és igazságügyi miniszter kollégáimhoz, őik tu- domásom szerint ebben a kérdésben már nyilatkoztak; tudom, hogy foglalkoznak törvényjavaslat elő- terjesztésével is. Engem mindenesetre a díjtartalékok elhelyezésének kérdése közvetlenül is érdekel. E te- kintetben kereskedelmi törvényünk foglal magában intézkedést, amennyiben annak 456. §-ában ki van mondva, hogy az életbiztosítási díjtartalékok milyen módon, minő értékekben helyezendők el. Hogy ez teljesített-e, végrehajtatik-e, arról nincsen tudom- ságom, mert én nem vagyok kompetens fórum ezeknek a társulatoknak működését bírálni és ellen- őrizni.

Mindenesetre azonban szükségesnek tartom és e tekintetben már jelezhetem azon elhatározásomat, hogy szükségesnek látom olymővi intézkedést tenni, hogy ezek a díjtartalékok hazai állampapírokban helyeztessenek el. (Helyeslés a szélső baloldalon.) és lehetőleg az eddiginél szigorubb ellenőrzés alá vé- tessenek.

Ami az árvapének elhelyezésének kérdését illeti, ez annyira szoros összefüggésben van az ad- minisztráció reformjával, hogy ennek a megoldásával a kérdésnek az adminisztráció szempontjából való tárgyalása előtt, nem tartanám indokoltnak az alkalmom bővebben foglalkozni.

(Közsegek adóbérlétei.)

Polónyi Géza képviselő ur az italmérések vagy helyesebben talán a fogyasztási bérlétek kiadása, érte- kesítése ügyében emelt szót és kijelentette, hogy dacára annak, hogy a pénzügyminiszter szándéka szerint első sorban a közsegek részesítendők ezekben a bérlétekben, sok helyen az ellenkező történik és a közsegek kiáztatnak.

T. képviselőhöz! Legújabb törvényhozási intéz- kedésünk szerint meglehetősen redukálva van ezek- nek a köre, amennyiben csak két fogyasztási adó, tudniillik bus- és borfogyasztás, értékesített bérbe- adás utján; a többi italokra és fogyasztási cikkekre nézve a fogyasztási adó beszedésének egészen más módozata lett a mult évi törvények által életbe léptetve. Midőn a bor- és busfogyasztási adó értékesi- tésének kérdése napirendre került, akkor volt sza- rúcsám kijelenteni, hogy első sorban, amint a kiadott általános körrendeletekben is hangsúlyoztam, a köz- segek ajánlati veendőik figyelembe, és csakis, ha a közsegekkel alaposan és méltányos alapon megállapodásra jutni nem lehet, vehetők figyelembe magá- nosoknak ajánlatai.

Igyekeztem e szerint eljárni mindenütt, ahol csak lehetséges volt, azonban tény az, hogy nem mindenütt sikerült ezt a célt elérni, részben talán a közsegek sajátosságos vagyoni viszonyai miatt, rész- ben talán a miatt is, mert azok az elemek, amelyeknek érdekében állott meghusztani az államkincstér és közsegek közötti tranzakcióit, sok helyütt a köz- ség háta mögé bujva, zavarólag hatottak közre és előidéztek azt, hogy a község és államkincstér kö- zötti egyezkedés eredményre nem vezetett. Nyilván és egészen véve azonban, ennek az irányzatnak elég tételt és nagyon természetes, hogy ezt az irányzatot jövőre is szem előtt tartani, a kormány kötelességének fogja ismerni. (Helyeslés a szélső- baloldalon.)

Arról, hogy az iszákossg miatti kihágások a közigazgatási hatóságok részéről büntetettek-e, vagy nem, én nem nyilatkozhatom, miután ez nem az én szakmám körébe tartozik. Arról azonban biztosíthatom a tisztelt képviselő urat, hogy ha ilyen kihá- gások büntetettek és ez a büntetés, a mi természetes, a pénzügyi hatóság tudomására jut, ennek a hatását az illető meg fogja érezni az italmérési jogok gya- korlásában is, amennyiben a legszigorubb eljárást követjük és a legújabbban beterjeszteni szándékolt új törvényjavaslat, amely az italmérési kérdést lesz hivatva szabályozni, e tekintetben az eddigiekkel sokkal precízebb és bizonyos irányban szigorubb intézkedésekre is foglalkozik, miután fő céloim, amennyire csak lehet, hogy az iszákossg terjedése adminis- tratív uton gátolassék. (Helyeslés a szélső baloldalon.) És méltóztatnék elhinni a t. képviselőhöz, abszo- lute nem vezetnek fiskális szempontok, mert vajha módunkban volna az iszákossgot gátolni, az a pénzü- gyi érdekekre káros hatást nem gyakorolna.

(Bizalmatlanság.)

Polónyi Géza képviselő ur szükségesnek tar- totta az alkalommal az én személyemmel szemben

különleges bizalmatlanságának kifejezést adni és ezt a bizalmatlanságot, mely sokkal fokozottabb, mint az, amelyvel tisztelt kollégáim iránt viseltetik, három pontba foglalva meg is indokolta. Az egyik pont az volt, (Halljuk! Halljuk!) hogy én Egerben lettem képviselőnek megválasztva; a másik az a támadás, amelyet én az 1867. XII. törvényekben biztosított önállósága ellen az országnak elkövettem. És az utolsó pont az volt, hogy késedelmi kamatok beszedése intézkedést a törvénybe arra az időre, amely idő alatt törvényen kívüli állapot volt.

Tisztelt Ház, a bizalomnak, avagy bizalmatlanságnak kérdése egészen szubjektív természetű és ha sajátállal veszem is tudomásul, hogy valaki irántam ilyen fokozott bizalmatlanságot viseltetik, nincs módomban azt eloszlatni és így kénytelen vagyok abba, sajnálkozással bár, belenyugodni. Ennek fogva egyáltalában nem is foglalkozom ezzel a kérdéssel, ha egy pár téves dolgot is nem mondtott volna a tisztelt képviselő ur beszéde folyamán, amikre csak igen röviden kívánok válaszolni. (Halljuk! Halljuk!)

Ami az egri választást illeti, hogy valaki elfogad egy jelölést és ha megválasztatik, elfogadja a mandátumot, amely mandátumot a képviselőháznak illetékes bizottsága érvényesnek jelent ki, hogy ez megbélyegző volna, azt nem tudom; mert nem ismerlek olyan s ábrát, mely bárkinre megtöltaná, hogy ott, hol mandátummal megtöltálják és megválasztják, azt elfogadják. (Helyeslés! Úgy van! jobboldal.) Ennek fogva sajnálattal bár, de kénytelen vagyok kijelenteni, hogy én a bíráló bizottságok felülbizáratát jogosultnak el nem fogadhatom. (Helyeslés jobboldal.)

Ami azt a bizonyos merényletet illeti, melyet én Magyarország gazdasági önállósága ellen elkövettem, amelynek nyomai megvannak azokban a törvényjavaslatokban, amelyek a t. Ház asztalára vannak letelve, arról már nyilatkoztam és már akkor igyekeztem kimutatni, hogy mi volt ezen intézkedésnek az értelme, mi volt intenciója és minő körülmények közt jött az létre, s éppen azért, mert akkor kimerítően nyilatkoztam, az alkalommal az elmondottak ismétlésébe bocsátkozni nem fogok. (Helyeslés jobboldal.)

Azt mondja továbbá a t. képviselő ur, hogy egyik nunciumban a volt kormányk, melyet a békéttárgyalások alkalmával az ellenzéki megbízottakhoz intézett, az is foglaltatott, hogy hajlandó a kormány 10 esztendőre megkötöni Ausztriával a vám- és kereskedelmi szövetséget, még akkor is, ha Ausztria a 14. §. alapján fogna eljárni.

T. Ház! Én ugy emlékszem, hogy abban a nunciumban az volt, hogy vám és kereskedelmi szövetséget csak a parlamenti uton volt hajlandó a kormány megkötöni Ausztriával és nem a 14. §. alapján, de egyoldalú törvényes intézkedésre hajlandóknak nyilatkozott a kormány a maga részéről, tekintet nélkül arra, hogy Ausztria azt parlamenti uton vagy a 14. §. alapján csinálja-e meg. És ugy tudom, hogy ehhez az eszméhez a t. képviselő ur maga is hozzájárult; mert hiszen a békemegállapodásokban az az eset, hogy Ausztria tiz évre csinálja meg esetleg parlamenti uton a vám- és kereskedelmi szövetséget, nincs kizárva.

Természetes, hogy ha nem parlamenti uton jön létre Ausztriában ez a megállapodás, akkor nem tiz évre, hanem csak negy. illetőleg öt évre van kontemplálva az egyezkedés.

(Célszerűségi okok.)

Tévedésnek kell kijelentem a t. képviselő urnak azon állítását, mintha a magyar kormány azt mondta volna, hogy Ausztriával szerződés kötése törvényileg ki van zárva. Ezt nem így kell érteni, t. képviselőhöz; nem az volt mondván abban az iratban, hogy mi Ausztriával szerződést nem köthetünk, mert ezt valamely törvény tiltaná; az tisztán célszerűségi okokból mondta, hogy ki van zárva a szerződés létesítése, egyszerűen azon okból, mert aki ismeri azon szerződési tárgyalások természetét és azon nehézségeket, amelyek az ilyen tárgyalások alkalmával felmerülnek, annak előre tisztában kell lenni azzal, hogyha most újabb elkezdünk esedeg egy tarifa-szerződés felett tárgyalni Ausztriával, annak se vege, se hossza nem lesz és így — éppen célszerűségi okokból jelezte a kormány azon nézetét, hogy a szerződés létesítését ez alkalommal kizártnak tekintheti.

Ami pedig azt illeti, hogy a magyar kormány kijelentette volna, hogy a külfölddel külön szerződéseket kötni jogosítva nem vagyunk, ez sem így volt érve, tisztelt képviselőhöz, mert soha senki azt kétségbe nem vonta, hogy Magyarország a külfölddel külön szerződéseket is köthet. Azonban tisztán célszerűségi okok és mondhatnám a lehetetlenséggel határos nehézségek voltak azok, amelyek a közös vámtérület fenntartása esetére beállottak volna akkor, ha Ausztria és Magyarország külön-külön szerződés kötne a külfölddel, fenntartván a közös vámtérületet, mert ezen szerződéseknak úgy létrejövetele, mint megszünése esetére beláthatatlan bonyodalnak támadtak volna. Tehát tisztán célszerűségi okokból állította ezt a kormány.

Ami végül a harmadik okot illeti, amivel a t. képviselő ur velem szemben bizalmatlanságot megokolta, az az volt, hogy én megmaradtam azon álláspont mellett, hogy arra az időre, amelyre törvényen kívüli állapot volt, a késedelmi kamatokat a törvényhozás utólag kivetheti és a törvénynek oly értelmezést és célszerűt tulajdoníthat, mintha az január elsején jött volna létre, minek következtében természetesen az adókra vonatkozó összes törvények olyanoknak tekintendők, mintha azoknak érvényében semmiféle megszakítás nem állott volna be.

Hat, t. Ház, nem fiskális szempontok voltak azok, melyek engem ezen álláspont elfoglalására készítettek, hanem egyfelől az, mert megállom, nem

tartottam volna megengedhetőnek, hogy egy törvény nélkül való állapot törvény utján szankcionáltassék és másodsor azért, mert nem tartottam volna helyesnek, hogy az az adóási erkölcs, — hogy így fejezzem ki magamat, mert nem tudok jobb kifejezést, — amely népünkben már hosszú és küzdelmes munka útján meghonosodott, ilyen kivételes intézkedés által megszavartassék. (Helyeslés jobboldal.) Ezek voltak azon indokok, melyek engemet ezen álláspont elfoglalására vezettek.

(Az egyenes adók.)

Majör Ferenc t. képviselő ur sürgeti az egyenes adók reformjának behozatálát. Hat, t. Ház, az egyenes adók reformjáról már többször nyilatkoztam és ez alkalommal csak azt vagyok bátor bijelenteni, hogy ennek az egész műveletnek az alapját az a memorandum képezte, melyet igen t. hivatali elődöm állított össze és bocsátott a nyilvánosságra. Ebben a memorandumban az adóreformok irányezsméi és alaprendelatai voltak lefektetve, mondhatnám jobbára teoretikus alapon, mert akkor, fádalom, olyan statisztikai anyag, amely minden kérdésnek megvilágítására segítséggül szolgált volna, még rendelkezésre alig állott. Azon szaktanácsközmányon, mely az egyenes adóreform tárgyában tartott, nagyban az egyenes adóreform elvei és alapszemei elfogadtattak, habár a részletekre nézve d'vrgenes vélemények nyilvánultak. De nyiszersmind kifejezésre jutott az a kívánat, hogy miután nekünk egyenes adó-statisztikánk tulajdonképpen nem létezik, ez irányban munkálatok inditassanak meg és pedig oly célból, hogy a gyakorlati életből merített adatok világánál tudjuk megítélni, vajjon a tervezett intézkedések minő hatással lesznek, vajjon be fognak-e válni, igen vagy nem?

Ezen alapon megindítottam a legmesszebb menő adatgyűjtés és adatfeldolgozás, amelynek eredménye azon három vastag kötet statisztikai adat, amely a t. Háznak elő lett terjesztve. Most van munkában az utolsó, a legnagyobb kötet, amely a harmadosztályú keresetadóra vonatkozik és amely körülbelül június hónapban szintén el fog készülni. Ezen statisztikai anyagok beése és fontossága abban van, hogy egyfelől ezen, a gyakorlati életből merített adatok — és pedig ezrei az adatoknak — igazolják egyrésztől azt, hogy a teoretikus alapon tervezett adóreform irányzatára nézve helyes, egyes részeire nézve azonban módosítandó, amit ezen adatok nélkül nem tudunk volna felismerni.

Ilyen körülmények közt, habár legnagyobb részével az egyenes adóreform kérdéseinek tisztában vagyok, mégis a koránvalónak tartanám és tekintetben kötelező nyilatkozatot tenni és arra kérem a t. Házat, méltóztassanak türelemmel lenni, mert azt hiszem, nemcsak a bekövetkező az az idő, amidőn az egész munkálat és pedig ugy az adóreform, mint az adókezelés reformjára vonatkozólag a t. Ház elő fog terjesztetni. (Helyeslés jobboldal.) A fő irányelvek és irányezsmék, amelyek szerint az adó reformjánál eljarni szándékozom, megtalálható azokban az imént említett munkálatokban.

Ami pedig az adókezelés reformját illeti, szükségesnek tartom ezt a reformot a kezelés egész vonalán keresztül végig, még pedig a kivételén, könyvelesen, befizetésen s behajtáson keresztül, azon elv szerint előt tartásával, hogy lehetőleg világos, egyszerű, könnyen áttekinthető legyen és a kezelés olcsóvá tétessék, ugy, hogy semmiféle felesleges költségzel a felek még behajtás esetén se terheltesseken. (Helyeslés.) Ezek azok, amiket az adóreformra vonatkozólag el ondani kötelességemnek tartottam.

Ami a borhamisítást illeti, az igen tisztelt képviselő ur nagyon jól tudja, hogy az nem az én tárcám körébe tartozik és így ezekre én nem is nyilatkozom, azok a nyilatkozatok, a miket tisztelt barátom, a földmívelésügyi miniszter tett, tudommal az egész tisztelt Háznak helyesléseivel találkozott. (Helyeslés.) Én részemről csak azt vagyok bátor hozzátenni, hogy az italmérés rendezéséről szóló új törvényjavaslatahban vettem fel oly intézkedéseket, hogy azokat, akik borhamisítás miatt jogorvoson elítéltek, az italmérési jog szintén megvonandó. (Helyeslés.)

(Az egyensúly.)

A tisztelt képviselő ur, ugy látszik, nincs megelégedve azokkal az áldozatokkal, amelyeket a kincstár a kultúra és a közgazdaság érdekében hoz.

Tisztelt Ház! Méltóztassanak meggyőződve lenni, magam volnék az első, aki a legnagyobb készséggel bocsátanék akár kétszer akkora összeget is ezen célok megvalósítására; mert talán nem méltóztatik a tisztelt Háznak komolyan venni egy barátom felszólalásában foglalt azon nyilatkozatot, hogy a pénzügyek kezelői — talán nem az én személyem, de valaki a pénzügyminiszteriumban — ugy gondolkoznak, hogy a kultúra terjesztése im- produktív valami.

Azonban bármily nagyfontosságúnak és szükségességnek is tartom mind ezen árgazatoknak a fejlesztését, az én pénzügyi politikámnak egy fő- és alapelve az, hogy semmiféle érdekért az államháztartás egyensúlyának megbolygatását megengedni nem szabad. (Helyeslés a jobboldalon.) Nemcsak finansziális, nemcsak közgazdasági szempontból, de a legemlésebb politikai szempontokból (Helyeslés a jobboldalon.) kell súlyt helyezni arra, hogy az államháztartás egyensúlya lehetőleg fenntartassék. Éppen azért, ha sokszor jutok is ebbe a kellemetlen helyzetbe, hogy egy vagy más proporcióval szemben kénytelen vagyok állást foglalni, talán jobb meggyőződés ellenére is, ezt méltóztassanak tisztán annak a körülménynek és annak a felfogásnak tulajdonítani, hogy, ha a kultúra tekintetében ebben az évben valamit el is mulasztunk, azt pótolhatjuk a következő évben, de ha mi megengedjük, hogy a túlfeszített követelések által a mi államháztartásunk egyensúlya megbolygattassék, hogy

azt mikor fogjuk orvosolhatni, azt nem tudja megmondani senki. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon.)

Mindezek alapján arra kérem a tisztelt képviselőházat, méltóztassék az előterjesztett tételt, ugy, amint van, elfogadni. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

(Személyes kérdésben.)

Komjáthy Béla: Nem akart senkit hazafiatlan váddal illetni s nem akarta azt mondani, hogy a pénzügyi közegek kötelességüket nem teljesítik.

Földényi Géza: Őt is félreértette a miniszter. Nem az a kifogása, hogy a miniszter Egerben fel lépett, hanem az, hogy törvénytelen eszközökkel küzdött. A paktumnak azhoz a részéhez, amiről említést tett a miniszter, ők nem hozzájárulásukat ígérték, hanem csak azt, hogy rendkívüli eszközökkel allene nem küzdenek.

Lukács László pénzügyminiszter: T. képviselőház! Igen szívesen rekuftálom azt, amiben tévedtem, mert volt tudomásom arról, amit a t. képviselő ur mond, hogy a függetlenségi párt csak ugy és abban a formában tett nyilatkozatot, hogy nem fogja rendkívüli eszközökkel akadályozni a kiegyezésnek ily módon kontemplált létrejöttét. Részemről tisztán csak nyelvbottlás volt, midőn azt mondtam, hogy ahhoz pozitíve hozzá is járult volna. (Általános helyeslés.)

Elők: A költségvetés hátralevő tételeit és a kapcsolatos jelentéseket a Ház megszavazza, illetőleg tudomásul veszi.

(Appropriáció.)

Lukács László pénzügyminiszter beterjeszti a főlhatalmazási törvényjavaslatot, amelyet a pénzügyi bizottsághoz utasít a Ház.

Elők: Indítványozza, hogy holnap a kérvényeket tárgyalják. Az ülések meghosszabbítására vonatkozó házatározat effektualására nincs szükség, miután a pénzügyi tárcát a Ház letárgyalta.

Az ülés délután háromnegyed 2 órakor végződött.

BELFÖLD.

— **Szell Kálmán üdvözlése.** Szell Kálmán miniszterelnök a pozsonyi nemzeti párt utolsó értekezletéből a következő üdvözlő telegrammot kapta:

„A pozsonyvárosi és megyei nemzeti párt a mai utolsó értekezleten egyhangúlag kimondta Excellenciád politikája alapján csatlakozását a szabadelvű parthoz és bizalmáról, valamint támogatásáról biztosítja Excellenciádat, kinek áldozatkész hazafisága közjogunk sértetlenségét megóvja és üdvös heitügyi reformok mellett a helyes kormányzati szellemet érvényre juttatja. *Bittó Beni* elnök.

Felirat vagy küldöttség. Hontvármegye utolsó közgyűlésén megint szembe kerültek a felosztott nemzeti párt hívei a letűnt rendszer barátaival. A mikor előterjesztették az állandó választmányi javaslatát, hogy a Szell-kormányt feliratilag üdvözljék, felállt az öreg *Ivánka* Zsigmond, a volt megyei ellenzéki vezére és azt indítványozta, hogy küldöttség útján juttassák kifejezésre az örömaradatot, amely Szell Kálmán személyében egy jobb rendszer hajnalát látja derenni.

Czibulya alispán ellenzte az indítványt, azt hangoztatva, hogy Hontvármegye a multban csak az oly minisztereket szokta küldöttséggel üdvözölni, akik a vármegye szülöttei. Ilyen tagja a Szell-kormányknak nincs és azért nem tartaná helyesnek a régi szokástól való eltérést.

Ivánka újra ajánlja indítványát, bár tudja, hogy az uralkodó többség az alispánnal fog szavazni, aki uton-utfélen azt hirdeti leplezetlenül, hogy a mostani kormány egy sem maradt sokáig helyén.

Sághy Benő kifogásolja a felirat eszmenését, mert nem lehet oly fájdalmasan sajnálkozni a leáldozó nap fölött, mely a nemzet legjobbjait az ellenzékbe kergette, midőn a fölkelő napot, mint a jog, törvény és igazság derülését üdvözöljük. A két korszak alkotmányos életünk két ellentétes polusát jelezi.

Luka Pál pártlova az eredei feliratot, Bánffy érdemeit méltatja, kit a király is kitüntetett.

Ivánka László tiltakozik a király személyének bevonása ellen. Csatlakozik *Sághy* véleményéhez, már azért is, mert a feliratot az új kormánypárt küldi fel, melynek kebelébe bevonultak Szell Kálmán támogatására azok is, kik elkeseredett kitarással küzdöttek Bánffy rendszere ellen. Következételesség s a volt nemzeti párt zászlójának árulása volna dicsőíteni a letűnt korszak vezéralakját. Bánffy babéraihoz semmi közünk. Az egyesült kormánypárt csak Szell Kálmán alatt kezdett élni s csak az új miniszteriumot üdvözölhetjük!

A többség a feliratot elfogadta, mellőzván *Ivánka* indítványát.

Ez ügyet megelőzőleg az alispáni jelentést tárgyalták és *Ivánka* Zsigmond azt mondta, hogy nincs az országban annyi főjegyző, főszolgabíró stb., mint Hontban, s bár ezek egy része csak tisztelbeli, nem volna baj, ha ezek tisztelbeli, dolgoznának is.

A főispán pedig jobban tenné, ha a helyett, hogy kinevezési jogával oly bőkezűen él, csak képzett, arra való erőket alkalmazna. Ha valaki túlerhelés ellen panaszkodhatnék, az Schiller Antal lehetne, ki tizennégy bizottságnak és választmányának tagja, ezenkívül pártelnök, takarékpénztári napibiztos és még közjegyző is. Holott főszólaló csupán az egészségügyi bizottság tagja s így vannak leszorítva a működés teréről sokan mások is, kik alkalmasok volnának és nagyon ráérnének a munkát megosztani. Rendszerváltozással kell itt segíteni. Mert mit jelent az, midőn az alispáni jelentés szerint harminc napig tartott a vizsgálát a Szalka és Vámos-Mikola községek háztartásában előfordult rendeltenségek tárgyában, de arról hallgat az alispán, hogy mily eredménnyel.

Az alispán azt válaszolja, hogy a bírő is, a jegyző is lemondott, és ezzel az ügy befejeztetett.

A Vaskapu tarifája. Bécsből jelentik, hogy a közös külügyminiszter a magyar kormány felkérésére már tudatta a hatalmak kormányaival a Vaskapu hajózási díjainak tarifáját. Az idegen kormányok a jelentést tudomásul vették. Valószínű, hogy Ausztria sem fog tiltakozni a tarifa ellen, mert a magyar kormány kijelentette, hogy a hajózási díjtételek nem fogják a forgalmat érzékenyen megterhelni.

A pénzügyi bizottság április 16-án délelőtt 11 órakor a képviselőházban ülést tart, amelynek tárgya az 1899. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslat.

A költségvetési törvényjavaslat. Lukács László pénzügyminiszter a képviselőház mai ülésén benyújtotta az 1899-iki felhatalmazási törvényjavaslatot, amely a rendes kiadásokat 460,005,399 forintban, az átmeneti kiadásokat 15,857,462 forintban és a beruházások kiadásait 27,389,585 forintban, összesen 503,252,446 forintban állapítja meg. Ezzel szemben a bevételek összege 503,303,603 forint s így a felesleg 51,157 forint, amely összeg a pénztári készletek gyarapítására fordíttatik. A törvényjavaslat 7. §-a felhatalmazza a kormányt, hogy a január elsejétől előléptetett állami alkalmazottak nagyobb fizetését kivételesen január elsejétől számítva folyósítsa, míg a 8. §-a arra ad felhatalmazást a kormánynak, hogy a párisi kiállításon való részvétel költségeinek fedezésére további 525,000 forintot bocsásson a kereskedelmi miniszter rendelkezésére.

KÜLFÖLD.

A revizió.

— Ujabb vallomások. —

Páris, április 14.

A Figaro mai számában Boisdeffre tábornok, Lauth őrnagy és Gribelin levéltáros vallomását közli. Boisdeffre elmondta a bordereau felfedezését Dreyfus letartóztatását és vallomásait, majd Picquart ezredesnek Walsin-Esterházy ellen folytatott nyomozásairól és Picquart eltávolításáról beszélt. A tábornok azt mondja továbbá, hogy a Dreyfus ellen folytatott vizsgálatot elégtelennek találta. Du Paty de Clam tüzemeiről nem volt jól informálva. Vilmos császárnak állítólagos leveléről semmit sem tudott. Végül ismétli a petit bleu-re vonatkozólag nyilatkozatait.

Lauth tiltakozik Cordier állításai ellen, aki szerinte nem ismerte a bordereaut és Picquart vallomásai ellen, mert Picquart-nak nem volt tudomása Bale-nak Re...ügynökkel való beszélgetéséről. Azt mondja a tanu, hogy ha Walsin-Esterházynek tudomása volt Picquart nyomozásairól, azt nem a vezérkar leveléből tudta meg.

Nagyon érdekes volt a Gribelin levéltáros vallomása, amelyből kitűnik, hogy Henry már régóta ismerte Walsint. Henry és Du Paty de Clam figyelmeztették Walsint, hogy óvakodjék Picquarttól s Gribelin erre vonatkozólag a következőket mondja el:

(Álszakáll és kék szemüveg.)

— Az 1897. év októberében Henry ezredes azzal bízott meg engem, hogy tudjam meg, hol lakik Walsin. Megbizásomban eljártam s Henry átadott nekem egy levelet azzal, hogy vigyem el Walsinnak. Ez a tisztiszolgálóhoz illő megbízás nem tetszett nekem, de azért mégis engedelmestem. Elmentem a Cerele militaireba, de ott már nem találtam Walsint. Erre Henrytől azt az utasítást kaptam, hogy vigyem el a levelet Walsin kedvesének lakására. Megjegyeztem, hogy ez a megbízás nem katonatisztnak való, de Henry és Du Paty de Clam azt mondták nekem, hogy senkinek sem kell tudni, hogy ki vagyok. Henry még azt a tanácsot is adta, hogy kék szemüveget tegyek föl. Reggel hét órakor elmentem a megjelölt

házba, fölöltöttem a házmestert és átadtam neki a Walsinnak szánt levelet és őt frankot azért, hogy hozza el nekem Walsin választát, mely csak igen vagy nem lehetett. A házmester néhány pillanat múlva visszajött azzal, hogy Walsin igent mondott; azt izente továbbá, hogy öltözködik és kéret, hogy várjak néhány pillanatig, de én azt hittem, hogy megbízásom véget ért és elmentem. Visszasiettem Henryhoz, elmondtam neki Walsin üzenetét, amire Henry így szólott hozzám:

— Még egy szíveséget kell öntől kérnem; sziveskedjék elmenni arra a találkozásra, mely ma este Du Paty de Clam és Walsin közt végre fog menni. Walsin engem ismer s ámbár már régóta nem láttuk egymást, mégis azonnal fölismerne, pedig nem szabad megtudnia, hogy kitől kapja a figyelmeztetést. De másrészt azt sem akarom, hogy du Paty de Clam egyedül menjen oda; menjen el tehát ön is s ha majd látja, hogy du Paty kelletlenül többet beszél, akkor rántsa meg a felöltőjét.

Gribelin aztán így folytatta:

— Elmentem tehát a találkozásra a Mon-souri-parkba. Walsin megmutatott nekünk egy levelet, amely egy leánytól látszott eredni és mely nyilván elferdített irással volt írva. Ebben a levélben elmondták neki, hogy milyen lépéseket tettek ellene. Du Paty azután néhány kérdést intézett hozzám, a többi közt az is, vajjon nem megy-e el a hadgyakorlatra, aztán szóval is figyelmeztette őt, hogy támadást készülnek ellene intézni. A találkozás után mindegyikünk más uton távozott. Walsinnal azóta csak a katonai törvényszéknél találkoztunk. A találkozás után való néhány nap múlva du Paty így szólott hozzám:

— Tegnap újra találkoztam emberünkkel. Ugy látszik, hogy visszakapta batorságát.

A Monsouri parkban való találkozásnál du Paty díszakköltéssel; én rajtam pedig kék szemüveg volt. Walsin bizonyára nem hitt bennünket katonatiszteknek, mert midőn azt tanácsoltuk neki, hogy nyugodtan viselkedjék s ne tegyen megfontolatlan lépést, ő azt felelte nekünk, hogy mi bizonyosan rendőrtisztek vagyunk.

A számai konfliktus.

Budapest, április 14.

Legutóbbi távirataink jelentették már, hogy Anglia és Németország közt a számai kérdés rendezésére névze létrejött az előzetes megegyezés s hogy ennélfogva az április elsején végbenet véres események nem idézték elő a két hatalmasság közt azt a konfliktust, amelytől tartani lehetett. A német birodalomgyűlés mai ülésén Bülow külügyi államtitkár terjedelmesebben nyilatkozott erről a kérdéstről, óvatosan kerülve és — saját kijelentése szerint is — elhallgatva mindent, ami Angolország érzékenységét sértethetné és a megegyezés létrejövését veszélyeztethetné. Az államtitkár előadásából kitűnik, hogy sok nehézséget kellett leküzdeni, amit egyáltalában békés elintézésre juthattak s még most is kérdés, hogy ha majd alapos és hiteles információk érkeznek a számai eseményekről, miképpen fognak egymással a teljes helyreállítására névze megegyezni az Egyesült-Államok, Anglia és Németország. Bülow egyébiránt beszédében hangoztatta, hogy Németország ragaszkodik a számai egyezményhez, amelynek a változott viszonyokhoz képest való megújítása kívánatos. Olyan konfliktusról, amelyben a Falke cirkálóhajónak része lett volna, nincs tudomása. Németország azt kívánja, hogy Anglia ne bántsa a letartóztatott német ültetvényest, ha eljárását kimentti. Anglia elfogadja a Számao részére kinevezendő bizottságra vonatkozó német javaslatot. Németország csak olyan megoldást fog elfogadni, amely nem esorbiája jogait és érdekeit és a nemzet becsületbeli ügyének tekinti a szerződéses jogainak esorbiatlan megóvását. Az államtitkár beszédét alábbi táviratainkban egész terjedelmében közöljük.

Berlin, április 14.

Bülow államtitkár a Számaóra vonatkozó interpellációra ezt válaszolta:

Szívesen nyilatkozom arról az ügyről, amely méltán foglalkoztatja élénken a közvéleményt s amelyet a kormány betek óta komoly figyelemmel kísér. A tudolalomban meg fogják érteni, ha felolós hivatalos állásomnál fogva nem mondom el olyan dolgokat, amelyek a bonyodalmak békés elintézését kétségessé tehetnék (Helyeslés). A legujabb számai zavarok előzményeiről már a költségvetési bizottságban nyilatkoztam, nevezetesen arra utaltam, hogy a Számao-egyezmény életbe léptetése óta mindig voltak ott zavarok és sürölások a három hatalmasság képviselői között. Magunk tartását ezekkel a bonyodalmakkal szemben ebben az egyszerű mondatban foglalhatom össze: ragaszkodunk a Számao-egyezményre, amelyet teremtett jogi állapothoz, amíg ezt az egyezményt az aláíró hatalmasságok egyetértő határozattal meg nem változtatják, tehát tiszteljük a többieknek ezen a szerződésen alapuló

jogait, de egyszersmind teljes és föltétlen fenntartást kívánjuk a mi német jogainknak. (Helyeslés.) Számao nyugalma és az érdekelte kormányok nyugodt érintkezése érdekében hasznosnak tartanók, ha az elégtelenné vált Számao-szerződés helyett a kérdést a jelenlegi helyzetnek jobban megfelelő módon újra szabályoznák. Ebben az értelemben mondtam a költségvetési bizottságban, hogy hajlandók volnánk tiszta válasza beleegyezni. Minthogy azonban a jelenlegi helyzetnek a hátrányait a másik két hatalmasság épp úgy érzi, mint mi, sem okunk, sem szükségünk nincs arra, hogy magunktól külön javaslatokkal álljunk elő. Amíg azonban a Számao-szerződés érvényben van, azt valamennyi részese hatalomnak lojálisan meg kell tartania. A szerződés szövege és tendenciája megköveteli, hogy végleges határozat csak a három kormány egyöntúli megegyezésével legyen hozható. Mi tehát Londonban és Washingtonban minden kétséget kizáróan kijelentettük, hogy olyan változtatásokat, amelyekhez nem adtuk beleegyezésünket, jogelleneseknek kellene tekintenünk. Nem engedhetjük meg, hogy a szerződéses joggal ellenkezőleg nélkülünk vagy éppen ellenünk határozzanak Számaóra névze. A szükséges egyöntúlságnak ezt az általunk föllállított és képviselt elvét Amerika is és azután Anglia is elfogadta.

Egy másik vezérlő szempontunk az volt, hogy távol tartuk magunkat a benszülőitek és fejeik viszályaitól. A különféle számai trónkövetelőkkel szemben pártatlanul állunk. Minthogy azonban Mataafa ideiglenes kormányzatát a három konzul elismerte, ezt az ideiglenes kormányzatot konzulunknak törvényes státusúnak kellett tekintenie, amíg a három kormány egyhangú határozatával új kormány nem lép helyébe. Minthogy a számai belső eseményekkel szemben semlegesek vagyunk, márczért sem vettünk részt az angol és amerikai hajóknak ezekben a viszályokba való beavatkozásában, sem nem helyeseltük ezt a beavatkozást.

A legutóbbi üsszeütközésekről csak csonka, hézagos táviratokat kaptunk konzulunktól és többé-kevésbé megbízható jelentéseket külföldi távirati ügynökségektől, úgy, hogy végleges ítéletet még nem mondhatunk. Az amerikai tengernagy és a Falke parancsnoka között támadt állítólagos konfliktusról éppenséggel semmit sem tudunk. (Mozgás balról.) Ilyen konfliktust a birodalmi tengerészeti hivatal államtitkárjával egyetértőleg teljesen alaptalannak tartok. Meg vagyok róla győződve, hogy tengerészeteink magartatása, becsületlézése, tapintata és önuralma éppúgy föllumul minden dicséretet, mint a legénység fegyelme. Ami a Számaóban letartóztatott német almatvalókat illeti, nyilván Hufnagelről, a vallelei ültetvény vezetőjéről van szó. Mi azonnal komolyan figyelmeztettük az angol kormányt erre a pontra és határozottan annak a reménynek adtuk kifejezést, hogy honfitársunknak nem fog bántódása esni, ha, amint határozottan hiszszük, ártatlan.

A számai helyi érdekű események nem pre-judikálhatnak a kérdés végleges rendezésének. Ez a rendezés nem történhetik meg ott a helyszínen és csakis a három kabinet megegyezésével lehetséges. Hogy a kérdésnek ezt az új rendezését megindítsuk, külön bizottság kiküldetését javasoltuk, a bizottság határozataira névze az egyhangúságot követeltük és ezt nem csak akadályok leküzdése után keresztül is vittük. (Tetszés.) Örömmel jelentem, hogy az angol kormány nagykövete útján most már hivatalosan is kijelentette előttem, hogy elfogadja Németország javaslatait a külön bizottság tárgyalásainak módja tekintetében.

A külön bizottság teendőit s hatáskörét a következőkben foglalom össze: A számai szerződést aláírt három hatalom által kinevezett bizottság átveszi az ideiglenes kormányhatalmat a szigeten. E célból a biztosokat a legfőbb hatalommal kell fölruházni a szigeten. Minden más ottani hivatalos személyiségnek engedelmessé kell a biztosok parancsainak. A három hatalom konzuli és tengerészeti képviselői utasítottak fognak, hogy megfelelően alárendeljék magukat a bizottságnak.

A bizottság feladata lesz megfontolni, micsoda intézkedéseket tartanak szükségesnek a jövőbeli tartományi kormányra, vagy a berlini záradék megváltoztatására névze és jelentést kell tenniük kormányainknak azokról a megállapodásokról, amelyekre végeredményben jutottak. Reméljük, hogy a különbizottságnak sikerülni fog a viszonyokat jogosan, méltányosan és mindegyik félre névze elfogadhatóan rendezni. Mi csak oly határozatokhoz fogunk hozzájárulni, amelyek a világos német jogokat és a fontos német érdekeket a Számao-szigeteken nem sértik.

A külföldi sajtó egy részében utalás történt arra, hogy Számao értéke nem áll arányban azzal a jelentőséggel, amelyre a szigetecsoport a nemzeti na-

litikában és a nemzetközi viszonyokra nézve szert tett. Mi is hiszünk, hogy a távoli déli tengernek egy sziégcsoportjéért, amelyen 300.000 vadember és közöttük alig 500 európai lakik, alig három millióra rugó kereskedelemmel, három nagy, erkölcsös, keresztény nép között háborút támasztani a legnagyobb gonoszság lenne. Arról is meg vagyok győződve és ajánlom, hogy egyik oldalon se feledjék, hogy a külpolitikában a lefőbb dolog az, hogy ne befolyásoltassuk helyes itélőképességünk és minden kérdést a reális értéke szerint becsljünk meg. Két dolgot nem szabad felednünk. Az egyik az, hogy kötelességünk Számoában levő honfitársaink cselekedeteit, vagyonát és szerzeményét megvédeni, a másik az, hogy Számoában szerződéses jogaink vannak, amelyeknek megtartását a német nép *becsületéből* tartja. (Élénk helyeslés.) Nem követelünk Számoában többet, mint a mi ott szerződés szerinti megillet bennünket. Ezeket a szerződéses jogainkat azonban nem szabad és nem is fogjuk megcsorbítani. (Élénk helyeslés.)

Bülöw nagy higgyadsággal és tárgyilagossággal beszélt. A válasz minden tekintetben megnyugtató volt, mert addig már megjött az angol kormány kielégítő jegyzéke, amely a konfliktust egészen elsimította.

Az ülés végén a pártvezérek egytől-egyig dezavualták az interpellációt. Így Bismarck Herbert herceg azt mondotta, hogy sohasem volt Bismarck módszere a gazdasági kérdéseket a politikai térre vinni.

Liebknecht készséggel elismerte, hogy Bülöw válasza és eljárása a lehető leghelyesebb volt. (mvt.)

London, április 14.

A Times meglepődéssel veszi tudomásul, hogy Németország báró Sternburgot nevezte ki számoai biztosává és azt mondja, hogy Németország ezzel tényleges bizonyítékát adta annak, hogy őszintén óhajta a számoai kérdés gyors elintézését. A nevezett lap most már reméli, hogy a kérdés megnyugtató megoldását többé sem fogja megakadályozni.

New York, április 14.

A mai lapok, amelyeknek még nincs tudomásuk Angliának a Számoóra vonatkozó német javaslatához való hozzájárulásáról, részben még heves kritikákat közölnek. A sárga lapok szeméremre vitik Németországnak, hogy fölbátorította Rose konzult azzal, hogy nem hívta vissza. A Tribune nyugalomra inti honfitársait és sajnálkozással fejezi ki a miatt, hogy a németek Számoában nem működnek együtt az angolokkal és amerikaikkal. A Herald pártatlan igyekszik lenni és azt mondja, hogy a dolgok mai állása reményt nyújt a béke helyreállítására, ha Németország is közreműködik.

Washington, április 14.

A számoai bizottság április 25-én a Badzer amerikai szállítóhajó elutazik San-Franciscóból. A Speck von Sternburg követségi tanácsosnak német biztossá való kinevezéséről szóló hivatalos értesítés április 13-án érkezett ide.

Washington, április 14.

Kautz tengernagyot az Aucklandből legutóbb elindult gőzös útján akként instrualták, hogy a fölösleges kollíziókat kerülje, de az idegenek vagyont és életét oltalmazza, amíg a három hatalmasság el nem dönti, hogy mi történjék a helyzet orvoslása érdekében.

London, április 14.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Washingtonból: A három hatalmasság még nem állapította meg végleg a Számoaba küldendő főbizottság tagjainak adandó utasítások részleteit. A kérdés még megfontolás tárgya, tehát az a jelentős, hogy Salisbury miniszterelnök fönttartás nélkül elfogadta azt az elvet, hogy a bizottságnak egyhangulag kell majd határozni, nem tekinthető helyesnek. Azt a kérdést, mely határig követelendő meg a határozatok egyhangúsága, még nem intézték el s e tekintetben valószínűleg bizonyos fönttartásokat fognak kikötni.

Berlin, április 14.

A kedvező fordulat a Számoa-kérdésben csak az utolsó pillanatban következett be; ma délután érkezett meg az angol kormány válasza, amelyben közli, hogy a német kormány javaslatát elfogadja. Az angol kormány elrendelte *Hufnagel* német ültetvényesnek az angol hadihajóról a német *Falke* nevű hajóra való szállítását s ezzel eleget tett a német kormány követelésének. A vizsgálatra kiküldött közös bizottság április 25. vagy 26-án utazik Számoába. (mvt.)

Austria-Magyarország Kínában. Anglia, Franciaország, Oroszország, Németország és Olaszország után komolyan sorra kerül immár a kínai birtokszerzésben *Ausztria-Magyarország* is. Egy ízben adunk már erről hírt, de akkor egyszerre elhaljgattak a dolgról: most azonban újból jelentik, hogy a

bécsi irányadó körökben egészen más felfogás uralkodik most már az esetleges kínai birtokszerzésről. Máris tanulmányozzák a kínai birodalom legújabb térképét s reménylik, hogy e tanulmányozás révén kedvező eredményre fognak jutni. Döntés azonban e kérdésben az ősz előtt nem lesz. Az, ami most történik, nem tekinthető egyének, mint teoretikus munkálatnak. Ugy látszik azonban, hogy az ősszel már késő lesz határozni. A sárga óriás ébredezik. Épp most jelentik Pekingből, hogy Se-Kiang tartomány alkirálya memorandumot adott át az őzvegy császárnak, amelyben azt a kérdést terjeszti elő, hogy szabadon valahára határt a kínai birodalom elődarabolásának s ne engedje meg, hogy az európai hatalmak a partvidéket megszállják. A dinasztiát nagy veszedelem fenyegeti ezzel az európai invázióval.

HIREK.

Három tag.

Azt olvasom ma az újságban, hogy a Budapesti Teherszállító és Fuvaripar-munkások Szakegyesületének elnöke, Nagy István ur tíz forint, Krausz Mihály titkár ur pedig tizenkét forint fizetést huz hetenkint az egyesület kasszájából. S van az egyesületnek ez idő szerint most, — már nem tudom, hogy velük együtt vagy kívülük — három tagja. Ha ezt szindarabba írják meg, kacagna rajta a világ, mivelhogy ilyen klasszikus tolvajság még nem esett meg, amióta megalkult az első verein s közbizalommal megválasztották az első prézest. Hogy most nem méltatjuk érdeme szerint ezt a viccet, annak az az oka, hogy sajnós — nem vicc.

Az egylet különben egy abból az ötből, ami most hurokra került. A belügyminiszter felfüggesztette, ami hivatalosan körülbelül annyit jelent, hogy bevágta az útját további svindlinek. Azonkívül most még majd vizsgálata is következik s nincs kizárva, hogy Nagy és Krausz urak egy kis tömlőccel is megfizetnek majd a jómódért, amibe az egylet révén jutottak. Ugy szintén a másik négy egyesület se viszi el szárazon, hogy becsapott bennünket, jó boldokokat — s ezzel a tisztogatással a jótékony tolvajok egy picit kis része kiáll a sorból.

De hát mi lesz a többivel?

Mert nagy naivitás lenne azt hinni, hogy éppen ez az öt egyesület az ebben a nagy városban, amely a maga javára jótékonykodik s tőlünk ellopja a forintjainkat, a cselédeinktől pedig a krajeárokat. Az ugynevezett jótékony egyesületek jó része arra van alapítva, hogy a vezérek zsebeljenek benne, s jó, ha valami marad a mások szegénysége számára. Nem az önfeláldozás adminisztrál ezekben a bűrökban, hanem egyegy jól táplált ur, aki a szegények pénzcsékéjén hizik. Hiszen nem is kell ehhez az üzlethez egyéb, mint egy lehetőleg bizalmgerjesztőn berendezett hivatal, minél több nagy vasszekrény, sok nagy könyv s egy csomó kifutó, aki a baloket hozza. Az urak aztán megállapítják a kvótát, amely szerint fölosztják maguk közt a zsákmányt. Elnök ennyi, titkár ennyi, hivatalszolga. . .

Ezekkel mi lesz? Méltóztassék csak tovább menni ezen az uton s ledaraszolni róla a gyomot. Mert az az idegenkedés, amivel ma már viseltetünk minden olyan egyesület irányában, ami hivatászerűen jótékonykodik kínálja föl magát — temetője lehet mindannak a jóakarataknak és odaadásnak, amivel segíteni szeretnénk a nyomorúságon. Kinek adjam a pénzem? Ki adja tovább kenyérré, levesre? Honnan vegyem a bizalmat, ha körszökről annyian meglopnak nemcsak a pénzben, hanem az omberszeretetenben is . . .

Az tudniillik a kisebb baj, hogy elkallódik utközben a pénz, hogy mielőtt a szegénységhez jutna, sok nagy zsebekben megragad . . . Az érték mind veszt a vándorlásban. Baj, ha sokat, de szükségképpen veszít egy keveset. A nagy veszedelem az, hogy ezek az állapotok esőbe viszik a jótékony-ságot. Mig vége nem lesz a nagy takarítás-

nak, zsviványnak nézek mindenkit, aki a jótékony-ság nevében a zsebemre spekulál. S azalatt kívül szerte ordít a nyomorúság.

Ezért kell a sópréssel sietni.

(Th.)

Budapest, április 14.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Április 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. *Jancsó Benedek*, a Bánffy Dezső nemzetiségi politikája című röpirat szerzője, jelenleg Brassóban időzik s mint a közoktatásügyi miniszter megbízottja, a brassói görög keleti főgimnáziumban tart vizsgálatot.

— Főhercegek Kiszajén. *Aradról* telegrafalják: A trónörökös ma József Ágost főherceggel Ágyán vadászott. Nyolc őzbakot löttek. A trónörökös délután külön vonattal elutazott; a pályaudvaron megjelent nagyszámu közönség lelkes éljenzessel bucsuzott el tőle. József Ágost főherceg reggel utazik el Kiszajénról.

— Az olasz királyi pár *Garibaldi* sirjánál. *Capriariból* táviratozza tudósítónk, hogy az olasz királyi pár ma megtekintette a francia hajórajt, azután pedig a *Brennus* zászlóshajón reggelizett. Ma este nagy ebéd volt a francia tisztek tiszteletére. A Garibaldi-család ma délután fogadja a királyi párt. Holnap *Capriára* megy a királyi pár, hogy a nagy Garibaldi sirját meglátogassa. A legközelebbi napok egyikére várják az angol középtengeri hajóraj megérkezését.

— Gróf Széchenyi Ödön beteg. Gróf Széchenyi Ödön basa, a török szultán főhadsegége, mint egy budapesti ismerőséhez írt leveléből értesülünk, néhány nap óta beteg fekszik. A gróf a legutóbbi konstantinápolyi tüzvész alkalmával megbínt és ebből fejlődött ki a betegsége, amely szerencsére nem nagyon súlyos természetű.

— Új honvéddandárparancsnok. Bécsből írják a *Pester Lloyd*nak, hogy *Jahl* Gusztáv közös hadsergebeli ezredest, a budapesti 4. számu hadtest vezérkari főnökét, a májusi katonai előléptetések alkalmával *áthelyezik a honvédséghez*, ahol egy magasabb parancsnoki állással fogják megbízni. *Jahl* négy év óta ezredes s így ez idő szerint dandárparancsnoki rangsorban van.

— *Torkos László* ünneplése. Az állami felsőbb leányiskola és az országos népképző-egyesület intézeteinek volt és jelenlegi növendékei *Torkos László* tanárak igazgatói címmel történt kitüntetések alkalmából április 24-én, hétfőn délután 5 órakor a Royal-szálloda dísztermében ünneplést rendeznek. Az ünneplés két részből áll. Első az ünneplés üdvözlése növendékei és tisztelői által, második a két tanítvány növendékei által együttesen rendezett szavaló- és énekestély *Torkos László* műveiből. Este nyolc órakor az ünneplés tiszteletére disztrakoma lesz a Royal-szállodában.

— *Daniló herceg* eljegyzése. *Daniló* herceg, a montenegrói trónörökös, hír szerint legközelebb jegyet vált -Pétervárott egy mecklenburg-strelitzi hercegnővel.

— Új orvosok a Lipótmezőn. A belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök a Lipótmezői magyar királyi állami emegógyintézetben megüresedett másodorvosi állásokra dr. *Lukács Hugó* ottani helyettes másodorvost és dr. *Kalvoda Kálmán* egyetemes orvostudort nevezte ki. A kinevezéseket a hivatalos lap mai száma közli.

— *Pierre Loti* előléptetése. A nyugalomba küldött, majd szolgálata visszahelyezett nagynevű íróról, *Pierre Lotiról*, érdekes hírt hoz a táviró. Alig helyezett most vissza a tengerészeti szolgálatba, már is előléptetik. Május 30-án *fregatt-kapitánnyá* fogják kinevezni.

— *Perosi* a Szent-István-templomban. A bécsi *Szent István*-templomban ma délután három órakor az osztrák főváros művészvilágának és előkelő társaságának színe-java gyűlt egybe. *Perosi* ugyanis megígérte, hogy játszani fog a hatalmas orgánán. Régi olasz egyházi dalokat, majd saját szerzeményéből egyes részeket adott elő, utóljára pedig a nemzeti himnusz variációt játszotta el ájtatos hallgatóságának.

— Ünneplés tábornok. *Blondein* Gusztáv tábornok aradi várparancsnok ma ünnepelte negyven évi szolgálati jubileumát. A helyőrség, mint aradi levelezőnk telegrafálja, a polgári hatósággal fényes bankettet rendezett ez alkalomból a jubiliás tiszteletére, kit *Kaffka* huszárezredes üdvözölt.

— Negyven év. Tegnap ünnepelte Sopronban *Marbach Ernő*, az *Ödenburger Zeitung* szerkesztője negyven éves írói és huszoneg éves szerkesztői jubileumát. *Marbach* családiján névén *Potier Gyula* báró a katonamérnöki akadémiából kilépve, husz évig mint tisztszolgát, a lamáci csatában bátoragért koronás aranykeresztet kapott. Párisban mint attaché francia rendjelet nyert, *Marbachot* sok oldalról óvációkban részesítik.

— **Daudet-utca.** A párisi közsegénység sietett leróni kegyeletét a legnagyobb francia elbeszélők egyikének, Alphonse Daudetnek. Mától fogva Párisnak egy utcája, amely az avenue d'Orléanstól a rue Sarettéig vezet, a rue Alphonse Daudet nevet viseli. Ezzel nemcsak a nagy költő emlékét akarta megtisztelni Páris városa, hanem Páris halhatatlan leíróját is. Zolán kívül talán senki oly csodaszépen, annyi gyerekesen meleg szeretettel, oly sok szinnek meg nem festette ennek a csodálatos városnak a képét, mint Alphonse Daudet. Történt pedig ez az utca-elnevezés tegnapelőtt, tehát ugyanabban az évben, amikor a budapesti közmunkatanács nem talált író, költőt vagy más művészt a magyar kultúra történetében, úgy, hogy kénytelen volt egy utcát Tarnás-utcnak elkeresztelni.

— **A tábornok özvegye.** Vetter Antalné temetése ma délután 8 órakor ment végbe a kerepesi-úti temető halottasházából. Itt voltak a gyászoló Pauer, Bereczky, Gronovszky családok tagjain kívül a honvédmenedékház lakói testületileg, Szent-Inrey Kálmánnal élőkön, az orsz. honvédbizottság küldöttségé Balogh Kálmán vezetésével: Tisza László, Mikár Zsigmond, Maygraber Ágoston, Darbay György, Tóth János, stb. A koporsót a jóbarátok s ismerősök pár koszorúja fűzte. A szertartást az orsz. honvédbizottság lelkésze, Nagy Pál végezte, aki szép bucsuztatót mondott. A temetés költségeit a miniszterelnökség fedezte, a főváros pedig disztribúciót adott a temetőben, mert a boldogulni férjének sírjába műszaki akadályok miatt nem fektethették.

Az elhunyt unokaöccse kápolnai Pauer Kálmán az alábbi nyilatkozat közlésére kért fel bennünket:

Vetter Antalné született kápolnai Pauer Aranka férje halála óta sem élt inségen, elhagyatottan. Nem is említve, hogy igen gyakran több időt töltött nálunk, szerető rokonainak s hogy mi állandóan figyelemmel és tisztelettel környeztük; a kormánytól kapott negyedévi kinti rendszeres segélyt és baráti támogatást is biztosították őt az anyagi gondok ellen, többet pedig lelkületénél fogva senkitől soha elfogadni nem akart.

Egyenesen légből kapott mese az, hogy a szegény megboldogult valaha hitvány padlás-szobában lakott és ott is halt volna meg. Nagynevű férje halála óta szakadatlanul inyen elvezett lakást legodaadóbb barátja Bulyovszky Gyuláné szivességből, annak Andrássy-úti 124. számú villájában s ott is hunyt el. Nem padlás-szobában, hanem a szép villa 2-dik emeletén egy kelő kényelemmel beburkolított két ablakos szobájában a villatulajdonosnőnek, ki ugyanazon második emeleten lakott; állandóan legutolsó napig is baráti gyöngédséggel környezte és nagyzeném sokszor háláns említette nagylelkű és figyelmes háziasszonyát.

Az igazság és kegyelet nevében kerem a lapokat, hogy nyilatkozatomat atvenni sziveskedjenek.

Budapest, 1899. évi április hó 14-én.

Kápolnai Pauer Kálmán.

Készséggel közreadtuk ezt a nyilatkozatot, de az igazság érdekében konstatáljuk, hogy a halottekem megjelenésekor a tábornok özvegyének kis lakása oly állapotban volt, amely kétségtelesen mutatta a gondozó, jóságos kéz, a résztvevő támogatás hiányát. *Beneckyné* neve tévedésből került ide, mert az elhunyt tábornokné Bulyovszky Lilla Andrássy-úti villájában lakott és a vitéz tábornok özvegyének tiszteltől bizonyára megnyugvással fogják hallani, hogy Bulyovszky né asszony gyöngédsége enyhítette az elhunyt matrona özvegyességének fájdalmait.

— **A kínai tinos.** Nem is annyira kínai, mint inkább európai. A Le-kiangi alkirály memorandumot intézett az özvegy királynőhöz, hogy vessen véget az európaiak garázdálkodásának. Szegény királynő halálos félelmek közt tölti napjait és a Le-kiangi alkirály memorandummal biztatgatja. Micsoda édes naivság az alkirály ur részéről. A magyar történelemben is akad egy hasonló eset, de az már nagyon régi és nagyon ósmert; ha az özvegy királyné járatos volna a történelmében, bizonyosan azzal az adomával felelné a memorandumra: hogy fogtam törököt, de nem enged, azzal a csekély változtatással, hogy fognék törököt, de ő már régen megfogott.

A Le-kiangi alkirály azonban valószínűleg büszkén szívja ópium-pipáját, mondván, hogy megírt hazájáért mindent, amit tehetett: memorandumot intézett az illetékes fórumhoz! — Hogy szidhatják a kínaiakat az európai tinses!

— **Érettségi vizsgálatok.** A székesfővárosi IX. körüli felső kereskedelmi iskolában a folyó évi május hó 17 és 26-ika közt lesznek az irasbeli s június 12—17-ike közt a szóbeli érettségi vizsgálatok. Jelenkezni lehet a vizsgálatokra április 24 től május 10-ig Kárpáti Béla tanárnál a Kueztis-utca 17. szám alatti igazgató irodában.

— **A kokárda.** Április tizenegyedikén, a 48-iki törvények szentesítésének évforduló napján egymást érték a nemzeti zászló- és jelvényértések. Ujjában Brassóból érkezik a hír, hogy egy Kovács Béla nevű katolikus gimnáziumi tanuló, aki nemzeti színű kokárdával ment az iskolai ünnepre, három száz diák, kik a száz realiskolából valók, utját állotta, a kokárdáját letépték, sárba tiporták s mikor a fiu tiltakozott, ráadásul meg akarták verni. Kovács Béla egy rendőrhöz futott segítségért, majd később az apjának panaszolta el az esetet s így az ügy a rendőrség elé került. Az egyik száz diákot Zaynak hívják s ő volt a merénylet értelmi szerzője. Az ügyben folytatják a vizsgálatot.

— **Friss pénz.** Minden tulságos profétái készütség nélkül megjósolhatjuk, hogy a szerb hadsereg nemokára generalisszimusz nélkül marad. Ez a hivatala tudniillik ez idő szerint Milán exkirálynak, mivelhogy ő felségének elfogott a pénze. Mig tartott a vagyon, feléje se nézett kisdad hazájának s ha véletlenül a feje tetején táncolt volna kólót Szerbia, ő lett volna az utolsó, aki tudomást szerzett volna erről a csodáról. Vigan folyt az élet Páris városában, meg másfelé, ahol bor, kártya, no meg néha napján egy-egy szép asszony akad... Elfogyván a pénzmag, Sándor király ő felsége ebbe aszínkurába dugta be a papáját s Milán, a vig Milán csendes ember lett. Most egyszerre nagyot változott azonban a világ sorja. Milánnak újra pénze van, friss milliók. Két jólelkű nagybácsi, mintha csak búszbeszéltné volna, meghalt a javára. Az egyik Bakarestben, Catargiu Lascar, államférfi, aki azonban e mellett sok millió ura volt, mig élt. Testvére volt a Milán anyjának s tartotta a rokonságot a pajzán exkirálynál akor is, amikor igazán a falu rosszsa volt Milán. Tetszett neki ez a jó mulató király s most, amikor felbontották a végrendeletet, ki-sült, hogy neki adta minden vagyonát. Ugyancsak mostanság halt meg Münchenben Mihály volt szerb fejedelem természetes fia, Todorovics Velimir, aki után szintén szép summa pénz maradt Milán királyra. Ez az örökösödés már nem ment annyira simán. Egy kis pörösködéssel járt az ügy, de végre is nyélbe ütötték ezt is, s talán már utban is vannak új gazdájukhoz a friss milliók.

— **A szegény lányok hozományja.** Kevesen tudnak arról a szép intézményről, amelyért szegény lányok számai meg számai áldják Olaszországban az államot. Az állam évenként tíz milliót áldoz arra, hogy a szegény lányoknak hozományuk legyen. Aki folyamodik ezért a segítségért, annak ki kell mutatnia, hogy velegényének oly foglalkozása van, amelyre a jövőben csalájt tarthatja.

— **Az epilog.** Az öngyilkos Henry ezredes titkára, Lorinier segédített mult vasárnap felakasztotta magát szüleinek St-Quentin mellett levő birtokán. Loriniert kevéssel főnöke öngyilkossága után, tekintettel megromlott egészségre, szabadságot adott. Azóta hónapok multak el, az exaktáridő vidáman éte napját, mig a napokban újra felcalták Párisba. És akkor Lorinier ur, amint katonatiszthez illik, levonta a konzekvenciákat. Es mit csinál a francia hadügyminiszterium? Szintén levonja a konzekvenciákat és tagadja, hogy sürgönyt meuesztett volna Lorinierhez, aki előtte teljesen ismeretlen okokból kötötte fel magát. Ennyit árulnak el a tények! Az egész láncolat utolsó konzekvenciája pedig az, hogy a Henry ezredes tika tovább is titok marad. Vajjon hány áldozata lesz még annak az egy áldozatnak, amig az utolsó kórsó is eltörök? Mert hiszen, ha akárhány furó török is bele, végre még csak fel kell buggyannia a kristálytisza víznek. Ez a dolgok rendje!

— **A látóképes levelezőlapok.** Nagy lehet Magyarországban a képes levelezőlap-gyűjtési kedv, mert immár két közülük van a gyűjtőknek. Az egyiknek *Képes levelezőlap* a címe, a másik most indult meg s ily furcsa néven hívják: *Látóképes levelezőlapok*. Most már csak a *Hallóképes* és a *Szólóképes* levelezőlapok hiányzanak, hogy teljes legyen a sorozat.

— **Halálosas.** Bunschnú Károly nyugalmazott körjegyző e hó 13-án Brassóban 68 éves korában meghalt.

— **Halálos zuhanás.** Brassói tudósítónk táviratozza: Megrendítő szerencsétlenség érte a brassói 50-dik gyalogezred egyik fiatal, derék tisztjét, Emming szadost. Mikor tegnapelőtt reggel fölült a lovára, hogy a gyakorlóterre lovagoljon, a ló hirtelen megbokrosodott s a kapitányt levetette. Emming olyan szerencsétlenül bukkott a köveztetre, hogy pár óra mulva meghalt. A szerencsétlen végül ért katonát nagy részvét mellett temették el.

— **A tengernagy ur.** A San-Franciscóban megjelenő *Democrat* című német lap egy számaon német hivatalnok levélét közli. Ez a levél többek közt elmondja, hogy a bombázás alkalmával megsebesült egy kis leány; azt a kis lányt nem akarta fölvenni hádjára Kautz tengernagy, hanem egyszerűen kijelentette:

— **A hajó nem lednyevelő-intézet!**
Tekintve, hogy a többi hajók fölvetették a menekülteket, a tengernagy ur rideg katonai mondása kissé kegyetlenül hangzik. Szép az ilyen heneogés ott a hajón, a katonák közt, de mire idejűt a hire, vadállati hanggá fajul. Szeretnénk elképzelni azt a jelenetet, amikor a felesége szobájába felévi tengerjárás után szerelmes mosollyal belépő tengernagy urnak azt mondják:

— Pardon, a buodár nem hadihajó!
— **Amikor akarok!** Frankfurtból írják, hogy ott tegnap temették el S. korcsmárost, aki nagyon furcsa körülmények közt lett öngyilkossá. Az öngyilkosságát megelőző napon összes törzsvendégeinek a következő nyomatott körlevelet küldte szét:

Igen tisztelt uram!
Ezennel tudtára adom, hogy hétfőn reggel nyolc órakor öngyilkos leszek. Ugynevezett *indok* nincs. A magam emberségéből étem eddig is és akkor akarok meghalni, amikor akarok! Akkor tünjek el a földről, amikor nekem tetszik! A temetés esütörtökön délután két órakor lesz, nővérem lakásáról. Tisztelettel S.

A barátok eleinte azt hitték, hogy tréfál ez a különcödő ember. Csak amikor valóban agyonlétte magát, akkor esóválták meg a fejüket...

— **Ihlet és enciklopédia.** Hősök, művészek, poéták alakját áhítatot keltő patinával vonja be a história és az epigonok kegyeletes pillantást vetnek a multba, amely ezeket a nagyokat szülte. Azután jönnek a gimnáziumi professzorok, lekaparják a patinát és rávilágítanak a tiszta igazságra. És a nagyok kicsinyekké vagy legalább is közönségesekké lesznek, az emberiség pedig egy ábránddal, egy legendával szegényebb. *Schiller*t is elérte, annyi más után, a végzet. A história már odaállította őt a nagy klasszikusok közé, akik a ihlet egy pillanatában alkották meg remekeiket és ime egy honfűlő — persze, hogy gimnáziumi professzor — kisüti róla, hogy ő is csak úgy dolgozott, alkotott, úgy faragta, esizolta költeményeit, úgy szedte össze hozzá az *adatokokat*, mint akármelyik modern poéta. Dehogy ihlette meg őt a dörgő szavu schaffhauseni barang, dehogy inspirálta a harang felirása, a *viros voco, mortuos plango, fulgura frango!* Hiszen sohasem látta ezt a harangot, sohasem volt Schaffhausenben, de még a tájékan sem! Ő is csak úgy csinálta a dolgot, hogy elővette a *Krönitz*en enciklopédiáját, tanulmányozta a harangöntést és tanulmányait ékes rímekbe szedte. Még azt az ihletteljes latin, mondást is ott találta a többi *adatok* között. Es ezzel eltűnik a patina, amivel a história bevonta a mult nagy fiait. Közönséges, szürke mivoltában látjuk a nagy poétákat, amint összeszedik, szépen beraktározzák és meggyurják az *anyagot*, amit a lexikonokban és enciklopédiákban találnak. Akár csak manapság.

— **Vasuti nyugbér-intézet.** Nagyfotosságú vállalkozásba fogott a kereskedelmi és pénzügyminiszterium, egyetértve a magyar királyi államvasutak igazgatóságával. Arról van szó, hogy a magyar királyi államvasutak összes munkásai, a műhelyiek épp úgy, mint az állomási, raktári s pályafenntartási állandó munkások, tehát körülbelül huszerezen ezeknek családjai lehetőleg már a jövő évtől kezdve külön nyugdíj-intézetet nyerjenek épp úgy, mint az állam vagy a magyar államvasutak egyéb tisztviselői. Az állami hivatalnokok nyugdíj intézménye s a vasuti munkások nyugdíj-szervezete közt nem is lenne lényegileg semmi más különbség, mindössze az, hogy a munkások nyugdíjszervezetét nyugbérintézetnek, s nem nyugdíjintézetnek hívják. A nagyszabású terv teljesen elő van készítve, csak a kereskedelmi és pénzügyi miniszter végső szankciója hiányzik még az alapszabály tervezethez. Ha ez is meglesz, *Ludwig* Gyula elnök-igazgató akár már az idén is megajándékozhatja munkásait hivatali működésének egyik legszebb gyümölcsével, a vasuti munkás-nyugbér intézettel. A tervezet szerint az új nyugbér alap 20.000 állandó tagra számít. Ebbe a számba a munkásokon kívül fel vannak veve az oly egyéb vasuti alkalmazottak is, kik akár tulajdoságuk miatt, akár hivataluk ideiglenes jellege folytán a hivatalnoki nyugdíjintézetnek tagjai nem lehetnek. A nyugbérre való jogosultság tíz évi megszakítatlan vasuti szolgálattal kezdődik s az évi nyugbér ilyenkor a munkás egész évi napszámának, illetve a hivatalnok évi fizetésének 35%-at fogja tenni. Minden

HUNGARIA-vasfürdő Budapest, VII., Nyár-utca 7. szám. Gőz- és kádfürdők. Nyitva reggel 5-től este 9-ig.

további szolgálati esztendő után épp annyi százalékkal emelkedik a nyugbör a bérnek vagy fizetésnek, mint a hivatalnokok nyugdíjánál. A m. á. v. igazgatósága arra is gondolt, hogy ne csak a jövőben tervezhető legyen a nyugbör munkásainak, hanem ne zárja ki e jótéteményből a meglévő régi derék munkásokat sem. Ezért azok a munkások, kiket az új nyugbörintézet létesítése már a vasut hosszabb szolgálatában fog találni, bizonyos számú szolgálati évet nyerneek beszámításul a nyugbör-jogosultságra. Így akik a nyugbör-intézet bevezetésekor már 25 évig szolgálták a vasutat, szolgálati idejükből 10 évet, akik 15 évig dolgoztak, 8 évet, a 10 éves munkások 6 évet, az 5 évesek 3 évi beszámítást nyerneek. Ezért semmi utánfizetést nem tartoznak teljesíteni. Tehát nyomban a nyugbör-intézet életbeléptekor egész sereg régi munkás, a 25 évig szolgálták, nyugdíjba mehetnek, megkapván mindenik azonnal, a nyugbörre jogosító 10 évet. A legmagasabb nyugbör az évi fizetés, illetőleg napbér száza százaléka, tehát aránytalanul kedvezőbb tagjaira nézve a munkás nyugbörintézet, mint akármelyik állami nyugdíj. Ezt a teljes nyugbört 36 évi szolgálat után kapja a munkás, épp úgy, mint a hivatalnok. Nyugbört kapnak a munkások özvegyei is, valamint gyermeknevelési pótlékot az elhalt nyugbörintézeti tag törvényes gyermekei. A nyugbörintézetnek már is van 60.000 forint készpénzalapja, amit e célra évi 20.000 forintjával a mávgyűjtött és tett félre üzleti számlája terebére.

A munkanélküliek kenere. Okos dolgot beszéltek meg a főváros tanácsának legutóbbi ülésén. Kissé későn ugyan, de jobb későn, mint soha. Arról volt szó, hogy valami kis egzisztenciát kell biztosítani a munkanélküli munkásoknak, hogy el ne nyelje őket az utca. Elhatározták, hogy a jözsefvárosi munkásokhoz mintájára minden kerületben felállítanak egy-egy munkásokhoz, összekötve népkönyháival. Ezen kívül szóvá tették azt is, hogy jó volna minden kerületben egy műhelyt létesíteni. Hogy micsoda műhelyt, arról nem beszéltek, de mindenesetre olyant, amelyben mindenféle munkás dolgozhatik, mert máskülönbön nem igen érnék el vele azt a célt, amire törekzenek. A műhelyben ellátásért s valami kis zsebpénzért naponként huszhuszöt krajcárért dolgozhatnának mindazok, akik a gyárakból és egyéb műhelyekből már kiszorultak. Szóval: a tervezet arra törekszik, hogy senki se legyen rászorulva a munka hiányában se arra, hogy koldulni menjen, se arra, hogy büntös uton szerezzék meg a kenyeret. A műhelyek vezetői kötelesek lennének nyilvántartani mindazokat, akik a kezük alatt dolgoznak s lehetőleg gondoskodni arról, hogy minél előbb képességeiknek megfelelő helyzetbe jussanak. Az ügy a tanácsülésből a kerületi előjárásokhoz került. Azok mondanak majd véleményt arra nézve, hogy hogyan oldható meg a legpraktikusabban a kérdés.

Halálraítél menyasszony. Az esküi rejtelmes tragédia lejárásodott. Komlóssy Rózát, akit, fején mirtuszkoszorúval, éppen akkor fogtak el, amikor a lakodalmas néppel az oltár elé ment az esküvőjére, az esküi törvényszék, mint tudósítónk táviratozza, az akasztófahálálra ítélte. Valaki éppen az esküvője napján feljelentette Komlóssy Rózát, hogy régebben meggyilkolta szállásadóját, mert a becsületét akarta megrontani. A násznép szörnyűködésére elhurcolták a menyasszonyt a lakodalmas háztól és azóta egyre vallatták, de hasztalan. Komlóssy Réza állhatatosan tagadott mindent és végső kétségbeeséssel védte jövő boldogságát, amelynek küszbőréből ragadta el az igazságszolgáltatás. Végre is megtörtött makacossága a sok súlyos bizonyíték alatt: töredelmesen bevallotta, hogy meggyilkolta és kirabolta szállásadóját, hogy így összekaparítsa a hozományt és a butorra való pénzt. A rablógylkos menyasszonyt már a napokban ki fogják végezni Eszéken.

Hatan. Az apró tragédiákat nem szedik jambusokba a poéták. Egy-egy öngyilkosság, egy ösörös rendőri hír. Az élet molekulái fölött nem divat filozofálni, még csak megdöbenni sem illő dolog. Hanem hat molekula együtt már valami: huszonnégy óra alatt hat tragédiájának egy helyen való bizarr összetalálkozása már megérdemli, hogy fölshajtsunk, hogy különös az élet. Különös, lám ma is hat ember kereste ebben a gazdag városban a halált. A motívumok nem újak; nyomor, szerelem, a szív meg az elme háborúsága, — ezt ismeretlen oknak is szokták nevezni.

Szerelmi bánat. Az a regénytema, amit sohasem írnak meg. Hossz Erzsébet cselédlány legfőbb epizódjázerepre vállalkozhatik egy regényben. Hossz Erzsébet szerelmi bánatában gyufaoldatot ivott ma reggel az Ácsfa-utca 51-ik szám alatt. Súlyos sérülés, mentők, Rókus...

Nyomorúság. Steinig József boroszlói születésű, harmincesztendő utazó, aki Görllitzben. Foroszorszá-

ban lakik, tegnap este Bécsből Budapestre jött. Az új országház előtt a Dunába ugrott, de a hideg víz kijáratította s kiszórt a partra. Egy rendőr a kerületi kapitányságra kísérte, ahol az utazó elmondta, hogy azért akart meghalni, mert már régóta nincs állása.

Schifflich Ferenc ötvenkét esztendő kőműves a Dunába ugrott az összekötő vasuti hidról. A hajósok utánaevettek, ki is húzták a vízből, de a szerencsétlen akkor már meghalt. A nyomorúság kergette a halálba.

Ismeretlen ok. Keller Ferenc huszonhat esztendő szabólegény a vígadó-téri hajóállomásról a vízbe vetette magát, Lovász József rendőr észrevette, ósnakba ugorva, utánaevezett s kimentette. Az életuntat a Hernád-utca 4-ik száma alatt levő lakására vitték.

Éjfél után jelentették a főkapitányságon, hogy a Jászberényi-ut 25-ik szám alatt halva találták Weinstein Mór balmaz-újvárosi születésű cipészlegényt. Amikor Weinstein ágytára, Yarga József lefeküdt, pajtása már aludt. Egyszerre csak hatalmas durranásra ébredt föl, Weinstein vérző mellel bukkott reá. Az öngyilkos öt levelet irt halála előtt, mindegyik bucsulevelére ráirta az időt is. Az első bucsulevelet este 9 óra 15 perckor, a másodikat 9 óra 45 perckor, a harmadikat 10 órakor, a negyediket 10 óra 15 perckor, az utolsót 11 órakor írta. Bátyjának irt bucsulevele így szól:

Kedves testvér! Mire e sorokat olvasod, már nem vagyok az élők között. Talán bolondnak tartanál, ha látnád, mily nyugodtan s hidegen emelem halántékomba a revolvert, mintha csak szinpadon történnék.

Rudolf István negyven éves ügynök ma délután Csengery-utca 57. szám alatt levő lakásán eddig ismeretlen okból föbe lötte magát és szörnyet halt. Holttestét bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe.

Finale. Spitz Mari, aki nem szorosan a mai nap krónikájába tartozik, a hetedik az életuntak sorozatában. A múlt héten elhivatta Jósika-utca 21-ik szám alatt levő lakására kedvesét Adler Tódor kereskedősegédet, akit azután előbb föbe, majd mellbe lőtt. Azután saját halántékába röpített egy golyót. Mind a ketten a Rókus-körházba kerültek, s ugyszólván csak pár percre jöttek eszméletre. Spitz Marit végre ma délután megváltotta szenvedéseitől a halál. Adler Tódor még mindig egyformán eszméletlenül fekszik s aligha marad életben.

Házasság. Günsberger Béla, Günsberger L. terebélyes nagybőrös fia, eljegyezte Parzer Irmát, Parzer Mór karádi gőzmalomtulajdonos leányát.

Letartóztatott színész. Bertram Tivadart, a müncheni udvari opera énekesét — mint tudósítónk táviratozza — ma letartóztatták. Az énekes letartóztatását a hamburgi városi színház igazgatósága kérte, mert Bertram, bár több évi szerződés köti a müncheni operához, könnyelmű tárgyalást kezdett a hamburgi színházzal, ahova el akart szerződni.

(x) **Akácia-arokréim 1 forint, akácia-szappan 20 krajcár.** E kiváló és közkedvelt arcszépítő és tisztító készítmények törvényesen vannak védve. Kaphatók a gyógyszerüzletekben. Főraktár Krieger Gy. gyógyszerüzete, Budapest, Kalvin-tér.

Fegyelmi vizsgálat a belügyminiszteriumban.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, április 14.

A belügyminiszter fegyelmi vizsgálatot rendelt el Huszár Kálmán, miniszteri tanácsos, az elnöki osztály vezetője ellen. A vizsgálatra a belügyminiszterium egy elbeszített díjnokának a levele adott okot. Ezekből kiviláglott az, a miről a belügyminiszterium hivatalnokai már évek óta utottak, hogy Huszár Kálmán visszaélések révén helyezte el feleségét a lipótmezei elmeigógyító-intézet első osztályában.

Körülbelül hat éve az elmebetegség tünetei mutatkoztak Huszár Kálmán feleségén. Az uriassonyot beszállították a lipótmezei elmeigógyító intézetbe, ahol az elsőosztály helyre ingyenes betegnek vették föl. Ezóta ingyen kezelték Huszár Kálmánét, akinek 318/892. szám alatt kiutalványozták a Nádasdy-féle alapítvány mind a három helyét. Ez az alapítvány három szegénysorsu beteget illetett meg, és hét év óta egymaga Huszár Kálmáné foglalta le. A miniszteriumban ez a visszaélés nem volt titok, de senki sem mert Huszár Kálmán ellen fellépni, mert ő kedvelt embere volt Perczel Dezsőnek, a volt belügyminiszternek.

Három héttel ezelőtt Huszár Kálmán elbo-

csátotta az elnöki osztály egy díjnokát. Ez levelet irt Széll Kálmán miniszterelnöknek és belügyminiszternek, amelyben leplezte a Nádasdy-féle alapítvány törvénytelen összevonását.

Széll Kálmán rögtön informáltatta magát az ügyről és elrendelte az előzetes vizsgálatot, amelynek eredményeképpen a múlt héten fegyelmi vizsgálatot rendelt el Huszár Kálmán ellen. E közben Huszár Kálmán feleségét a Lipótmezeiről átszállították a Schwartzter-féle gyógyító intézetbe.

A belügyminiszter keddre fegyelmi ülést hívott egybe, amelyen kizárólag Huszár Kálmán ügyeivel foglalkoztak. Erre az ülésre, be kellett volna szerezni az elhelyezésre vonatkozó aktákat is, de ezeket sehol sem találták.

Huszár Kálmánnak nem lett volna joga intézkedni a felesége ügyében, a Nádasdy-féle alapítvány másrésztől három szegénysorsu beteget illet meg. Különös, hogy Huszár Kálmán, a belügyminiszterium elnöki osztályának a vezetője tudott magának szegénységi bizonyítványt szerezni, még különösebb azonban az, hogy szegénységi bizonyítvány alapján első osztályú ápolásban részesítette a feleségét.

A belügyminiszternek egy 1871-ben kibocsátott rendelete értelmében az országos tébolydákba csakis a belügyminiszterium engedélyezésével vehetnek föl ingyenes beteget. Az engedély megadásához többek között szegénységi bizonyítvány is szükséges. A betegek ápolása három osztály szerint történik.

Az első osztály szerint ápolat betegek egy kényelmes berendezett szobát, fűtést, világítást, külön ápolót, finom ágyneműt, reggelire levest vagy kávé, ebédre négy, este két tal ételt kapnak. Ezért a fizetők naponta öt forintot fizetnek.

Ezzel szemben a harmadik osztályú betegek — ilyen ápolásra tarthatnak igényt az állami tisztviselők feleségei, — többet laknak egy szobában, fűtést, világítást, szükséges ágyneműt, reggelire levest, ebédre három és vacsorára egy tal ételt kapnak. Ezért az ápolásért naponként hetven krajcár jár.

Huszár Kálmán e szerint tizenkétezer forintot károsította meg az államot. Azt hiszik, hogy Huszár Kálmán, aki tudvaleg az Opera és a Nemzeti Színház kormánybiztosa is volt, nem fogja bevárni a fegyelmi vizsgálat befejezését, hanem lemond a hivataláról.

Nyilttér.

(Az e rovat alatt közöltettek nem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Császár fürdő

BUDAPESTEN.

Előszórású kőszobával, gőzfürdővel, páratlan gőzfürdővel, legmodernebb szaunafürdővel, pompás ásványvíz-szuszadással, kő- és kádifürdővel, 2000 kényelmes lakosztállyal. A legszépségteljes káoszobával. Fröngyök kivételével ingyen és bérmentve.

Kereskedők és iparosok banktársasága

m. sz. Budapest, VI., Deák-tér 6.

Hitelekpes budapesti kereskedőknek és iparosoknak előnyös feltételek mellett hitelt nyújt.

Személyhitel 100 ftról 8000 ftrig.

Tárcáhitel 500 ftról 8000 ftrig.

Bekelvezési hitel üres telkeknl I-ső helyre,

házaknl II. helyre is.

Előleg az értékpapirokra.

Takarékbetétek 4 1/2 százalékkal kamatoztatnak.

Ezen intézet 12 évi fönállása óta hitelegyet tagjaitól egyszer sem kért utánfizetést. A részjegyek évek óta 6%-ot jövedelmeznek.

Az igazgatóság nevében: Kohn Gábor elnök.

FŐVÁROS.

(*) **Szakfelügyelet az iskolákban.** A közoktatásiügyi bizottság ma foglalkozott Szabó Károly tanácsosnak azzal az életrevaló tervével, hogy a fővárosi elemi népiskolák tanrendjének egyöntetűsége érdekében és a tanítás ellenőrzése céljából hat szakfelügyelői állás, egyenkint 2000 forint fizetéssel és 600 forint lakáspénzzel szerveztessék. A javaslatot Verédy Károly királyi tanfelügyelő is hozzászólt, kifogásolva a javaslat megokolásának azt a passzusát, hogy a tanfelügyelő a felügyeletére bízott intézetek nagy számánál fogva a legjobb akarat mellett sem tud kellő felügyeletet végezni. Ebben a tanfelügyelő kritikát lát, amire pedig, szerinte, csak a miniszter és a közigazgatási bizottság van jogosítva. A javaslatban foglalt fölvet, a szakfelügyeletet ő is üdvözli, de kéri, hallgassák meg előbb az iskolaszékeket. A többi felszólaló csaknem mind igen elismerően szóltak a javaslatról és a bizottság többsége a tanfelügyelő halasztó indítványa ellenében elfogadta a tanácsnok és ügyosztály javaslatát.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Jótékony előadás a Víg-színházban.** A Víg-színház mai előadását a VIII. ker. jótékonyasági egyesület javára rendezték. *Pekár Gy.* pompás vigjátéka a *Dodó főhadnagy* került színre, és az előkelő közönség, mely minden zugában megtöltötte a színházat, mindvégig fokozódó érdeklődéssel gyönyörködött a darabban és lelkesen tapsolt a közreműködő művészi gárdának. A harmadik felvonás előtt magas színvonalu hangverseny volt, amelyben *Larizza*, az operaház kitűnő tenoristája és *Kolényiné Csillag Julia* működtek közre. *Larizza* a Hugenottakból énekelte a *románcot* és az *Álarcosbáboló* a *Sajtkás dalt*, míg *Kolényiné* a *Tannhauser Magdálát* és néhány magyar és francia dalt adott elő. A közönség percekig tapsolt a hangversenyben közreműködőknek és tapsaiból juttatott *Székla Adolf* operaházi karnagynak is, aki az éneket zongorán kísérte.

**** Hangverseny.** Az országos Pázmány-egyesület e hó 19-én este fél nyolc órakor a katolikus-kör díszteremében hangversenyt rendez, amelyen *Szilágyi Arabella*, *Ludányiné Adél*, *Ramboszyk Mariska*, *Broulik Ferenc*, *Kupprick Rezső*, *Dombay Arthur* és a nemzeti zenede vonós zenekara működik közre.

**** A Görög rabszolgá** holnapi 27-iki előadásán *Antónia* szerepében *Szelepesényi Linka*, a zeneakadémia végzett növendéke, fog vendégszerepelné. *Aspaziát Kury Klára* és *Iris Hegyi Aranka* játszza.

**** A csikseredai színház megnyitása.** *Romváry Lajos* sziniszagató társulata a csikseredai színház megnyitása alkalmából előadta *Gyözö Lajosnak* erre az alkalomra írt prólogját. A közönség nagy tetszéssel fogadta a szép alkalmi művet.

**** A német császár mint rendező.** *Wiesbadenből* táviratozzák, hogy *Vilmos* német császár még ebben a hónapban *Wiesbadenben* érkezik, hogy maga készítse elő az udvari színházban a májusi ünnepi játékokat. A császár azonkívül *Lauf-Eisonsteinnek* a *Hohenzollern* című drámai ciklusát is rendezni fogja.

**** A Kislendy-Színházban** szombaton *Voss Rikárd Éva* grófné színműve kerül színre először. A címszerepet *Nagy Bella* játcsa, mint vendég. A férfiszerepek *Keszler, Kovács, Sarkadi* és *Bánfalvi* kezeiben vannak. *Szerdan Kolleritsné-Grill Róza* lép fel a *Mongolud ur feleségében*, mint *Clorinda*.

**** A Bohémek jubileuma a Hírműködésben.** *Leoncavallo* nagy sikert aratott dalműve a *Bohémek*, holnap (szombaton) este kerül 25-ösödös színre az Operaházban. A jubileumi előadást a *Telefon Hírműködés* kezébe veszi, így az előzetek otthon is végig hallgathatók. Opera után 11 óráig *cigányzene* lesz hallható a kagylókön.

MŰVÉSZET.

□ **Hock János nyilatkozata.** *Hock János* országgyűlési képviselőtől a következő nyilatkozatot kaptuk:

Válasz a támadásokra. Megszoktam, hogy minden eredményes lépésemre, amelyet a magyar művészet érdekében hazafias készséggel és ünfeláldozó munkával cselekszem, egy-egy újabb jellegű személyes megtámadásban részesülök. Ez a rendszeresen ismétlődő eljárás már a múlt alkalmakkal arra a nyilatkozatra birt, hogy személyes polémiába többé nem bocsátkozom, mivel sokkal komolyabb munkát teljesítek, hogy sem arra időm és erőm nem volna. De az a durva hangu támadás, amelyvel egy magyar művész, hazám kultúrájáért végzett törekvéseimben méltatlanul illet, kötelességem teszi mégis, hogy a t. közönségre való tekintettel, a legközelebb nyilatkozzam. E nyilatkozatom egyszerűen a köztudomású tényekre való hivatkozásból áll.

Ítélem meg a nagyközönség, hogy a magyar művészet jelen fellendülését — a magyar sajtó szives támogatása mellett — eszméimrel és cselekedetemmel nem vittem-e előbbre s nem teljesítettem-e hazámért egy tisztességes és hasznos munkát? Ítélem meg, hogy e fáradságos és kitartó munkával részlegeltam-e arra az izléstelen támadásra, amely épp azoknak a művészeknek a sorából ered, akiknek érdekében én oly ünfeláldozó kötelességérzettel fáradozom.

Egyelőre ennyit. Állításom bizonyítását azokra a művész urakra bízom, akik szivesek voltak közölni velem, hogy mily módon hagyta cserben *Pállik ur* az általa is elismert klikkuralom megtörésére irányuló kérdéses reformmozgalmat. *Pállik urral* pedig támadásának hangja, és modora után — én többé szóba nem állok, mert az ő érzékonyességéhez illő fegyverem nincsenek. Hazafias tiszteléssel. *Budapest, április 14. Hock János.*

□ **A Szent István-bazilika szoborművel.** A Lipótvárosi Szent István-bazilika építési bizottsága elhatározta, hogy a bazilika szentélye, Szt. István király életéből merített, öt darab epizód képpel, bronzöntésű féldomborműben díszítessék. Elhatározta egyezserszind, hogy a képek mintáinak beszerzésére a magyar honosságú szobrászok között nyilvános pályázatot hirdet és felkéri hazai szobrász-művészeinket, hogy a pályázatban vegyenek részt. A pályázati részletes feltételek és a képek programmszerű leírása az építési művészetéségnél (Lipótvárosi templomépítési

iroda) szerezhetőek be. Beküldési határidőül folyó évi szeptember hó 30-iki napja, gyűjtőhelyül az építési iroda jelöltetett ki.

□ **Magyar művész sikere a külföldön.** Szép kitüntetés érte Bécsben egyik művészünket, *Joannovics Pált*. A bécsi képzőművészeti akadémia tanári kara a festőművészeknek szánt 1600 forintos díjat *Furor teulonicus* című képének ítélte oda, amely a nemrég megnyitott bécsi művészeti kiállítás egyik díszje. A nagyméretű festmény a teutoburgi erdőben vívott csatát tünteti föl. *Joannovics Versecen* született és most 45 éves. Előbb a bécsi akadémian tanult, majd Münchenben és Párisban folytatta tanulmányait s néhány év óta állandóan Bécsben lakik. A tavalyi bécsi tárlaton a *Kakasriadal* című képével az állami kis aranyérmert nyerte el. Számos délszláv genreképet minálunk is ismerik. Tavaly egy életnagyságu női akttal szerepelt a műcsarnok tárlatán.

□ **Kiutasított kép.** A *Műcsarnok* ma megnyitott kiállításából hiányzik egy kép, amely tegnap még ott lógott a VII. teremben. Az olajfestmény *Claude Bourgonnier* műve, a címe: *Anyaság*. A jelenet, amelyet bemutat, az obztriktúra körébe vág, de oly kevésbé hiányzik belőle minden diszkreció, hogy a rendezőség elhatározta a kép eltávolítását. A mai vernissageon már csak hült helye volt a különben sem nagy jelentőségű képnek.

Vernissage.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, április 14.

Verőfényes tavaszi nap cslogatta ki ma Budapest előkelő közönségét a Műcsarnokba, hogy az ünnepélyes vernissageon jelen legyen. A megnyitás délutáni öt órára volt kitéve, de a kiállítás termei már négykor zsúfolásig megteltek a legelőkelőbb közönséggel. Ott volt Budapest színe-jeva, mindenki, aki be akarta mutatni e raffinált amatőrök előtt a legújabb tavaszi toaletteket. Szinte hihetetlen, hogy a vernissage ünnepélyt mennyire fölkapta a közönség, nem is társaságbeli ember, aki mindjárt az első napon fel nem keresi a műtárlatot. A képekkel teleaggatott termekben zsiabongva, tereferélve sétálgatott a közönség és megbeszélte a legújabb sülteti művészeti szenzációkat. A közönség sorában ott voltak: *Percei Dezső*, a képviselőház elnöke, *Dániel Ernő*, *Berzeviczy Albert* és *Lukács Béla* v. b. t. tanácsosok, *Horvánszky Nándor*, *Justh Gyula*, *Szinyei Merse Pál*, *Szulyoszy Dániel*, *Miklós Ödön* országgyűlési képviselők, gróf *Andrássy Tivadar*, gróf *Andrássy Gyula*, gróf *Batthyány Lajos*, *Szalay Imre* miniszteri tanácsos, a nemzeti muzeum igazgatója, *Radács Jenő*, az iparművészeti muzeum igazgatója, *Máday Izidor*, *Ambrozovics Béla*, *Szűry Dénes* miniszteri tanácsosok, *Hammerberg Jenő* kir. főügyész, *K. Lippich Elek* osztálytanácsos, a művészeti osztály referense, *Belaváry Burchard* Konrad főrendiházi tag, báró *Harkányi Frigyes*, báró *Schell József* min. titkár, *Telepy Károly* műtárnok, dr. *Ambrozovics Béla* titkár, *Hauszmann Alajos* műegyetemi tanár és a kiállító művészek nagy része.

Wlassics miniszter pontban öt órakor érkezett a műcsarnokba feleségével. A bejáratnál *Márk Lajos* és *Vaszary János* festőművészek fogadták a minisztert, akik aztán végig is kalauzolták a termeken.

Wlassics megnézte a műcsarnok bejáratánál felállított nagy lovas szobrot, amely Szavojai Jenőt ábrázolja és *Róna József* műve... A Zenta város számára készült. *Márk Lajos* be is mutatta az ott időző *Róna Józsefet*, akihez a miniszter így szólt:

— Gyönyörű kompozíció, nagyon szép. Mondhatom, hogy irigylem a zentaiaakat.

Ezután barátságosan kezét fogott a művészszel és megkezdte körutját a termekben.

Mindjárt az első teremben feltűnt a miniszternek *Mednyánszky László* „Virágzó fák” című képe, a tárlat nagy clouja. A kép elragadta a minisztert, aki sietve fordult *Telepy* műtárhoz:

— Ezt a festményt rögtön megveszem az állam részére, nehogy megint megelőzzön valaki.

Nagyon megdicsérte a miniszter *Fényes Adolfnak* A szegény ember élete című ciklusát. Ezekre a festményekre ezt a megjegyzést tette:

— Azt hiszem, *Benczur* büszke az ilyen tanítványra.

— *Fényes* ugyan *Benczur*nak is volt négy évon át tanítványa, de azért minden ízében megtartotta erős egyéniségét, — válaszolt a minisztert kalauzoló *Márk*.

Kellemesen hatott a miniszterre *Vaszary János* festménye. A művész maga adott képéhez magyarázatot.

Kézdi-Kovács képei előtt így szólt *Wlassics*:

— Valóban nagyot haladt *Kézdi*.

Miklós, akinek egyik festményét már meg is vette gróf *Batthyánu* Lajosné, ugyancsak nagy elia-

merésben részesült a miniszter részéről. *Márk Lajos* bemutatta a fiatal művészt, akihez így szólt a miniszter:

— Igen örvendek annak, hogy ily gyönyörű képeket állított ki. Nagyon melegen gratulálok önnek. *Szenes Fülöp*ot mutattak be ezután a miniszternek, akinek különösen a *Kis hamis* című festménye tetszett.

Knopp Imre Kontárkódó fauna derült hangulatot keltett a miniszterben és kísérőiben. A Faun ugyanis a nimfát en face nézi, de profilban rajzolja. A művész ugylátszik elnézte ezt a kis lapszt, ami különben képének értékéből mit sem von le.

A következő teremnek egyik egész oldalát *Márk* képeivel töltik be.

— Pompásan találta el *Fesztymét*, — mondotta a miniszter, — de itt beleszóltott immár *Wlassics* Gyuláné is:

— Pardon, a Róza haja nem olyan vörös.

— De így érdekesebb — felelt rá *Márk*.

Erre a miniszter megint figyelmeztette a vitalkozókat:

— Vigyázzunk, nehogy valahol itt legyen *Fesztymé* s meghallja azt, amit mi beszélünk!

— Nyugodt lehet kegyelmes uram, *Fesztymé* Olaszországban van.

Miután a miniszter még egyszer megdicsérte *Márk* művészetét, kiemelve azt, hogy a sajtó is megdicsérte, átmentek a szobortermébe, ahol a miniszter sokáig beszélgetett *Weinberger Márkkal*, a nagytehető fiatal szobrászsal, aki *Kamjával* egyszerre megbódította a művészeket a maga számára. Sokáig nézegették *Róna József* domborműveit, amelyeket a művész maga magyarázott a miniszternek. *Wlassics* többször is így szólott *Rónához*:

— Öszintén gratulálok. Nagyot végzett. Igen örvendek, hogy az *Eugen-szobor* ily pompásan sikerült.

A szobrászok közül *Zala Györggyel* beszélgetett még a miniszter hosszasan. Megdicsérte *Ligeti* és *Teles* műveit, akik mindketten kitétek magukért.

Kedves epizód játszódtott le a szoborcsarnokban. Egyszerre feltűnt ugyanis a kis *Wlassics Gyula*, a miniszter tízéves fia a közönség közt.

— Szervusz Gyula; honnan jössz?... Mutasd be magad az uraknak s mondd meg, hogy te is festő vagy, még pedig szecesszionista; mintegy magyarázatul pedig hátraszólt a miniszter:

— Tudniillik ő sem tud rajzolni.

Ezután ismét a festmények kerültek sorra. Különösen *Szlányi* pompás vásznai ragadták meg a miniszter figyelmét. *Bóth Menyhért* *Berczik* *Apádjára* ezt mondta:

— Örvendenék, ha rólam is festene valaki ilyen jó képet. *Rippel-Rónai*, majd *Kacziányi* festményei adtak alkalmat dicséző nyilatkozatokra. *Pállya Celesztin* képeinél a miniszter megjegyezte:

— Kár, hogy ez a zsenialis művész oly ritkán küld képeket a tárlatra.

Nagyon tetszett a miniszternek *Karvaly József* festménye.

Hosszan beszélgetett a miniszter *Mannheimer* *Gusztáival*, akinek pompás festményei általános tetszést arattak.

Dicséretet kapott *Bruék* *Lajos*, aki *Dániel Ernő* bárót festette meg.

A kalauzolásban *Márkot* ezután *Czigler Gyözö* műegyetemi tanár váltotta fel, aki az építészeti kiállításban a szakmagyarázatokat szolgáltatta.

A termeket zsúfolásig megtöltő közönség csak esti 4 1/2 felé kezdett el oszladozni. Javá része hazasietett, hogy toalettet váltson a vernissage-lakomához.

(A vernissage-lakoma.)

A művészek és műbarátok este kilenckor a Royal-szálló dísztermébe gyűltek, hogy a tárlat sikerét megünnepeljék. A hatalmas patkóalaku asztal 150 személyre volt forítva s a nagy és díszes közönség ellepte az összes helyeket. A vernissage-lakomának kitűnő a hire tavaly óta, az idei még fényesebben sikerült. Ott láttuk az ünnepelők közt gróf *Andrássy Tivadart*, *Berzeviczy Albertet*, *Benkő Kálmánt*, *Rakovszky Istvánt*, *Hammerberg* főügyészt, *Miklós Ödönt*, *Radács Jenőt*, *Szalay Imrét*, *Szűry Dénest* stb. és hosszú sorát a díszes toaletteben megjelent hölgyeknek.

A banket során fellélt gróf *Andrássy Tivadar* és hosszabb beszéddel emelt poharat a tárlat kitűnő sikerére, ami elsősorban a magyar művészek fáradozatlan buzgalmának köszönhető. Lelekes tősztot mondott *Rakovszky István* és *Miklós Ödön*, mind a kettő a magyar művészet nagyrafejlődését ünnepelték. *Kacziányi Ödön* válaszolt a művészek nevében. Erre aztán zajosan megtapsolt beszédét mondott *Berzeviczy Albert*.

Ő — ugymond — szeretné, ha senki sem értené félre az ő képviselődében almondott beszédét. *Látia*,

hogy a művészek helyeslik álláspontját. Ő nem reakcionárius, de azzal nem érthet egyet, hogy elveszünk mindent, ami a múlté. Ellenkezőleg, azt modernnek kell fejleszteni. Nem akar, ugymond, az önkéntes mentő szerepére vállalkozni, mert a magyar művészet nem szorul a megmentésre. Ma szebb jövő ígérkezik a művészeknek, mint valaha. A XIX. század sok ideált pusztított el, de nem adott helyükbe újat. Nos ezt az újat majd megadja a művészet. Legyen ez a művészet magyar, akkor megérti és megbecsüli a magyar közönség.

Hosszu tapsvihar követte a finom, előkelő beszédet. Még csak egy szónok beszélt, Jakab Ödön, aztán asztalt bontottak s tánra kerekedtek, amely hajnalig tartott.

A jelen voltak a legszebb emlékeket vitték magukkal a vernissage-vacsoráról s most már várják a legközelebbit.

SPORT.

Debreceni löversenyek. A debreceni versenyegyület, melynek futtatásai már nagy kedveltségnek örvendenek az urlovas-sport hívei körében, holnap és holnapután tartja az évi két napos meeting-jét. Az egyes versenyekre elég jól sikerültek a nevezések s különösen a Geist-istálló szerepel azokban jó anyaggal, úgy, hogy már előre is szép sikert jósolhatunk a fekete-piros dressznek. Az egyes versenyekre jelöltjeink ezek:

Első nap.

- I. Geist-istálló — Eszterlánya.
- II. Karsci
- III. Geist-istálló — Dolly.
- IV. Arkangyalát — Geist-istálló.
- V. Nyírhibicskás — Geist-istálló.
- VI. Csehi — Geist-istálló.

Második nap.

- I. Tiszagyöngye — Tarna — Ivonné.
- II. Geist-istálló — Tarna.
- III. Geist-istálló — Arkangyalát.
- IV. Mentő — Geist-istálló.
- V. Gladiator — Geist-istálló.
- VI. Csehi — Döme.

A beszélő újság a bécsi löversenyekről. A holnap (szombaton) kezdődő bécsi löversenyek eredményéről a *Telefon Hírmondó* már a délutáni órákban futamról-futamra részletes tudósítást közöl bécsi tudósítójának telefonjelentései alapján. Akiiket tehát a versenyek érdekelnék, leggyorsabban a *Telefon Hírmondó* révén elégíthetik ki kíváncsiságukat.

Bécsi futtatások.

— Első nap. —

Budapest, április 14.

Az osztrák császárvárosba a holnapi nappal vonul be az idei löversenykezdo. A freudenauai versenyterén ugyanis holnap kezdődik az áprilisi meeting, melynek első napja iránt ez évben szokatlan érdeklődés nyilvánul a sport barátainak hatalmas táborában. A *Przedwidł handieap* okozója ennek a szokatlan érdeklődésnek, mert talán még sohasem játszott az év ezen első teherkiegyenlítő versenye az előzetes fogadásokban oly nagy szerepet, mint az idén.

A fogadók hol *L'Astrot*, hol *Tip-Topot*, majd *Ordurt*, *Gohért* és *Nickerl* tették favoritá, sőt volt idő, amikor sokan *Malteserre* esküdtek, míg végre *L'Astro* és *Ordur* maradtak az élen hatszoros pénzzel *Tip-Top*, *Gohér* és *Prosa* előtt, melyeket ma nyolcszoros oddsszal lehetett fogadni.

A futamban hír szerint a következők vesznek részt:

<i>Tip-Top</i>	Smith
<i>Or-dur</i>	Hyams
<i>Bátor</i>	Barker
<i>Néni</i>	Rumbold
<i>Regent</i>	Adams
<i>L'Astro</i>	Huxtable
<i>Prosa</i>	Poole
<i>Kisasszony</i>	Griffits
<i>Gohér</i>	Wilton
<i>Billnitz</i>	Bulford S.
<i>Ladrone</i>	Bulford A.
<i>Moring</i>	Cleminson
<i>Sarkantyú</i>	Gilchrist
<i>Nickerl</i>	Sharpe
<i>Valaki</i>	Sands
<i>Doge</i>	Marsch

Nickerl, *Doge* és *Moring* indulása ez idő szerint még bizonytalan.

Hogy melyik lesz ezek közül a győztes, azt megállapítani nagyon bajos s épp ez dicseri legjobban a bécsi handicaper munkáját. A papír legjobban *Tip-Topot* ajánlja, amely aránylag nagy súly alatt a múlt évben is második lett ebben a versenyben *Bátor* mellett és *Mirko* előtt, *L'Astróról* pedig oly jó hírek kerültek istállójából forgalomba, hogy azok alapján ő lett a futam első favoritja, ami némileg

indokolt is, mert a mén két éves korában igen jó volt s hogy a múlt évben nem játszott olyan szerepet, amelyet tőle joggal várhattunk, azt betegeskedésének kell tulajdonítanunk. Jó kilátásokkal indul *Ordur* is, bár azt hisszük, sok lesz neki a 64 kiló, továbbá *Prosa*, *Valaki* és *Sarkantyú* is.

Mi azt hisszük, hogy a helyezettek a következő sorrendben fognak elhaladni a bíró előtt:

Tip-Top—L'Astro—Prosa.

A többi futam nevezése, eltekintve a Megnyitó-versenyitől és az Eladóversenyitől, nem valami jól sikerült s ezekre a tipjeink a következők:

- I. *Springer-istálló—Malteser*
- II. *Brodlér—Harriet*
- III. *Tip-Top—L'Astro—Prosa*
- IV. *Szeszély II.—Gehst vira*
- V. *Almaviva—Bambula*
- VI. *Orchef—Turul-istálló*
- VII. *Old Jack Dickinson—Mülfeurs.*

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Haro a diszpolgársáért.** A fővárosnak viharos közgyűlése volt az, amelyen báró *Bánffy* Dezsőt diszpolgárrá választották. Az ellenék kívánságára a közgyűlésen felolvasták a diszpolgárságot indítványozók neveit is. Az ellenzéki bizottsági tagok azonban kifogásolták a névsort és azt mondták, hogy olyanok nevei is vannak közöttük, akik nem írták alá az indítványt. A gyanúsításnak hangos kifejezője is akadt dr. *Kovács* Pál bizottsági tagban, aki így kiáltott a többség padjai felé:

— Hamisítók!

Sándor Pál bizottsági tag izgatottan felelt:

— Igazolja állítását, különben hazug ember.

Az incidentet az óriási lármában eleinte nem is vették észre; csupán a két bizottsági taghoz közel állottak hallották a sértő szavakat. Másnap dr. *Kovács* Pál provokáltatta *Sándor* Pált, s a két városatyja pár nap mulva kardal intézte el lovagias ügyét a *Fodor*-féle vívóteremben. Egyik fél sem sebesült meg komolyan. Ma újra találkozott a két városatyja a budapesti büntetőbíróvárnézséknél, ahol *Csárdán* István táblai bíró elnöklelte alatt párviadal vétsége miatt vonták őket felelősségre. Miután az elsőrendű vádlottat, dr. *Kovács* Pált személyi viszonyaira nézve kihallgatta az elnök, *Sándor* Páltól, a kihívott féltől magára az ügyre nézve kérdezősködött. *Sándor*, aki tartalékos huszárhadnagy, beismerie a párbajt és elmondta, hogy dr. *Kovácsot* sértő megjegyzése miatt mondotta hazugnak. Másnap provokálták és neki, mint tartalékos tisztnak meg kellett verekednie. *Schfellner* Lajos és dr. *Székely* Ferenc, a segédek, valamint dr. *Gerber* Béla párbaj-orvos azt bizonyították, hogy a párbaj szabályosan folyt le és egyik fél sem kapott súlyosabb sebet. Dr. *Gruber* Lajos alügyész párviadal vétsége miatt kérte mindkét fél megbüntetését. Miután *Pollák* Illes elmondta *Sándor* Pál mellett védőbeszédét, dr. *Kovács* Pál azt hozta fel mentésére, hogy a hamisítók kifejezést jogos felhőborodásban használta. Mert a közgyűlésen kiderült, hogy az egyik aláíró beteg, egy másik pedig tébolydában volt a közgyűlés idejében.

A törvényész *Sándor* is, *Kovácsot* is, három-három napi államfogházra ítélte. Az ítéletben az ügyész is megnyugodott.

§§ **A főfőrgatók apostola.** *Nyiregyházáról* táviratozók: *Várkonyi* István ügyének mai folytatódás tárgyalásán tanukat hallgattak ki, akik bizonyították, hogy *Várkonyival* személyesen vagy levélben érintkeztek. Legterhelőbben *Borsos* István, *Várkonyinak* volt inoaka vallott, aki bizonyította, hogy naponként jöttek vidéki parasztok *Várkonyi*hoz, különösen a Nyirsegőből. Szembesíteskor *Várkonyi* mindent tagadott. Holnap valószínűleg már ítéletet hozhat a törvényészék.

TÁVIRATOK.

Berlin, április 14. A *Schwäbischer Merkur* jelenti, hogy az idei tavaszi díszszemlén a császáron kívül meg fog jelenni *Ferenc József* császár és király, a szász király, a bajor régensherceg és a badeni nagyherceg. (wet.)

Lueger statutumai.

Bécs, április 14. Az alsó-ausztriai tartománygyűlés bizottsága ma elvetette az új községi szervezeti statutumokat, amelyeket *Lueger* Bécs számára kidolgoztatott és határozatot hozott, amelyben felszólítja Bécs városát, hogy vonja vissza indítványát a dolgozson ki új szabályrendeletet, amely azonban a mostani érdekképviseletet fölfeleit fenntartja, ellenben elfogadja azt a tervet, hogy a polgármester mellé a városi tanács helyébe vérehaftó-bizottságot rendel.

Az olasz királyi pár Szardíniában.

Cagliari, április 14. Midőn *Umberto* király és *Margit* királyné a *Brennus* francia tengernagyi hajón megjelent, *Fournier* tengernagya a királynénak gyönyörű virágbokréta nyújtott át, amely francia nemzeti színű szalaggal volt átkötve. A szalagon a dátum és néhány szónyi ajánlás volt. A reggelin *Fournier* tengernagya francia nyelven felköszöntötte a királyi párt. *Umberto* király erre francia nyelven ezt válaszolta:

Tengernagy ur! Azok az érzelmek, amelyeket ön az imént a királyné iránt és irántam kifejezett, azok a kívánságok, amelyeket országunk iránt a francia köztársaság elnöke és kormánya nevében tolmácsolt, szívünkben ugyanannarra a rokonszenves visszhangra találunk, amelyet a Franciaország és Olaszország között való kereskedelmi jó viszony megújítása keltett. A benső barátságunk ezektől az érzelmektől áthatva, Franciaország jólétére és a köztársaság elnökének egészségére írimet poharamat. Szívvel köszönöm neki, hogy ebből az alkalomból ide küldte ezt a szép hajórajt, amelyet ön nekünk az imént bemutatott, s amelyre, hogy bemutathatta ön, tengernagy ur épp oly büszke lehet, amint méltó rá, hogy parancsnoka legyen.

A reggeli után a királyi pár, amelyet *Pelloux* miniszterelnök, *Lucasa* közmunkaügyi miniszter és a kíséret, továbbá *Fournier* és a francia hajórajt tisztjei a léposági kísérték, az ágyuk dörgése és a legénység hurrá kiáltása mellett elhagyta a hajót és azután a Savoyá-ra ment, amely 3 óra 25 perckor visszatért a kikötőbe.

Az új görög kormány.

Athén, április 14. A miniszterium végleg megalkult a tegnapi között lista szerint. Az új miniszterek délután letették az esküt és rögtön bemutatkoztak a képviselőháznak.

Athén, április 14. A kamara mai ülésén *Theotokisz* miniszterelnök bejelentette a kabinet megalakulását. A többség válaszfelirati javaslata annak a reménynek ad kifejezést, hogy *György* hercegnak sikerülni fog Krétát pacifikálnia. A többség elfogadja a közvélemény követelte reformok programját.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, április 14. (A *Budapesti Napló* tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyzések : Rozs május—júniusra 7.60—7.62. Rozs öszre 7.73—7.75. Zab május—júniusra 5.82—5.84. Repce augusztus—szeptemberre 12.—12.10 forinton.

Bécs, április 14. (A *Budapesti Napló* tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magántorgalomban a zárlatok a következők voltak Osztrák hitelrészvény 358.— Magyar hitelrészvény 383.50. Angol-Osztrák bank 153.— Enfen bank 308.— Ländlerbank 239.50, bankgyesület 288.50, osztrák-magyar államvasút részvény 364.87 északnyugati vasúti részv. 255.—, elbavgyógyi vasút 286.25, dunagőzhajós részv. —, alpesi bányarészvény 244.10 májusi járadék 100.85, osztrák koronajáradék —, magyar aranyj. —, magyar koronajáradék 97.40 német birodalmi márka február 59.—, márciusra 59.01, török sorsjegyek 62.30, rimamurányi vasmű 399.50 déli vasút —, dohányrészvény 134.—, Napoleon d'or 9.57.—.

Berlin, április 14. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Négyezszázalékos magyar aranyjáradék 100.30. Magyar koronajáradék 97.30. Osztrák hitelrészvény 223.25. Osztrák-magyar államvasút 155.40. Déli vasút 29.40. Északnyugati vasút —. Elbavgyógyi vasút —. Orosz bankjegy készpénz 216.20. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy 216.10. (Ultimo.) Lombard —.

Frankfurt, április 14. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 223.30. Osztrák-magyar államvasút 155.40. Déli vasút 29.80. Magyar aranyjáradék —. Magyar koronajáradék —. Osztrák aranyjáradék —. Osztrák ezüstjáradék —. Osztrák papírjáradék —. Bécsi bankgyesület —. Alpesi bányarészvény —. Olasz járadék 94.50. Diskontó-bank 193.60. Laura-kohó —. Harpeni 194.—. — Csöndes.

New York, április 14. *Liszt* helyben 2.80. *Buza* májusra 78.1/2, júliusra 78.1/2, szeptemberre 77.1/2. *Tengeri* májusra 40.1/2.

Chicago, április 14. *Buza* márciusra 73.1/2, *Tengeri* májusra 34.1/2.

TÁJÉKOZTATÓ.

A ki tartós és erős öltönyöket
Jutányos áron akar vásárolni, az szabómestere által csak a
Stikarovszky János, Budapest
(V. Erzsébet-utca 16. szám)
céregnek mintáztatású hajgje előmutatni.
Rozon czegek szigorúan szolid Gálvezetőbe kereskedik a kielégítő kiszolgálattal.
Sem magae rabattok, sem másféle megvesztetéseket által nem szeretnénk vevők. — Szaklap szabóknak ingyen.

KÜLÖNFÉLEK.

† **A félelmetes Krupp.** Krupp esseni titkos tanácsos nemcsak a róla elnevezett ágyukat gyártja, hanem szabad pereiben ő is jámbor polgár, akinek valami játékra van szüksége. Az ő szórakozása a zoológia. De a farkas hiába bujik báránybőrbe, nem tudja neki elnézni a farkas mivoltát. Ez Kruppen is bizonyosodott legutóbb. Capriban nagy visszavonultságban él már hónapok óta, hogy egészen zoológiai gyönyöröknek szentelhesse magát. Sőt, hogy annál hatásosabb legyen a buvárkodása, azért a nápolyi zoológiai intézettől egy asszisztentst kért maga mellé, akivel naponként kivez a tengerre, hogy kisebb-nagyobb tengeri állatokat fogdosson össze, amelyeket aztán a fogadóban preparál, spirituszban flaskókba elrak. Hallott valamit erről homályosot egy angol papnak a feleség, aki szintén a Quisísána hotelben lakik, Krupp szobáinak a közelében s a minap lelkesedve rohant a fogadósba azzal a rémhírrel, hogy adjon neki másik szobát, mert ő nem marad az ágyukirály közelében, aki nap-nap után robbanó anyagokkal mesterkedik, amelyeket üvegokban tartogat.

— Csak nem hagyom magamat és az uramat a levegőbe röpíttetni! — kiáltotta végül erőlyesen.

Hja! Akit ágyuöntésre utalt végzete, az ne fogdosson tengeri ázalagokat.

† **A sioux indián szerelme.** A sioux indiánok és a fehérek közt való szerelmek nincsen kizárva, sőt nagyon elkeseredett lehet. Ime Kopenhágában vendégszerelme egy sioux indiáncsapat, amely megtárgyelve a művelt népek között utazásban megszerzett jelentékeny civilizációját, pokoli csatakiáltásokkal és vad táncokkal gyönyörködött a közönséget. A főnök, Yellow Hawk, aki különösen kiválék intelligenciájánál fogva honfitársai közül és a mellett óriás természetdisekedhetik, az utóbbi időkben a legmélyebb melankoliának nyomait mutatta. Az indiánfőnök szerelme lett egy dán hölgybe. Egészen komolyan. De imádoztjának semmi kedve sem volt ahhoz, hogy a kopenhágai kórházat fölserelje az indián vigvamjával, s amikor Yellow Hawk, aki egyébként kifogástalanul tudja az angol nyelvet, mind lángolóbb szerelme versekkel halmozta el, végképpen kerülte azokat a helyeket, ahol a szerelmes sioux meg szokott jelenni. Ez végképpen elkerülte az indián főnököt. Elővette övéből a revolverét, megtöltötte nyolc golyóval és állá alá illesztve a fegyvert, elsütötte. Ha egy európai ember tesz ilyet, annak a meghatározottabb következményei szoktak lenni. Nem úgy az indián. Yellow Hawk, noha a szíve rendkívül gyöngye, a szervezettel meg lehet elégedve. A nyakából kiszedték a golyókat és pedig minden elatlatás nélkül, mert minden áltatási

kisérlet nevelésében hiunk bizonyult. Yellow Hawk nem akart elaludni. De Yellow Hawk, ámbátor most élet és halál között lebeg, esküdjök ég-re-földre, hogy ha talpra állítják, újra csak agyon fogja löni magát, ha a szöke dán hölgy nem akarja meghallgatni.

† **Tolsztoj új regénye.** Tolsztoj Leo új regényét, amelynek tartalmát ebben a rovatban már elmondottuk, természetesen az orosz cenzura jó felnyire kihuzta. A feltámadás — ez a címe a regénynek — a Niva című folyóiratban jelenik meg oroszul. Azok a külföldi lapok tehát, amelyek a Niva nyomán közlik a regényt, legfőképpen csak egy szép töredéket adnak, míg a teljes regényt csak az a lap közölheti, amelynek a gróf a kéziratát át fogja adni. Tolsztoj a regény jövedelmét a Kanadába kivándorolt duceboreok javára szánta, a Niva azért mindazokat a lapokat, amelyek a regényt vele egyidejűleg közlik oroszul, törvényes eljárással fenyegeti. Több orosz lap mégis közli a regényt és támaszkodik Tolsztojnak 1891. szeptember 19-ikén a Novoja Vremjában közzétett kijelentésére, hogy mindenféle szerzői jogáról innepiesen lemond és mindazt, amit 1881-ig kinyomtatott, valamint azt, ami esetleg még azután a tolla alól kikerül, mindenki, aki óhajtja, utána nyomathatja.

† **Kártyaszoba a mauzoleumban.** Sok különösöt kívánnak az emberek a végrendeletükben haláluk utánra, de olyan ideája még aligha volt valakinek, mint James M. White urnak. Ez az ur életében szenvedélyes kártyás volt, amit ha életében titokban tarthatott volna, a végrendeletével mindenképpen elárul. Különösen szeretett játszani egy bizonyos szük baráti körben mindenféle játékokat a végrehalás nélkül és sokszor jelentette ki, hogy ha meghalna, azért a közelében szeretné tudni azután is a jó kártyakompániát. Éppen azért a mauzoleumot, amelyet a maga számára készíttetett, ellátta egy kártyaszobával is, ahol majd barátaai játszák az ő legkedvebb kártyajátékát. Aztán meghalt és kedve gondolatát tovább vitte, mert a végrendeletében nagy alapítványt tett barátaai számára azzal a kötelezettséggel, hogy a nap egy bizonyos órájában gyűljenek egybe a mauzoleumban és szórakozzanak a kártyával. A kártyaszoba egyébként a legnagyobb komforttal van berendezve, egyik klub játékszobái sem lehetnek kellemesebbek. Hát ha a jó barátok nem borzongós természetűek, jó órákat tölthetnek a kis mulatóhelyen.

† **Dada-biotkii.** Tudományos néven Cycle Perambulator Tricikli fajta, elől két kisebb, hátul egy nagyobb kerékkel, középpont egy kocskosár, a baba, vagy a babák számára, aztán van ülés a dada számára, aki a járóművet hajtja és kormányozza.

Feltalálója egy Küster nevű német Brooklynban. Mindenesetre kedves látvány, amint a fehér bóbítás dadák nyomják a pedált s úgy sétáltatják a kis csemetéket. Nemsokára bizonyosan meglesz már a babadressz is és a Tricikliada Dadák Egyesülete is — Amerikában. Aztán következnek majd Európában.

† **A magányos ember.** Ibsen tudvalevőleg nagy visszavonultságban él, azt az elvet követve, hogy a „magányos ember a legerősebb ember.” Minden esztendőben egy darabot ír, amelynek tervezésével, előmunkálataival, beosztásával hét hónapot tölt el. Sajátságos, hogy mikor egy-egy darabjának a befejezéséhez közeledik, annál komorabb lesz a hangulata. Egy olasz újságíró meg is kérdezte tőle, honnan van az, hogy amíg más írók vidámak és boldogok, ha egy-egy munkájukon az utolsó tollvonást végzik, addig ő kedvetlenül, mélabussá válik. Ibsen megfelelt ösztönben:

— Rossz kedvem egy darabom befejezésekor attól a félelemtől ered, hogy az lesz az utolsó művem. Az az érzésem van mindig olyankor, hogy szellemem forrása kiszáradtak már. Attól tartok, hogy nincsen több mondanivalóm. Tudom, hogy ez az aggodalmam fölösleges és még a újra van nyomatom el. Pedig rövid idő múlva újra van anyagom s agyam legnagyobb meglepetésemre újra képes az alkotásra. Már néhány héttel később kibontakozik előttem új darabomnak a tárgya.

† **Óriás onix.** Missouri állam Camden grófságában nemrég egy barlangot fedeztek fel, amely rendkívül gazdag cseppkőalakzatokban. A barlang egyik részében egy nagy tó terül el, amelyből a Tonka folyó ered. Az állatvilágot ebben a barlangban pókok, százlábúak, csigák és némely rovarfajta képviselik. A tűzgyík is előfordul, de mind az állat, amely ebben a világban megél, teljesen vak. Hogy régebben emberek is tartózkodtak a barlangban, arról sok eszontanradány tanusodik. A legfigyelemreméltóbb találmány egy nagy sziklatömb a bejárat közelében, amelyben egy körülbelül százezer dollár értékű onixot ismertek fel. Hogy miképpen került ez az óriás drágakő a barlangba, az még talány. A sziklát műtárgyakhoz fogják felhasználni.

† **A kis virág s a kis madár.** Ellácska és Elemérke egy sarokban játszadoznak. Egyszer csak abbahagyják a játékot és beszélgetni kezdenek.

Elemérke: Mi szeretnél inkább lenni, szép virág, vagy kis madár?

Ellácska (némi tünődés után): Szép virág.

Elemérke: Én meg kis madár. Az kap enni...

† **Egy kis lány naplójából.** „Legforróbb vágyam: egy nagy világtájalom és hozzá sok, sok cukrozott gyümölcs.

REGÉNY.

Edith bosszuja.

(23) — REGÉNY. —

Irta: SZÁNTÓ KÁLMÁN.

Most már ő sem áld meg; de azért én felgyujtom a gyertyákat, noha tudom, hogy mindenki kinevet ére, aki meglátja.

— De én bizonyosan nem.

— Magának nem is szabad; először is, mert maga bizonyosan sokkal ajtatosabb nálam...

— Nekem tán könnyebb is. Sokszor elnéztem fenn az északi megyékben a maga felekezete-beli kaftános atyfiaknak, valóságos ijesztő maradványait rég letűnt koroknak s ha összevettem őket mégis azzal az egy pár zsidó ismerősömmel, akiket itthonról ismerek s akik olyasforma gondolkozásu és életmódu emberek, mint mi többiek vagyunk, meg nem tudtam érteni, hogy mi tartja őket egy közösségben?

— A megszokás, a hagyomány, talán csak éppen a közöny.

— Szóval ragaszkodik hitéhez? amelyben nem is hisz.

— Meg akar téríteni?

— Nem, csak érdekel annak lelki magyarázata, hogy mi köti az embereket, művelt, fölvilágosodott, általán pozitív gondolkozásu embereket egy olyan hitbéli felfogáshoz, melytől nem várnak semmit, de amely — s most nem a magam nevében beszélek — csak lenézést, megvetést, sőt gyűlöletet juttat nekik. Például magát?

— Maga meg tudna egykönnyen válni a hitétől?

— Én? Hogy tehet ő tekintetben engem párhuzamba? Én ha meg is szünném hívó lenni,

az egyházamat mért hagynám el, mikor az csupa előnyöket nyújt nekem s semmiten sem hátráltat. De hisz itt épp a megfordított esett áll s azért érdekes.

— Ha egy kicsit gondolkozni bágy, tán meg tudok felelni. Azt hiszem, nagyon megszomorítanám az apámat. Nem tudom, de azt hiszem, támadna valami hézag közöttünk, amit semmi mással betölteni nem lehetne. A szívünket betöltő egyetemes melegségben egy olyan hideg folt, a mit semmi más fölhevíteni nem tudna. De ez még nem minden. Talán még többet tesz a szokás, a hagyomány. A ragaszkodás ahhoz, amiben születünk, s a mi még megmaradt. Istenem, annyi minden elhagyott már, ami óta gondolkozni tudok, olyan nagyon-nagyon szegényedtem, hogy nem esuda, ha ragaszkodom minden emlékhöz, mely a multba vezet vissza, mégha igazán nem is tulajdonitának semmi jelentőséget, semmi értéket neki. Nem tudom, a kiket a sors talán mindenben kényeztetett, azok könnyen megválhatnak apró és nagy dolgoktól, melyek akármiben kényelmetlenek nekik, én...

— Hát olyan boldogtalannak érzi magát?

— Nem is tudom. Talán magam vagyok az oka, mert olyan követeléseket támasztok az élettel szemben, minőket nem ad meg senkinek. Kétségbeesem sokszor, az életnek olyan körülményei között, melyek más, hozzám hasonlóak, vállvonitva siklottak át s boldogtalannak éreztem magam olyan pillanatokban, amelyek másoknak a fejét se fájdtották meg. Erzekényebb szívvel kaptam a szabadságot, s magam keserítettem el talán magamnak az életet, nem becsülve meg az apró örömeiket, melyek mindenkinek készen állnak, keresve olyan izgalmakat, melyek tán senkinek vagy csak kiválasztottaknak jutottak osztályrészül. Én nem vagyok ezek közül való, s követeléseimet és sorsomat sohasem tudtam egymással összhangzásba hozni. Innen az örökös disharmónia, s ezért látom a világot sötétebbnek, mint amilyen. Meg vagyok rövidítve — kiáltott

fel keserűen — kiloptak a szívemből már születésemkor valamit s ezért van rajtam az átok, hogy rossznak lássam a jót is, amelylyel hozzám közelednek.

— És arra sohasem gondolt, hogy amit sorsa így megfogadott, saját erejéből pótolja? Nem gondolt-e soha arra, hogy el van átkozva csupán a gonosz hatalmába került, melynek váltása nem lehetetlen? hogy csak akarnia kell, s várnia erős hittel s eljön a megszabadító, aki megtöri a boszorzány erejét s az elvarázsolt királyleányt visszaadja magának? Nem gondolt a felszabadító királyfira soha? Egyszer már kérdeztem ilyet — régen, ismeretségünknek mindjárt elején — akkor megharagudott szinte érte s én is éreztem, hogy méltatlanul akartam szíve rejtelmeibe pillantani.

— Most nem haragszom meg s érje meg ezuttal ennyivel. De nem is merek, nem is akarok rágondolni s ne is jöjjön! Annyiszor jelentkezett már, tarka köntösben, csillogó arccal, hízog édes szavakkal s valahányszor közel ért hozzám, mindannyiszor fölismertem, hogy álaré alatt jár s csak arra éhes, ami szegénységemből cafrangul maradt. Mi lenne, ha nem ismerném föl, vagy csak későn, mikor már meglopott!

— Mert egy sem volt az igaz, Edith, s azért nem szabad kétségbeesnie, hanem biznia kell erős hittel, míg az igaz eljövend. Oh, Edith, nem sejteti-e szíve egy dobbanattal so, hogy már itt is van! Lehetetlen az, hogy a maga szívét meg se érintette volna ama vihar szele, mely az én szívemben olyan szenvedélyes hullámokat vert. Nem hiszem, hogy magát teljesen nyugodtan hagyhatta volna, ami nekem földulta egész világomat. Nem látja-e, milyen más ember vagyok ma, mint egy fél év előtt, mikor megismertem? Nem akarja-e megtudni, mi okozta e változást, megérteni, hogy e változás árával tartozik nekem? Édes, édes Edith, nem sejtje-e, hogy az asszonyi bájak és női erőnyek egész összességét mind magában lettem föl megteljesítve? (Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Budapesti Villamos Városi Vasút Részvény-Társaság ma délelőtt 11 órakor tartotta nyolcadik évi rendes közgyűlését dr. Falk Miksa elnöklété alatt. Először üdvözlő a megjelent részvényeseket, konstatálja a közgyűlés határozatképességét. A nagy gonddal összeállított évi jelentést felolvastatnak.

Az igazgatósági jelentés szerint a múlt évben 359 darab részvényt sorsoltak ki. Kisorsoltatott és beváltás alá került még 8 darab 1000 forintos és 15 darab 100 forintos elsőbbségi kötvény. Az építési és üzlethozzárendelési tőke az idő szerint 6.273.851 forint 65 krajcár-ra, az építési tartalékalap összege pedig 81.350 forint 45 krajcár. A pálya és felszerelések leírására szolgáló alap összege 294.816 forint 94 krajcár, melyhez a lefolyt üzletév terhére újabb hozzácsatolás történt, melylyel egyeb 218.906 ft 81 kr tesz ki. A szabad tartalékalap 1.646.849 ft 49 krral rendelkezik. Az üzleti eredmények tekintetében az előző évhez viszonyítva, némi visszaesés mutatkozik. A bevételnek apadása legnagyobb részben a kőbányai vonal terhére esik, amely körülmény Kőbánya hanyatlásának tudható be. A legutóbb létesített két vonal a népligeti és a Boráros-területi vonal forgalma sem mutat kielőző eredményeket. De a népligeti vonal forgalmának emelkedése természetesen a népligetnek és környékének fokozatos emelkedésével fog karöltve járni, a Boráros-területi vonal rész pedig, amely az egész dunaparti vasutnak kiegészítő és a Podmaniczky-utcai vonallal való összekapcsolása után a rég kívánt körforgalomnak csak egyik alkatrésze lesz, a mai csonka állapotában még nem szolgálhatja tulajdonképpen célait. Ennek a körforgalomnak ügyében a múlt hó 20-án a kereskedelmi miniszter személyes elnöklété alatt értekezlet volt és immar alapos kilátás van arra, hogy a dunaparti vasut eme meghosszabbítása által a társaság vasuti halózáta a közforgalom általános érdekeiben kiegészítetik.

A Baross-utcai vonal második vágányának építésére már megvan az elvi építési engedély s az ehhez szükséges kábelek már le is vannak fektetve. A második vágány lefektetéséről az utca rendezésével kapcsolatosan gondoskodik a társaság. A Mester-utcai vonal terve, amely a Ferenc-körtől vonalból kiágazólag a ferencvárosi pályaudvarig fog vezetni, szintén jelentékenyen közelebb jutott a megvalósuláshoz és a tervezett vasut közigazgatási bejárasának elrendelése legközelebb várható. Ezeknek kívül még néhány javaslat létezik a hatóságok előtt, a hálózat kibővítése érdekében, melyek elintézése szintén még az évben várható. Az előterjesztett számadásokból kitűnik, hogy a megállapított építési és üzlethozzárendelési tőke 278.851 ft 65 krral túl van haladva. Mútan pedig a fent emített vonalak megépítésének költségeiről idejében akar az igazgatóság gondoskodni, indítványozza a közgyűlésnek, hogy az öt millió részvénytőkéket hat millió forintra emelje fel. Azt indítványozza tehát, hogy az 5 millió irinyi részvénytőkéket 10.000 darab 100 ft névértékű részvény kibocsátása által emelje 6 millió irtra és kéri a közgyűlést, hogy határozassa fel az igazgatóságot, hogy ez az öt tőkebeszerzésről az általa meghatározandó időpontban sa át hataskörében gondoskodjék. A Budapesti Közüti Vaspályatársaságra berendezendő kölcsönös átszálló forgalom ügyében megállapodás jött létre, de ezt még módosítani kell, a melyre vonatkozólag tárgyalások most vannak folyamatban.

Az évi mérleg szerint az összes bevétel 1.515.069 ft 45 kr, a kiadások 1.080.885 forint 35 kr, a múlt évről áthozott 12.814 forint 92 krral együtt maradt a közgyűlés rendelkezésére 447.199 forint 2 krajcár. Az igazgatóság indítványozza, hogy a jutalékok és javadalmazások, valamint a tartalékalap dotálása után fennmaradó összegből 8 forint osztalék fizetessék ki, míg a fennmaradó 20.414 forint 92 krajcár új számlára irassék elő. A közgyűlés a jelentést egyhangúlag tudomásul vette, az igazgatóság indítványait elfogadta és a fentemelt ügy az igazgatóságunk mint a felügyelő-bizottságnak megadta. Vegül a választások történtek. *Hartenstein* Zsigmond királyi tanácsos részvényes indítványára a kisorsolt igazgatósági tagokat: *Császár* Jenő, *Bottai Hübös* József és *Schweiger* Mártont újból és *Vörös* László volt államtitkár mint új tagot egyhangúlag megválasztották.

Közgyűlés. A *Tejkereskedők Egyesülete* e hónap 16-án délután 3 órakor tartja rendes évi közgyűlését az egyesület helyiségében.

Nemzetközi lóvásár. Erőkezűjártott e hónap 80-ikán délután és mausi 1-én nemzetközi lóvásár lesz, amely iránt élénk érdeklődés mutatkozik. A vásár tizenhét év alatt a magyarországi lóvásárok között elsőrendű helyet foglal el. Lakások és istállók az érsekiújrui rendőrkapitányi hivatalban rendezhetők.

Takarmányvásár. (A székesfővárosi vásár igazgatóság jelentése.) Felhozott a szokott községekben 185 szekér réti szena, 20 szekér muhar, 25 szekér zsupszalma, 3 szekér alomszalma, 1 szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, — szekér egyéb takarmány, (Lucerna, zabos búkköny, sarju stb.) 1000 zsák zsecska. A forgalom élénk. — Arak 9-ként a következők: réti szena 240—350, muhar 290—350, zsupszalma 150—180, alom-szalma 110—120, takarmány-szalma 140—140, — kéve tengeri szár —, egyéb takarmány —, zabos búkköny —, lóhere —, lucerna —, köles —, sarju —, szalmaszecska 180—200. **Összes kocsiszám 194. Összes súly 194.000 kilogrammnak.**

Heti lóvásár. (A székesfővárosi vásár igazgatóság jelentése.) Budapesten, 1899. évi április hó 13-án tartott heti lóvásárról. A vásár forgalma közepes nagy felhajtás mellett kielőző. Jegyzetelt: I. *Jobb minőségű lovakból:* háts felhajtás 18 darab, eladott 5 darab, 150—275 forintig, könnyebb kocsiló (jukker stb.) felhajtás 15 darab, eladott 3 darab, 185—215 forintig, nehezebb kocsiló (hintós) felhajtás 40 darab, eladott 10 darab, 100—170 forintig, igaz kocsiló (nehéz nyugoti faj) felhajtás 80 darab, eladott 33 darab, 70—115 forintig, ponny felhajtás 2 darab, eladott — darab, — forinttól — forintig. — II. *Közép minőségű lovakból:* nehezebb félek (fuváros ló s.b.) felhajtás 100 darab, eladott 40 darab, 40—72 forintig, könnyebb félek (parasztló stb.) felhajtás 250 darab, eladott 110 darab, 20—38 forintig. — III. *Állórendelt minőségű lovakból:* felhajtás 197 darab, eladott 139 darab, 8—18 forintig. Összesen felhajtás: 702 darab, eladott 340 darab. Bécsi vágóra vásároltatott 93 darab. Az állatkert részére vásároltatott 3 darab. Tulajdon ogra gyanus 16 lefoglaltatott darab. Ragályos betegségre gyanus 16 lefoglaltatott darab.

Borjuvásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénzár részvény-társaság tudósítása.) Felhajtás: Belföldi élő borju 1398 darab, leült borju — darab, növendékmarha — darab, bárány élő 110 darab, leült bárány 48 darab. Árjegyzés azonos tételkkel: Árjegyzések: *Belföldi élő borju* 28 krtól 33 kr-ig, elsőrendű kivételesen 38 kr, leült borju — krajcárig kilonként. Növendék marha — krajcárig kilonként. — Első rendű — krajcártól — krajcárig. Élő bárány 5.— forinttól 7.— forintig, leült 4.— forintól 6.— forintig, paronként. Bar a kereslet kielőző lett volna, a nagy felhajtás következtében az árak hanyatlottak.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, április 14.

Buzában megnyitáskor kedvező volt a hangulat és élénk kínálat mellett 27.000 métermúza került eladásra tartott árakon. Finomabb áruért 5 krajcárral magasabb árakat fizettek. Egyéb gabonaműlemben gyenge volt a forgalom és az árak változatlanok maradtak.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 300 mm. 81-5 k. 10 ft 30 kr, 100 mm. 79-5 k. 10 ft 15 kr, 400 mm. 78-3 k. 9 ft 97½ k, 100 mm. 78-5 k. 10 ft — kr, 300 mm. 78-5 k. 9 ft 97½ k, 100 mm. 77-5 k. 9 ft 97½ k, 500 mm. 77-8 k. 9 ft 95 kr, 600 mm. 77-5 k. 9 ft 85 kr, 2500 mm. 77-5 k. 9 ft 87½ k, 100 mm. 77 k. 9 ft 85 kr.

Fehérmegyeyi: 300 mm. 80 k. 10 ft 17½ k, 300 mm. 79-2 k. 10 ft 02½ k, 600 mm. 79 k. 10 ft 02½ k, 700 mm. 77 k. 9 ft 75 kr.

Pestvidéki: 100 mm. 79-5 k. 9 ft 55 kr, 100 mm. 79 k. 9 ft 60 kr, 100 mm. 78 k. 9 ft 50 kr, 300 mm. 77-6 k. 9 ft 60 kr, 200 mm. 77 k. 9 ft 60 kr, 250 mm. 75-5 k. 9 ft 30 kr.

Felsőmagyarországi: 700 mm. 80 k. 9 ft 87½ k, 100 mm. 77-6 k. 9 ft 60 kr, 100 mm. 76 k. 9 ft 60 kr, 200 mm. 76 k. 9 ft 40 kr.

Bácskai: 700 mm. 75-7 k. 9 ft 30 kr, 1600 mm. 74-3 k. 9 ft 42½ k.

Beckerekéi: 2500 mm. 75-3 k. 9 ft 20 kr, **Dunavidéki:** 1300 mm. 76-8 k. 9 ft 35 kr.

Adai: 3260 mm. 74-3 k. 9 ft 47½ k.

Aradmegyeyi: 100 mm. 77 k. 9 ft 85 kr, **Biharmegyeyi:** 100 mm. 78 k. 9 ft 30 kr.

Szerbiai: 2900 mm. 75-8 k. 7 ft 50 kr, 135 mm. 75-5 k. 7 ft 20 kr.

Rómán: 2600 mm. 76-3 k. 6 ft 80 kr, **Mind 3 hónapra.**

Zab: 200 mm. 6 ft 95 kr, 109 mm. 5 ft 95 krajcár.

Rozs: 300 mm. 7 ft 40 kr. **Készpénzfizetés mellett.**

A készru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint, készpénzen 100 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Buza (10)	78 k.	95-90	79 k.	90-85	77 k.	94-90	9-50
bánási	78 k.	92-88	79 k.	88-84	77 k.	88-84	8-80
tiszavidéki	78 k.	95-91	79 k.	90-86	77 k.	90-86	9-5
pestvidéki	78 k.	97-93	79 k.	92-88	77 k.	92-88	10-19
fejérmegyeyi	78 k.	92-88	79 k.	88-84	77 k.	88-84	9-55
bácskai	78 k.	90-86	79 k.	86-82	77 k.	86-82	9-16
fehérmegyeyi	78 k.	90-86	79 k.	86-82	77 k.	86-82	9-6
dunavidéki	78 k.	94-90	79 k.	90-86	77 k.	90-86	9-70
adai	78 k.	94-90	79 k.	90-86	77 k.	90-86	9-30
aradmegyeyi	78 k.	87-83	79 k.	83-79	77 k.	83-79	0-0
biharmegyeyi	78 k.	87-83	79 k.	83-79	77 k.	83-79	0-0
szierbiai	78 k.	87-83	79 k.	83-79	77 k.	83-79	0-0
román	78 k.	87-83	79 k.	83-79	77 k.	83-79	0-0
bolgár	78 k.	87-83	79 k.	83-79	77 k.	83-79	0-0

A határőrzület folyamán a következő kitérsek történtek:

Buza márc-ra	922-920-922-920
Buza áprilisra	894-892-894-899-896
Buza májusra	833-831-835-832
Buza októberre	751-748
Rozs áprilisra	656-658-0-
Zab áprilisra	578-0-
Zab májusra	548-548-547
Zab októberre	456-454-455-457
Tengeri májusra 99.	463-468-467-0-
Tengeri júliusra	463-468-467-0-
Repece augusztusra	463-468-467-0-

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza márciusra	920-921
Buza áprilisra	892-897
Buza májusra	833-838
Buza októberre	748-750
Rozs áprilisra	657-659
Rozs októberre	457-458
Tengeri májusra 99	578-580
Zab áprilisra	547-549
Zab októberre	1185-1195
Repece augusztusra	1185-1195

Délután fél 1/2 óraker zárul:

Buza áprilisra 99	920-921
Buza májusra	898-899
Buza októberre	833-834
Rozs áprilisra 99	748-750
Rozs októberre	658-659
Zab áprilisra 99	548-549
Zab októberre	546-548
Tengeri májusra 99	456-457
Repece augusztusra	1190-12-

A budapesti értéktözsde.

Az előtözsde szilárd irányattal nyílt meg, később bécsi nagyobb eladásokra az összes nemzetközi értékek árai ellanybultak, zártafelé nyugodtabb volt. A forgalom mérsékelt maradt.

A helyi értékek piacán szintén gyenge volt a hangulat. Közüti-vasut 1 ft 50 krral és Városi villamos 1 ft 25 krral csökkent.

A déli tőzsdén berlini jegyzésekre korlátozott forgalom mellett az irányzat megszilárdult, különösen rimamurányi vasmű-részvények 2 frral emelkedtek. A valuta- és ércárak változatlanok.

Az előtözsde kezdetben javult, később gyengébb. **Jegyzetek:** Magyar hitelrészvény 382,50—383,50. Osztrák hitelrészvény 357,40—358,30. Osztrák-magyar államvasuti részvény 364,20—365,75. Rimamurányi vasmű 305,25—307,75. Városi villamos vasut 226,50. Közüti vasuti részvény 381.—381,25. Kőszénbánya és téglagyár 305.—306.— forinton.

A déli tőzsde csendes. **Jegyzetek:** Magyar hitelrészvény 382,50—383.—. Osztrák hitelrészvény 357,70—358,15. Osztrák-magyar államvasuti részvény 364,20—364,80. Jelzáloghitelbank 242,50—243,25. Leszámloltbank részvény 257,50—258.—. Rimamurányi vasmű részvény 307.—309.—. Közüti vasut részvény 380,50—381,50 forinton.

Az utótözsde irányzata csekély üzlet mellett nyugodt maradt.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 357,90—358,10. Magyar hitelrészvény 382,75. Osztrák-magyar államvasut 364,25—364,60 forinton.

Délután zárul: Osztrák hitelrészvény 364,30 forinton.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzlet változatlan. **Jegyzetek:** Heremag: lucerna 42.—52.— forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 37.—39.— forint, Vörös erdélyi —, Vörös bánási —, Kőzepszemű 40.—45.—, Nagyszemű 45.—50.—, Disznózsír: budanesti 54.—54,50 forint, vidéki — frt. Táblaszalonna: légszártított vidéki —, városi 4 darabos 47.—47,50 forint, 3 darabos 49,50—50.— forint, füstölt 50,50—51,50 forint, Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség —, forint, 120 darabos 9,25—9,50 forint, 100 darabos 10.—10,25 forint, 85 darabos 13.—13,25 forint azonnali szállításra, Szerbiai szokás szerinti minőség 8,25—8,50 forint, 100 darabos 9,50—9,75 forint, 85 darabos 13.—13,25 forint, Szilvaiz: szlavóniai 13.—14,50 forint, szerbiai 12.—13.— forint azonnali való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

Az előtözsde-n kedvező számai hírekre ma szilárdult az üzlet. Értékparallélítás 5%-6% mellett simán ment. A déli tőzsdén tartottak az árfolyamok, de élénkség hiányzott.

A zárlat csendes. **Bécs, április 14. (Magyar értékek zárlata.)** 4° arany járadék 119,65. Tiszai és szeredi kölcsön sorsjegye 138,25. Magyar vasuti kölcsön osztiában 101.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény 120,20. Magyar leszámloltbank pénzváltóbank 250.—. Rimamurányi vasműrészvény 309.—. Magyar koronajáradék 97,40. 4°-os Magyar földterem. kötvény 95,75. Magyar hitelbank részvény 383,50. Magyar nyveremény kölcsön sorsjegye 163,75. Kassa-oderbergi vasuti részvény 186,50. Magyar kereskedelmi bank 138.

Bécs, április 14. (Osztrák értékek zárlata.) 4° arany járadék 100,85. 4°-os osztrák aranyjáradék 120.—. 1860-iki sorsjegye 139,60. Osztrák hitelsorsjegye 199.—. Angol-osztrák bank 152,75. Bécsi bankgyűlésű 268,50. Osztrák-magyar bank 918.—. Déli vasut 6,250. Dunagőzhajózási részvény 451.—. Dohányrészvény 133,75. Császári és királyi arany 5,70.—. Német bankváltók 59,02. 4° arany ezüst járadék 100,30. Osztrák koronajáradék 100,05. 1844-iki sorsjegye 194,75. Osztrák hitelintézet részvény 357,87. Unionbank 308,50. Osztrák Ländnerbank 239,50. Osztrák-magyar államvasut 364,50. Elbavogyi vasut 266.—. Alpezi bányarészvény 243,80. 20 frankos arany 9,56—Londoni váltóár 120,70. Bécsi tramway 512.—. Az irányzat nyugodt.

Külföldi értéktözsdek.

Berlin, április 14. (Tőzsdei tudósítás.) A Szamos kérdésre vonatkozó mai interpelláció miatt a tőzsde tartózkodón nyílt meg. A forgalom vonatott volt, csak kohó-részvényekben volt élénkség kereset, különösen Laurakohó részvényekben az amerikai vaspánc helyzetéről érkező kedvező jelentések és a birminghami állami kohó vásárlásnak tonnáknál tíz shillinggel való emelése következtében.

Járadékok csöndesül, vasutak bágyadtak, bankértékek elhasnyagoltak.

Berlin, április 14. (Zárlat.) 4 2/10-os papíráradék 100.10. 4 1/10-osztrák aranyárjadék 101.75. Elbavölgyi vasut...

Páris, április 14. (Zárlat.) 3 1/10 francia áradék 101.87. Olasz járadék 94.70. Osztrák-magyar államvasut...

Hamburg, április 14. (Zárlat.) 4 2/10-osztrák aranyárjadék 100.25. 1860. sorsjegye 147. Déli vasut 29. 4 1/10-osztrák aranyárjadék 101.40.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Április 14. A hizott sertés üzletirányzata változatlan. A) Hizott sertés ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (párónkint 400 kilogramm felüli súlyban) 47-47 1/2 krajcár.

Első magyar Gazdasági gépgyár részvénytársulat BUDAPEST. Magyarország legnagyobb és egyedül gazdasági gépgyára...

Napirend.

Napló. Szombat, április 15. - Római katolikus: Anasztázia. - Protestáns: Neszte. - Görög-ország: (április 3.) Nikéta ap. - Zsidó: Ijar 5. S. Thasr. M. 2. Per. - A nap kel reggel 4 óra 58 percek.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12-ig. Délután 3-8-ig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3-8-ig. Muzéumi könyvtár nyitva délelőtt 9-1-ig.

Időjelzés.

A légnymás minimuma a La Manche fölé huzódott s a barometér Közép-Európában tovább süllyesztette; a maximum Szicília fölé van.

Vizálla.

Table with columns for location (e.g., Dunán, Tisza, Maros) and water level measurements (e.g., 1.25, 1.68, 0.99, 1.20).

PAULLA VIZ!!! Székrekedés, emésztési akadály gyomor- és alhasi bántalmaknál... Főraktár: UTASI FERENC, Andrassy-ut 30. sz.

Milíó betegnek e szer már segített. Kifolyások ellen a SCHNEIDER-féle Santal-Capsulák a legbiztosabbak.

Kézimunkák. BÉRCZI D. SÁNDOR női kézimunka nagyiparosnő, Budapest, Király-utca 4. Legjobb képes árjegyzékem 1725 eredeti kézmű-karajjal...

EPPEM MOST JELENT MEG! A Sárga Dominó. Irta: PRÉVOST MARCEL. Fordította: Dr. Bethlen Oszkár. Ara: 50 krajcár.

Kinek ne volna szüksége arra, hogy helyes fogalmazásu levelek, okiratok, szerződéslek, folyamodványok, szöval a mindennapi életben szükséges írásos munkák elkészítésében tanácsosak lássák el? Erre kitűnően szolgál a közel 300 oldal terjedelmű Legujabb Levelező, öngyved és házi titkár.

Köhögés és rekedtség ellen páratlan szer a rendkívül kellemes ízű és teljesen ártalmatlan szerekből, n. m.: hársfavirág, hársfahéj és cukorból készült. Hársfaméz-cukorkák. 1 doboz 25 kr. Törvényesen védve. Kapható a gyógyszerárakban. FŐRAKTÁR: KRIEGER E. gyógyszerháza, Budapest, VII., Almassy-tér.

HOFF JÁNOS FELE MALATA KIVONAT HEGESZÉGI-ITAL. Egy palack ára 75 kr., 5 palack bérmentve 3 ft 75 kr. Kapható az összes gyógyszerárakban, droguá, csemege- és fizetőkerekedésekben. Magyarországi kizárólagos főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza, Király-utca 19. sz.

Fogorvos Dr. NEUFELD, Budapest, Kossuth Lajos-utca 4., Dreher-palota. Váradék és ünnepnapokon d. u. 12-ig.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi április hó 15-én.

Bűnös szerelem.

Dráma 4 felvonásban. Irta Császár Imre.

Kézde 7 órakor.

Vasárnap d. u. Az apród — Huszárszerelem.

Este: Az ember tragédiája.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1899. évi április hó 15-én.

Bohémeek.

Opera 4 felvonásban. Szövegét (Murger nyomán) írta és zenéjét szerzőte Leoncavallo Ruggiero. Fordította Radó Antal.

Kézde 7 órakor.

Vasárnap. Bánk bán.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi április hó 15-én.

Dr. Pepi.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Albert Carré. Fordította: Zilahy KISS Béla.

Személyek:

Richard	Megyery	Courteliné	Nikó L.
Eugénie	Kalmár P.	Bianche	Pécsi P.
Cocheret	Gyöngyi	Oscar	Tapolczai
Hermance	Haraszthy H.	Ida	Hettyey A.
Adrien	Szerényi	Virginie	Makróczy
Courtelin	Balassa	Liza	Boros F.

Utána:

Hajnali vendég.

Vígjáték egy felvonásban. Irta: Siraudin. Fordította Sz. F.

Kézde 7 1/2 órakor.

Vasárnap d. u. Helyet a nőknek. Este: Dodó főhadnagy.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi április hó 15-én.

A görög rabszolga.

Operett 3 felvonásban. Szövegét írta Owen Hall. Fordította Makai Emil és Pásztor Árpád. Zenéjét szerzőte Sidney Jones.

Személyek:

Antonia	Szelepcsényi	Diomed	Raskó
Iris	Hegyí A.	Silvius	Lubinszky
Pomponius	Solymosi	Manlius	Ujvári
Heliodorus	Németh	Lollius	Tollagi
Aspasia	Küry K.	Curius	Kiss M.
Archias	Szirmai	Melanopis	Csatai Zs.

Kézde 7 órakor.

Vasárnap d. u. Telen. Este A görög rabszolga.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi április hó 15-én.

A Gyurkovics lányok.

Életkép 4 szakaszban. Irta: Herczeg Ferenc.

Személyek:

Gyurkovicsné	Szilassy	Liza	Haller
Katinka	Rózsa	Klári	Váradi
Sári	Aranycs	Radványi	Molnár
Ella	Bilkei	Gida	Rózsabegyí
Mici	Ráskai	Horkay	Ráthonyi
Terka	Gálambos	Sándorffy	Füredi

Kézde 7 1/2 órakor.

Vasárnap délután A gésák. Este Robinzonok. A Barnett-lányok.

Alapított 1865-ben.

A legjobb

zongorák

pianinók és harmoniumok

legelősebben kaphatók tökéletes jótállás mellett

Heckenast Gusztáv

hirneves zongora-eladási és kölcsönző intézetében Budapest, most IV., Gizella-tér 2. sz. Erbar ca. és kir. udvari zongoragyár, továbbá Schiedmayer és Bai stuttgardi udvari zongoragyár, és Thüringia Orgas G. a világ legjobb és legelősebb harmoniumtársi egyedül képviselője.

Arjegyzék ingyen.

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérlo.

Kézde 8 órakor, vége 12 órakor.

Ma

A világhírű komikus - akrobaták

„AZ ERDEI MANÓK.”

Sylvester Kremo csoport.

THE NAMRUG zene-excentrikus.

REAL és LANZETTO

a kitűnő franciaduettisták.

3 PÁR CIPŐ

4-ik felvonása,

POLDI AUGUSTIN k. a. nyal.

Vasárnap, április 16-án délután fél 4 órakor kivételes előadás nagyok és kicsinynek.

Hétfőn, április 17-én, SVOBODA ALBIN urnak, a szász királyi udvari színház tagjának első vendégszerzése „AZ EGYET EN LEANY” című 1 felvonásos bohózatban.

A Kőbányai Királysörfőző Goliát Malátasöre

gyógyhatása mellett a legkellemesebb üdítő ital. Ajánlások: Dr. Korányi, Dr. Kétyi budapesti, — és Dr. Benedikt bécsi egyetemi tanár uraktól.

Allright The America Monarch kerékpárok

a világ legjobb gépei.

Javitások pontosan és lelkismeretesen eszközöltetnek.

Kaphatók:

Philipovits Emil

Budapest, VII., Erzsébet-körút 34.

Mielőtt

férfi ruha-szükségletét fedezné, kérem saját műhelyemben tiszta gyapjuszövetből a legújabb fazon után készített dusan felhalmozott készletet megtekinteni.

Szolid árak.

Nagy választék angol szövetekben. Megrendelések mérték után legelegánsabban és leggyorsabban eszközöltetnek.

Weiner Károly

Budapest, VI., Andrássy-ut 9. szám.

ALAPITTATOTT 1850. ALAPITTATOTT 1850.

Oszt. os. és magy. kir. udvari szállító

SEMLER J.

posztókereskedő,

Budapest, V. ker., Eécsi és Deák-utca sarok,

ajánl a legelegánsabbat angol

férfiöltönyszövetekben

és

tavaszi paletot-szöveteket,

továbbá legjobb minőségű

angol női kostümszöveteket.

Olcsó, szabott árak.

Minták kívánatra ingyen és bérmentve.

BRÓDY SANDOR

összegyűjtött munkái.

Tizenkét kötet elbeszélés, regény és rajz díszes kiállításban, védőtokban.

1. Kétkelk asszony 1.60
2. Apró regények... 2.20
3. Két szőke asszony 1.60
4. Színészvér... 2.20
5. Éjszaka... 1.60
6. Don Quixotte kis-asszony... 2.80
7. Rejtelmek... 2.20
8. Emberek... 1.60
9. Nyomor... 1.60
10. Faust orvos... 1.60
11. Hőféherko... 1.60
12. Tündér Ilona... 2.50

A 12 kötetből álló gyűjtemény ára egyszerre való megrendelés esetén 22 frt 50 kr., mely összeg 1 frtos egymásután következő havi részletekben törlesztethető. Az egyes kötetek a kitétt bolti áron külön is kaphatók. — Az ár és 20 kr. portó előleges beklüldése esetén bérmentve.

Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18. szám.

Most jelent meg!

Korhad fakesztek

Irta: Rákosi Viktor.

A szabadságharc névtelen hőseiről szól ez a kötet, akik korhad fakesztek alatt, szerteszét az országban auluszák siri álmukat. Érdemes, sőtlen színezett, fantasztikus novellákban vezető élénk a szerző a nagy nemzeti épszt, s hang, felfogás, feldolgozás annyira új és eredeti, hogy ez a könyv a maga nemében páratlan a magyar irodalomban.

Ára 1 frt 40 kr.

Postai bérmentes küldéssel 1 frt 50 kr., ha az összeg előre utalványoztatik.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában.

2 frtjig terjedő megrendelések csakis az összeg előleges beklüldése ellenében teljesítetnek.

Állvány-kapocs

métermázsáját 9 forintjával ajánlok készpénzfizetés mellett raktáramból. SINEK építkezési célokra legolcsóbban kaphatók:

Davidovics Jakabnál

Budapest, VIII., Külső-kerepesi-ut 5.

bank- és váltó-üzlet részv. társ.

Budapest, V., Dorottya-utca 12.

190,000 korona nyerhető.

1 darab 3 százalékos Magyar Jeltalag-sorsjegyigervényvel. Huzás április 25-én, főnyeremény 100,000 korona.

1 darab 3 százalékos Osztrák Földhitelsorsjegyigervényvel. Huzás 1899. május 15-én, főnyeremény 90,000 korona.

A kettő együtt csak 3.50 frt. frt 3.75

Postai rendeléseknél 15 kr. portó.

Herczeg Ferenc

uj könyve:

Egy leány története.

Ára 1 frt 80 kr.

Disskötésben 2 frt 80 kr.

Megrendelhető

a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában,

Budapest, József-körút 18-ik szám.

róf Schönborn-Buchhe'm Ervin beregmegeyi uradalomból.

Dr. Kétyi, dr. Bókai, dr. Widerhoffer

tanár urak és számos orvosi tekintélyek elismerő nyilatkozatai alapján

kitűnő sikerrel ajánlatik

A szolyvai gyógyforrás

köszvény, hólyag és vizeleti szervek bajainál, vesebajknál, cukorbetegség, hughyhomok, epekő, a torok és tüdőszervek bántalmainál, cívgyalanság és gyomorbetegedésnél.

Kitinó asztali víz.

Kapható minden ásványvízkereskedésben és az uradalmi forráskezelőségénél Szolyván (Beregmege).

Vasutörök Uri- és női divatárúk Gyermekruhák Kallanók Utazó-cikkék Tajték-árúk Ezüst-árúk Optikus cikkek

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

Budapest, VII. Kerepesi-ut 38/3.

Minden 3 forintnyi ésszbevásárlásnál 15 darab színes képes levelezőlapot, tetszés szerint magyar városok, budapesti látképek az összes világvárosok és üdülőhelyekről művésziemes remek szép aquarell festményű kitévelben ajándéku ad

INGYEN

!!!Külön nagy kiállítás!!!

Női blousok, fiúöltönyök, leányruhácskák és napernyőkben. Nagy képes árjegyzék a hirneves és közkedvölt egy és két koronás aruosztályáról és az összes árucikkeiről ingyen és bérmentve.

Ingaórák Díszműárúk Zseborák China-ezüst Esernyők Szövetek Kosár-árúk Szönyegek

FŐÁRUDÁNKNAK KÜLÖNÖSEN KEDVEZETT A SZERENCSE.

TÖRÖK A. és Társa

a m. kir. szabad. osztálysorsjáték főelárusító
BUDAPEST,
 VI. ker., Váci-körut 4/b.

Egészben 100.000 sorsjegyre 50.000 nyeremény és egy jutalom esik
13,160.000 korona értékben

Az I. osztályu tervszerű betét:

Egy egész sorsjegy frt 6.— | Egy negyed sorsjegy frt 1.50
 Egy fél " " 3.— | Egy nyolcad " " —.75

Megrendeléseket kérünk minél előbb, de legkésőbb f. évi április hó 20-áig hozzánk beküldeni!

A legújabb m. kir. szabad. pénzsorsjáték legközelebb ismét megkezdődik és újból egyszerű nyereményeket nyújt hat osztályban.
 Legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben
1,000.000 kor.

(Egy millió)

azonkívül 600.000, 400.000, 200.000, 2 à 100.000, 90.000, 80.000, 70.000, 2 à 60.000, 40.000, továbbá sok nyeremény à 30.000, 25.000 stb.

Orvosi rendelő intézet

súlyos krónikus betegségek gyógyítására
 Budapest, V., Váci-körut 18.

Számos súlyos betegség, amelyek eddig legnagyobb gondot okoztak az orvosnak s amelyekon tudományának tehetetlensége zátonyra jutott, immár

Dr. KOVÁCS I.

egyet. orvosdoktor Hämopata

új hämopatai gyógymódja által eredményteljesebb kezelésben részesülhetnek. Páratlan gyógyhatásának bizonyult a Hämotherapie:

Asthma, szív és gyomorbetegségeknél; **köszvény,** sápkór és hólyagbántalmaknál;

súlyos **fejfájások** (migrain, álmatlanság, szédülés, lysteria és Neurasthenia) **makaes vér- és bőrbántalmaknál.**

(Utóbbi betegségeket chemiai orvosságok mellőzésével, saját találmányu belégségi gyógymódjával gyógyítja.)

Egyetlen és legbiztosabb védelem: **Szelhűdés, kezdődő vaklás és elmezavar ellen.**

Rendelés naponta 9—11-ig és 3—7-ig. — Levélre válaszol. — Meghívásra beteget látogat (a vidéken is). — Kívánatra külön rendelés.

Elgyengült férfierő

(impotentia)

bármily **üreg korban** is csakis az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro Massage

vagy

Psychrophor

által gyógyítható legrövidebb idő alatt biztos és állandó sikerrel

Dr. KAJDACS

v. cs. és kir. ezredorvos

Elektrotherapiai rendelő intézetében. Budapest, V., Váci-körut 4. sz. 1. em.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig.

GARANCIA: 25 évi részben katonai, részben magánorvosi praxis.

Külön váró- és gyógyszertermek. Levelekre azonnal diskreton válaszoltatik.

Uj! Uj!

Páratlan

szerdák.

Irta

Szomaházy István.

Ará 1 frt 50 kr.

Vidékre postai bérmentes küldéssel 1 frt 80 kr., ha ez összeg előre küldetik be. Kapható a „BUDAPESTI NAPLO” kiadóhivatalában.

Merezeg Ferenc munkái.

Diszkadás. * Diszkötésben.

Eddig megjelent:

- Az első fejsze 2.40
- Honföld háza 1.80
- Szabolcs házassága 2.40
- A három testőr 1.80
- Nappnyugati mesék 3.—
- A Gyurkovics-fűk 3.—
- A Gyurkovics-lyányok 2.50
- A dolovai nábob 1.80
- leánya 2.50
- Simon Susza 2.50
- Mutamur 2.40
- Fenn és lenn 2.40
- Egy leány története 2.80

Az eddig 12 kötetből álló gyűjteményt egyszerre való megrendelés esetén 28 frt 60 kr-ért szállítjuk, mely összeg 1 frt 50 kros egymásután következő havi részletekben törlesztendő. — Az egyes kötetek a kitért bolti árakon külön is kaphatók. — Az ár és 20 kr. portó elegendes beküldésre esetén bérmentve. — Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körut 18.

Diskreton betegségek ellen.

Ideg- és nemi betegségek

elővezése alatt rejlő különféle legelhanyagoltabb bántalmak, a vér infektionális betegségei, valamint bármily nagyfokú gyengeségi állapotok (impotentia) ellen páratlan sikerű gyógyhatásai folytán legelőször ajánljuk

Dr. MITZGER TIVADAR

HIRNEVES

HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI

RENDELŐ-INTÉZETÉ

Budapest, VI., Teréz-körut 44. I. em.

Az intézet, mely a maga nemében páratlanul áll, a modern higiénia s orvosi technika elsődrendű vívmányai szerint a korszakalkotó „Katharose” gyógymód alapján nagyszabású gyógytermekkel van berendezve és a legrövidebb idő alatt gyökeres, állandó és teljes gyógyulást biztosít.

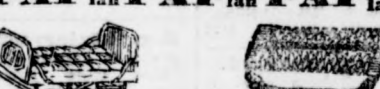
Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

Az intézet nyitva d. e. 8—11-g, d. u. 2—8-g.

Levelekre díjmentesen válaszoltatik.

Külön váró- és gyógyszertermek, külön be- és kimenet.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAPPAN PAPPAN PAPPAN

1 szeszehajtható vasgőz 16.—	1 szel szodrony ágybetét 5.—
1 matraccal 1.70	1 tengrifü felvázkos 1.—
1 drb rouge paplan 1.50	1 levariós szalmazsák 2.20
1 caehmir paplan 2.50	1 matrac 3.80
1 satin caehmir paplan 3.50	1 Crude Africane matrac 4.50
1 atlasz caehmir paplan 4.80	1 lőszár 12.—
1 fedorasü. seiv. paplan 12.—	1 pártázott ruganyos matrac 18.—
1 16 vízszon sztyepecs 1.30	1 nagy szobai szőnyeg 300/300 2.50
1 drb jó vízszon chifon paplan lepedő 1.50	1 ablak tanús függöny 1.50
1 drb fonal takaró pokróc 1.20	1 buret ágyterítő 2.50
1 drb 16 lőszár 1.70	

GICHNER JÁNOS és TÁRSA

paplan, matrac és kárpitosáru gyárosok, szőnyeg, függöny-ágy- és asztalterítő, nagy v. asztalban.

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 30. szám.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk. Nem toszás árakat kisérdünk, vagy a pártú visszadunk.

!! Okavodjunk az értéktelen utánasoktól!!

Antiszeptikus és higienikus HÖLGY-ÓVSZER.

Teljesen biztos hatással.

Használatban kiméletes és nem kellene többé semmiféle gyöngédtelen és ártalmas gumi- és spongyacikk.

Ára 1 doboznak, használati utasítással 1 frt 50 kr. Postautalványon előlegez 1 frt 75 kr. beküldésre után bérmentve kapható a főtálatónál:

László József gyógyszerész

Máros-Ujvár (Erdély).

Főraktár Budapesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógytára

Király-utca és KERPEL LIPÓT gyógytára Lipót-körut 28.

!! Orvosilag igen ajánlva!!

Polgár Sándor

egyetem. gyakorlott orvosi mű- és köztanorvos

BUDAPEST, VII., Erzsébet-körut 59. sz

Ajánlja duson fejsze reit raktárát a jégárt mányu orvos- sebész és betegápolási tárgyakban.

Saját találmányu, m. k. szabadalmaz. Polgár-féle

sérvkötő,

haskötő, görcsér elleni gumiharisnya, orthopaediai készületek, műlábak s kezok stb.

Valódi francia különlegességek F. Bergerand fils párisi gyárából.

Utánzás ellen védve 1902. sz. a. **BEK.** Német- és képek árjegyzék j. g. és bérmentve

BUTOR

Üzletünk tetemes megnagyobbítása által arra törekedtünk, hogy a legmodernebb butorokkal egészítsük ki raktárunkat, melyek a mai kor legmagasabb igényeinek is megfelelnek, különösen fősúlyt fektetünk a szalon berendezésekre, továbbá háló-, ebédlő- és uriszobák nagy választékban úgy mahagoni, mint matt fából egyaránt óriási választékban és a legelőszöb árak mellett. **Mahagoni háloiszobák 300 főtől kezdve.**

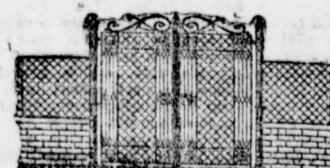
PATYIKÁLMÁN és TIVADAR (Testvérek)

Üzletünk kizárólag Kossuth Lajos-utca 11. földszint.

Üzletünk szolidaságáról számos elismerő levél van birtokunkban.

Hazai gyártmány. Csinos kerti és parkkerítések, kapuk vaskerettel és szodronyfonat-betéttel.

Továbbá olcsó és tartós gép-szodrony-fonatok, keretek, erdők, vadaskeritek, tyúk-udvarok, gazdasági telepek, mensesok stb. bekerítésére. Acél-üls és kerítés-szodrony, uymint esavart-pánthuzal.

Kollerich Pál és Flai

Budapestben, IV., Ferenc József-rakpart 21. sz.

Arjegyzékek és költségvetések ingyen.

